

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

**Кваліфікаційна робота
магістра
на тему «Вектори публічної дипломатії сучасної Франції»**

Виконала: магістрантка II курсу, групи 8.2919
спеціальності 291 міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії
освітньої програми: країнознавство
Єфіменко Марина Юріївна

Керівник: доцент кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин, доцент, к.і.н.,
_____ Казакова О.М.

Рецензент: доцент кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин, доцент, к.і.н.,
_____ Черкасов С.С.

Запоріжжя
2020 рік

З М І С Т

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	7
1.1. Стан наукової розробки проблеми.....	7
1.2. Аналіз джерельної бази дослідження.....	10
1.3. Методологічні засади роботи.....	13
РОЗДІЛ 2. ГЕНЕЗА ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	18
2.1. Історія становлення інституту публічної дипломатії у Франції.....	18
2.2. Інструменти реалізації публічної дипломатії Франції.....	32
РОЗДІЛ 3. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ У ФРАНЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	48
3.1. Основні вектори та прояви публічної дипломатії.....	48
3.2. Культурно-освітній вектор публічної дипломатії.....	56
3.3. Інституції публічної дипломатії.....	72
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	85
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	100
Реферати іноземною мовою	100
Аналітична довідка	111

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет історичний

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

Освітній рівень другий (магістерський)

Спеціальність 291 міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувачка кафедри всесвітньої
історії та міжнародних відносин
Маклюк О.М. _____**

“ ___ ” _____ 2020 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ
Єфіменко Марині Юріївні**

1. Тема роботи: Вектори публічної дипломатії сучасної Франції, керівник роботи к.і.н., доцент Казакова О.М. затверджені наказом ЗНУ 505-с від 30 квітня 2020 року.

2. Строк подання студентом роботи 9 грудня 2020 року.

3. Вихідні дані до роботи: Déclaration de M. Jean-Yves Le Drian, ministre de l'Europe et des affaires étrangères, sur le Plan de développement de l'enseignement français à l'étranger, à Paris le 3 octobre 2019. URL: <https://www.vie-publique.fr/discours/270940-jean-yves-le-drian-03102019-enseignement-francais-letranger>; La Constitution de la République française. Assemblée Nationale, 4.10.1958. URL: http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution_01-2015.pdf; La déclaration des droits de l'homme et du citoyen. URL: <https://www.elysee.fr/la-presidence/la-declaration-des-droits-de-l-homme-et-du-citoyen>; Le reseau des ambassades françaises à l'etranger, 2019. URL: <https://alliancesolidaire.org/wp-content/uploads/2019/01/le-reseau-des-ambassades-francaises.pdf>; Rapport d'information sur le réseau diplomatique et le rôle des ambassadeurs. 2002. URL: <http://www.assemblee-nationale.fr/rap-info/i3620.asp>; Stratégie nationale de recherche et d'innovation 2009. Rapport general. URL: <https://bit.ly/36VGmie>; Une diplomatie scientifique pour la France. Rapport Janvier 2013. URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/Rapport_Complet_DiplomatieScientifique_2013_cle8a68fb.pdf

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): вивчити стан наукової розробки проблеми, надати характеристику джерельної бази та методології дослідження; простежити формування та визначення понять «м'яка сила» держави та політика «публічної дипломатії»; вивчити та проаналізувати вектори публічної дипломатії Франції; розглянути інструменти просування публічної дипломатії держави на міжнародній арені; розкрити залучення цільової аудиторію та регіони розповсюдження публічної дипломатії Франції; показати особливості основних інструментів публічної та культурної дипломатії держави на сучасному етапі.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Завдання видала	Завдання прийняла	Дата
		Підпис	Підпис	
Вступ	Казакова О.М., доцент			20.06.20
Розділ 1	Казакова О.М., доцент			22.07.20
Розділ 2	Казакова О.М., доцент			26.09.20
Розділ 3	Казакова О.М., доцент			18.10.20
Висновки	Казакова О.М., доцент			20.10.20

6. Дата видачі завдання 10 березня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вивчення проблеми, опрацювання джерел та наукової літератури	травень 2020 р.	<i>виконано</i>
2.	Написання вступу	червень 2020 р.	<i>виконано</i>
3.	Написання першого розділу	липень 2020 р.	<i>виконано</i>
4.	Написання другого розділу	вересень 2020 р.	<i>виконано</i>
5.	Написання третього розділу	жовтень 2020 р.	<i>виконано</i>
6.	Написання висновків	жовтень 2020 р.	<i>виконано</i>

Студентка _____ Єфіменко М.Ю.

Керівник роботи (проекту) _____ Казакова О.М.

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Черкасов С.С.

ВЕКТОРИ ПУБЛІЧОЇ ДИПЛОМАТІЇ СУЧАСНОЇ ФРАНЦІЇ

Кваліфікаційна робота складається з 119 сторінок, містить 29 джерел, 122 монографій і статей, 2 дисертацій.

Категорії та поняття, що найчастіше зустрічається у роботі: Франція, публічна дипломатія, дипломатія впливу, вектори, інструменти, культурна дипломатія, міжнародні відносини, зовнішня політика.

Об'єктом дослідження є публічна дипломатія як спосіб реалізації та дієвий інструмент політики «м'якої сили» Французької Республіки.

Предметом дослідження є вектори публічної дипломатії Франції.

Мета дипломної роботи полягає у проведенні дослідження, на основі джерел та літератури, втіленого досвіду з ведення політики публічної дипломатії Французької Республіки.

Наукова новизна дослідження зумовлена детальним вивченням просування публічної дипломатії Франції через розгляд завдань концепції «дипломатії впливу» [6; 20]. Також було систематизовано та узагальнено знання про публічну дипломатію Франції, як основного та найбільш ефективного компонента політики «м'якої сили». Прослідковано вплив такої дипломатії на взаємовідносини на міжнародній арені.

Висновки. На сьогоднішній момент політика публічної дипломатії та її основні інструменти набувають значної популярності. Публічна дипломатія представляє превентивний характер та діє в якості залучення уваги та встановлення інформаційної взаємодії на міжнародному просторі, просування стратегічних цілей уряду. В сучасних геополітичних умовах, Франція прагне втримати позиції дипломатичного лідерства, посилити свої зовнішньополітичні важелі впливу та просувати сприятливий імідж, національні цінності в міжнародних справах. Французька політика публічної дипломатії, як цілеспрямована діяльність держави, спрямована не лише на співпрацю з урядами країн, але й з недержавними організаціями, угрупованнями та міжнародним суспільством.

В ході дослідження були визначені вектори публічної дипломатії Франції, як культурний, освітній, науковий, спортивний, кулінарний та інші. Держава

традиційно робила акцент на підтримку культурного-освітнього напрямку в своїй зовнішній політиці. Детально досліджено культурно-освітній вектор, як найефективніший вектор політики публічної дипломатії держави. Культурна дипломатія Франції має стратегії розвитку на захоплення країною, формування та просування «блискучого іміджу».

Розглянуто інструменти публічної дипломатії Франції, держава залучає як традиційні, так й інноваційні канали просування інформації та французького способу життя. Серед основних інструментів представлені: робота міжнародних французьких організацій, центрів, освітніх та наукових установ, культурних та волонтерських кампаній, що проводяться державними та недержавними органами, робота із міжнародними ЗМІ для просування офіційної політики держави в позитивному розумінні. Серед нових інструментів можна виділити: сайти, соціальні мережі, мобільні додатки аудіовізуальної інформації, популярні відео-платформи. Увесь досліджений інструментарій визначає комплексну діяльність зі здійснення зовнішньополітичних інтересів та цілей держави на міжнародному просторі.

Можна зробити висновок, що Франція приділяє значну увагу ролі публічної дипломатії, як ефективному компоненту політики «м'якої сили», підтримуючи на державному рівні роботу інституцій, установ, неурядових освітніх та культурних центрів. Для держави характерні просування французьких культурних цінностей та освітніх програми франкофонії за кордоном, формування позитивного іміджу республіки. В подальшому Франція має перспективи зміцнити досягнуті позиції, що простежується стратегіями розвитку «дипломатії впливу», загальним зовнішньополітичним вектором та спрямуванням стати рушійною силою міжнародного простору. Розгляд цієї теми є дуже актуальним, а вивчення досвіду Французької Республіки може стати вагомим прикладом в імплементації особливостей проведення політики публічної дипломатії.

ВСТУП

Актуальність. В умовах глобалізації, перед швидко поширюваним освітнім й культурним натиском провідних міжнародних акторів, Франція прагне відстоювати свої позиції у зовнішній політиці. На відміну від використання одними державами політики лише «жорстких» методів впливу, Франція зорієнтована на розбудову «м'якої сили» для підтримки та відстоювання своїх позицій у зовнішній політиці. Стратегії публічної дипломатії Франції спрямовані на захопленість державою та просування «блискучого іміджу» країни [6]. На світовій арені французька дипломатична справа визначається в якості носія та захисника універсальних гуманістичних цінностей, вона підтримує державний вплив та утвердження величі країни методами «м'якої могутності».

Актуальність теми роботи визначається повторно підтвердженням лідерством Франції в міжнародному рейтингу з 30 найбільш впливових держав політики «М'якої сили», яка зайняла перше місце у 2017 році та підтвердила його у 2019 році [26; 27]. Політика «м'якої сили», на відміну від насильницьких методів впливу, може досягти більшої ефективності. Розбудова «м'якої сили» держави спрямована на втримання позицій світового дипломатичного лідерства, посилення її зовнішньополітичної спрямованості в міжнародних справах та налагодження комунікації з міжнародним співтовариством. Для цього на національному рівні Французької Республіки відбувається проведення комплексної державної політики, із залученням не тільки державного фінансування, а й використанням фінансової автономії деяких закладів.

Більш того, розширення можливостей використання різних інструментів та інформаційних потоків у міжнародному просторі є актуальною темою. Публічна дипломатія характеризується проведенням діяльності не лише з урядами, але й з недержавними організаціями, особами, та угрупованнями. Цікавість нашого дослідження визначається векторами публічної дипломатії Франції та характерними для них особливостями.

Політика публічної дипломатії Франції накопичує величезну світову привабливість. Прикладом ефективного використання політики публічної

дипломатії став резонанс світової громадськості, на виникнення руйнівної пожежі в соборі Паризької Богоматері в квітні 2019 року, що продемонструвало глобальне занепокоєння французькою культурною та історичною спадщиною [12; 27]. В подальшому Франція має перспективи та підтримку на державному й неурядовому рівні, щоб закріпити свої провідні позиції на міжнародній арені та стати рушійною силою глобального співробітництва та багатосторонності в світі.

Ця тема є дуже актуальною, особливо для нашої держави, бо Україна вбачає необхідність вивчення цієї теми, щодо посилення нашої зовнішньополітичної позиції в міжнародних справах, закріплення власного позитивного іміджу. А вивчення досвіду Французької Республіки може стати вагомим прикладом в імплементації особливостей проведення політики публічної дипломатії. Адже наша держава в Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» виділила завдання щодо розбудови позитивного іміджу України як європейської, демократичної, конкурентоздатної держави [1].

Об'єктом дослідження є публічна дипломатія як спосіб реалізації та дієвий інструмент політики «м'якої сили» Французької Республіки.

Предметом дослідження є вектори публічної дипломатії Франції.

Мета дипломної роботи полягає у проведенні дослідження, на основі джерел та літератури, втіленого досвіду з ведення політики публічної дипломатії Французької Республіки.

Для розкриття теми роботи, досягнення визначеної мети, були поставлені завдання:

- визначити стан наукової розробки проблеми, надати характеристику джерельної бази та методології дослідження;
- простежити формування та визначення понять «м'яка сила» держави та політика «публічної дипломатії»;
- вивчити та проаналізувати вектори публічної дипломатії Франції;
- розглянути інструменти просування публічної дипломатії держави на міжнародній арені;

- розкрити залучення цільової аудиторію та регіони розповсюдження публічної дипломатії Франції;
- показати особливості основних інструментів публічної та культурної дипломатії держави на сучасному етапі.

Географічними межами дослідження є Французька Республіка в сучасних кордонах, регіони просування публічної дипломатії Франції.

Хронологічні межі дослідження виділені рубежем з ХХ-ХХІ ст. Нижня межа пов'язана зі змінами у зовнішній політиці країни, з трансформацією підходів та принципів. Особливо, після прийняття нової дипломатичної концепції у 2009 році для посилення впливу Франції на міжнародному просторі та формування нового підходу у площині «Культурної дипломатії та дипломатії впливу» [6]. Верхня межа зазначена сучасною державною політикою в сфері публічної дипломатії. Іноді ми виходимо за хронологічні межі дослідження для аналізу історичних передумов та кращого пояснення подій, що мали вплив на досліджуваний період чи явище.

Наукова новизна дослідження зумовлена детальним вивченням просування публічної дипломатії Франції через розгляд завдань концепції «дипломатії впливу». Також було систематизовано та узагальнено знання про публічну дипломатію Франції, як основного та найбільш ефективного компоненту політики «м'якої сили». Прослідковано вплив такої дипломатії на взаємовідносини на міжнародній арені.

Практична новизна дослідження представлена цілим рядом сфер. Результати, отримані в роботі, можуть бути застосовані у сфері дипломатії; державної політики; публічній, культурній та освітній дипломатії; у країнознавчій характеристиці європейського регіону за цією спеціальністю.

Теоретичне значення дослідження характеризується такими доповненнями, як отримання знань про основні вектори публічної дипломатії Франції, встановлення особливостей розвитку франкофонії, просування французьких культурних цінностей та традицій в багатьох регіонах світу.

Структура роботи обумовлена меті та завданням дослідження, побудована за проблемно-хронологічним принципом.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів (восьми підрозділів), висновків, списку використаних джерел та літератури (153 найменувань), 2 рефератів. Обсяг основної частини роботи складає 84 сторінки тексту, загальний обсяг роботи – 119 сторінок.

РОЗДІЛ 1

СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми

Політика публічної дипломатії сучасної Французької Республіки привертає все більше уваги дослідників. Проблемне коло її питань досить широке та виділяється необхідністю більш широкого оформлення політики публічної дипломатії як складового компоненту «м'якої сили» держави; розмежування понять традиційної та публічної дипломатії, відокремлення останнього з них від пропаганди. З переглядом існуючої дипломатичної діяльності, пошуком нових орієнтирів розвитку дипломатичної справи, поняття «публічна дипломатія» у Франції трансформувалось. В сучасному розумінні воно було оформлено у провідній концепції «дипломатія впливу» [6], що потребувало додаткової уваги при дослідженні. Потрібно було визначилось, що політика публічної дипломатії просувається за рамки класичної дипломатії, та не є ототожненням до позицій «відкритої дипломатичної діяльності».

Дослідження базується на наукових монографіях, а також працях зарубіжних та вітчизняних вчених. Багато статей з періодичних видань, що присвячені дослідженню даної теми, опубліковано англomовними та франкомовними науковцями зі США, Великої Британії, Французької Республіки. Вітчизняна література не повністю відобразила проблему модернізації політики публічної дипломатії та її основних векторів. В плані вітчизняної літератури важливими стали ключові моменти розвитку та визначення поняття «публічна дипломатія».

Серед українських науковців, тенденція до вивчення «м'якої сили» та досвіду найбільш успішних держав в просуванні її основних компонентів окреслилась протягом останніх 10-15 років. Особливої актуальності в дослідженні це питання набуває з подіями впродовж та після Революції Гідності в Україні. Також впливовим стало впровадження Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році [1], що виділила завдання відносно розбудови позитивного іміджу України як європейської, демократичної,

конкурентоздатної держави. На загальному плані розгляду питання публічної дипломатії та встановлення позитивного міжнародного іміджу держави присвячено коло досліджень серед іноземних та вітчизняних науковців.

Серед українських науковців, що займаються дослідженням політики «м'якої сили» Франції, слід виділити: М.А. Авдєєву [30], О.В. Левченко [43], М. І. Беженара [32], що простежили особливості та актуальні аспекти проведення політики «м'якої сили» Франції, виявили основні компоненти та інструменти такої політики в напрямку збереження та посилення глобального впливу Франції. Наприклад, професор О.В. Левченко [43], в своїй роботі зосереджує увагу на аналізі досвіду різних держав та Франції в застосуванні «м'якої сили», виділяє установи для просування національних інтересів країни.

Серед українських дослідників, що вивчали розвиток публічної дипломатії Франції варто вказати О. І. Опанасюка [52], В. Руднева [57], С.І. Белєй [33]. Роботи яких допомогли нам простежити використання інструментів публічної дипломатії для формування іміджу держави, вивчення особливостей реалізації публічної дипломатії, встановлення міжнародних діалогів між урядом, та неурядовими організаціями, центрами та суспільством. Вкрай важливим для нашої роботи є науковий доробок Т.В. Черненко [56; 64]. Дослідниця провела аналіз концепцій «стратегічні комунікації» та «публічна дипломатія» в аспекті сучасних викликів та застосування інструментів дипломатій для досягнення зовнішньополітичних цілей держави.

Проблематикою політики культурної дипломатії у Франції займався вітчизняний науковець. Ю. Л. Подаєнко [53]. Дослідником було проаналізовано основні засади та специфіку реалізації культурної дипломатії Франції на сучасному етапі розвитку. Науковці Н.Ф. Сербіна та О.П. Кучмій [59] також розглянули ключові аспекти досліджуваної теми. Вони розглянули ефективність культурної дипломатії держави, формування власного привабливого іміджу країни та закріплення міжнародного авторитету держави.

Праці вітчизняних вчених за пересічною тематикою стали важливими доповненнями досліджуваної теми та необхідними для більш широкого опрацювання інформації. Відсутність широкого переліку вітчизняних

монографій з даної проблематики компенсувалася відкритим доступом до інформації на державних сайтах та аналізом англомовних, франкомовних робіт з цієї теми.

Серйозну увагу проблематиці політики публічної дипломатії та вивчення її історичного розвитку приділяється в дослідженнях зарубіжних авторів. В цьому питанні нами було досліджено монографії, статті з періодичних видань науковців з Великої Британії, США, Французької Республіки.

Серед англомовних дослідників визначається значно більша кількість монографій та публікацій. Основоположними для аналізу та виділення поняття «м'яка сила» стали праці Дж. Найя [122; 123]. Американський дослідник працював над визначенням цього терміну ще наприкінці 1980-х. Дослідник виділяє значимість та характерні особливості застосування цього інструменту зовнішньої політики для вирішення глобальних проблем, що актуальні й в сучасності.

Обобливу значимість проблематиці застосування публічної дипломатії виділила американська науковиця Н. Сноу [141]. Вона критично підходить до цього поняття та визначеності його академічною сферою. В її роботі було простежено введення нових каналів комунікації, серед яких інтернет, соціальні мереж, що порівнюються дослідницею з традиційними таких каналів. Було також простежено суб'єктів сприйняття інформації та виділено необхідність формувати комунікації та взаємозв'язок з суспільством. Сноу [141] простежувала публічну дипломатія в розрізі культури та взаємовідносин, визначила пріоритет просування в такій політиці зовнішньополітичні цілі та національні інтереси держав.

Важливим доробком стали праці британського дослідника С. Ангольта [69], який є членом Державної дипломатичної ради МЗС Великої Британії. Цей науковець зосереджено увагу на розумінні понять та зв'язку між публічною дипломатією та брендингом на міжнародній арені. Він ставить питання щодо розмежування цих понять, досліджує конкурентоспроможність держави в світі із просуванням національного бренду. При цьому, в його роботах надається увага важливості просування потужного позитивного

національного іміджу держави та використання основних інструментів для цього.

Серед французьких науковців, в нашому дослідженні було взято до уваги роботи С. Клодель, А. Фор, А. Таді [75]. Ці науковці проводили дослідження з використання культурної дипломатії своєї держави та виділили пріоритетність такої дипломатії для Франції на міжнародній арені. Було зазначено необхідність протистояти загрозам сучасності, посилити зовнішньополітичні позиції держави та берегти універсальні цінності людини й демократію. Для цього були проаналізовані сильні та слабкі сторони в цій сфері та розроблені напрями діяльності культурної дипломатії Франції.

В процесі написання цієї кваліфікаційної роботи нами було проаналізовано значний комплекс літератури. Було досліджено роботи вчених за пересічною тематикою, що стали важливими доповненнями та необхідними для більш широкого опрацювання інформації. Також за допомогою історіографії було опрацьовано основні моменти з використання публічної дипломатії Франції, та її діяльність на взаємовідносини на міжнародній арені.

1.2. Аналіз джерельної бази дослідження

Джерельною базою для дослідження виступають різні за змістом, походженням та характером документи, які знаходяться у вільному доступі. В ході дипломної роботи було вивчено та проаналізовано джерела, написані як французькою, так й англійською мовами, що знаходяться в електронному доступі.

Джерельна база включає достатню кількість висвітлених в роботі джерел, які можна поділити на наступні групи: документи законодавчого характеру та акти, інтерв'ю, тексти виступів та промов французьких політичних лідерів та статистичні дані. Перераховані джерела представлені на державних електронних сайтах в повному обсязі та в мережі інтернет.

До першої групи належать законодавчі акти, які представлені офіційними урядовими та міжнародними документами держави. Серед яких: Конституція Французької Республіки 1958 року [9], 67-ї сесія Генеральної

Асамблеї ООН [8], «Декларацію прав людини і громадянина» 1789 року [11], Конституцію Французької Республіки 1791 року [10].

Конституція Французької Республіки 1958 року [9], що розміщена на офіційному сайті уряду Франції Національним Зборам. В Конституції зафіксовані основоположні норми, які визначають принципи зовнішньої політики і офіційну позицію держави. При цьому, в Конституції в першу чергу зазначається прихильність до прав людини та національного суверенітету. В першому розділі чітко підкреслюються принципи свободи, рівності братство та демократії.

В нашому дослідженні ми розглянули постанови «Декларацію прав людини і громадянина» 1789 року [11], що закріплювала демократичні принципи: серед яких, суверенітет, рівність перед законом, права людини, свобода вибору та поглядів та інші не менш визначні постанови революційних змін. Це було необхідне для аналізу історичних передумов та кращого пояснення подій, що мали вплив на трансформація публічної дипломатії Франції.

Завдяки законам та державним постановам, прийнятим у сфері нашого дослідження, нам вдалося зрозуміти як були введені інновації та як вони можуть використовуватися на державному, так на суспільному рівнях. Ці документи Французької Республіки представлені на державних електронних сайтах в повному обсязі.

До другої групи належать статистичні джерела офіційного походження, які визначають зміну фінансування, економічний розвиток відповідної галузі. До них були віднесені: Законопроект про бюджет на 2011 рік, що визначав фінансування прийнятої концепції «Культурної дипломатії та дипломатія впливу» [15], рейтинги 30 найбільш впливових держав політики «М'якої сили» за 2017 та 2019 рік [26;27]. Законопроект бюджету на 2020 рік щодо стану держави в концепції «Культурна дипломатія та дипломатія впливу» від Комітету у закордонних справах. В законопроектах про виділений бюджет на сферу культурної дипломатії було досліджено основні статті фінансування визначених завдань. Проаналізовані рейтинги держав політики «М'якої сили»

за 2017 та 2019 рік [26;27] допомогли нам комплексно простежити рівень проведеної політики у Французькій Республіці.

Проаналізувавши ці дані, ми отримали можливість комплексно розглянути сфери нашого наукового інтересу. Цінність цих джерел полягає в тому, що вони містять тексти законів, нормативних актів, а також фактичний та статистичний матеріал про реформування та становлення багатьох сфер регіону країн Балтії. Важливим внеском для дослідницької роботи стали висвітлення виступів, докладів міністрів, президентів, прем'єр-міністрів.

До третьої групи джерел належать інтерв'ю, заяви політичних та державних діячів, цитати президентів Французької Республіки та діячів в сфері нашого наукового інтересу. Серед них визначаються: заява колишнього президента Франції Ф. Олланда під час 67-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН [3], заяви та інтерв'ю чинного президента Е. Макрона [12; 23; 26], заява міністра МЗС Франції Ж. Ів. ле Дріана [5].

В нашій дослідницькій роботі, особливо важливо висвітлити позиції чинного міністра МЗС Франції, який зазначив, що визначив пріоритетність освітнього та культурного векторів в якості «стратегічного інструменту дипломатії впливу». Було розглянуто заяву президента Ф. Олланда [3], в якій він зазначив прагнення держави до розвитку на політичному і дипломатичному рівні. Чинний французький президент Е. Макрон [23] також виступив із заявою щодо важливості культурного, наукового та освітнього співробітництва між африканськими державами та Францією.

За своєю характеристикою визначені заяви спрямовані на виділення зовнішньої політики держави, розбудову культурної політики, просування цінностей держави та спрямованості на мир, безпеку світового простору. Такі джерела носять дуже суб'єктивний характер та демонструють нам відношення політичних лідерів на події в державі, які відбувалися в період формування нової форми. Завдяки законам та державним постановам, прийнятим у сфері «м'якої сили», нам вдалося зрозуміти як було трансформовано дипломатичну діяльність, введені нові поняття та як вони були залучені на суспільному рівні.

Використані дані допомогли нам комплексно розглянути сфери нашого наукового інтересу. Цінність цих джерел полягає в тому, що вони містять тексти законів, нормативних актів, а також фактичний та статистичний матеріал про реформування та становлення дипломатії нового напрямку. Важливим внеском для дослідницької роботи стали позиції колишнього президента Ф. Олланда [3] та нинішнього глави держави Е. Макрона [12; 23; 26] до публічної та культурної дипломатії Франції. Недоліком же неофіційних джерел є суб'єктивне, неповне або упереджене ставлення та однобічне аналізування та висвітлення матеріалу. Всі джерела відкриті та доступні для використання.

Під час роботи над дослідженням був опрацьований комплекс джерел та літератури, який дозволив дослідити процес формування поняття «м'яка сила», «публічна дипломатія», визначити передумови створення концепції «Культурної дипломатії та дипломатії впливу», сформувані специфіку основні завдання нової зовнішньополітичної стратегії та її реалізація на сучасному етапі. За допомогою означених джерел та літератури ми проаналізували вектори публічної дипломатії Франції, розкрити залучення цільової аудиторії різних країн та регіони розповсюдження публічної дипломатії Франції. З огляду позицій міжнародних дослідників були розглянуті інструменти просування публічної дипломатії держави, показані особливості кожного з інструментів публічної та культурної дипломатії Франції на сучасному етапі.

1.3. Методологічні засади роботи

Для якісного опрацювання кваліфікаційної роботи, були використані різноманітні методи та принципи дослідження, що зумовлені метою та завданням дипломної роботи. Для комплексного опрацювання нашої теми роботи була залучена необхідна методологічна база дослідження.

Першим з обраних і одним з найважливіших було задіяно *історичний метод дослідження*, що дає можливість прослідкувати появу, встановлення політики публічної дипломатії Франції. Відповідно до історичного контексту розбудови відносин на міжнародній арені, посилення ролі деяких держав,

зміщення глобального центру світового тяжіння відбулося переосмислення політики публічної дипломатії Франції. З урахуванням цього методу, дослідження кваліфікаційної роботи, здійснюється за певною хронологією, відтак, є можливість прослідити трансформацію публічної дипломатії Французької Республіки в «дипломатію впливу». Даний метод також є доцільним для виявлення внутрішніх і зовнішніх передумов – як закономірностей, так і суперечностей у формуванні сучасного виміру дипломатії.

Наступним необхідним для розгляду є ціннісний метод дослідження, бо на основі сукупності компонентів публічної дипломатії Франції та їх інтерпретації ми з'ясували зародження основоположних орієнтацій загальної стратегії зовнішньої політики Франції. Чітко окреслились основні напрями роботи, що визначали поширення культури та науки, підтримку демократії та прав людини, виділяючи особливо французький спосіб життя «art de vivre» [49]. Протягом оцінювання ефективності, публічної дипломатії Республіки, розглядалась їх ефективність, як комплексної діяльності з просування національних інтересів в своїй політиці, здійснення зовнішньополітичних інтересів та цілей держави на міжнародному просторі.

За допомогою *методів аналізу та синтезу* в дослідницькій роботі було окреслено характеристику політики «м'якої сили», проведений комплексний аналіз існуючих інструментів та появи нових каналів просування інформації, культури, освіти та науки, а також загальноприйнятого іміджу держави у світі. Було проаналізувати вектори публічної дипломатії Франції, та особливість реалізації культурного та освітнього векторів на міжнародній арені. Простежено умови просування визначеної політики в відносинах співпраці держав-членами ЄС, розбудови культурно-освітньої взаємодії в регіонах Африки, Північної та Латинської Америки, АТР, державах Близького Сходу та регіоні Індійського океану. Розкрито залучення політики позитивного іміджу у такі процеси як культурні, освітні, політичні, економічні та інші.

Інституційний метод дослідження став важливим для визначення місці та ролі різних інституцій, центрів та організацій в роботі з публічної дипломатії.

Завдяки йому стало можливим прослідкувати ефективність задіяних центрів. Серед них: Французький інститут [99], Французька експертна комісія [15; 66], «Альянс Франсез» [21], Агентство французької освіти за кордоном [126], Міжнародна організація Франкофонії [94; 100] та інші. Вони просувають цінності відповідно до своїх завдань, також популяризують загальні знання про державу, та всебічно поширюють імідж країни на широке міжнародне суспільство. Також за цим методом було простежено діяльність та розвиток культурних, освітніх організацій, що ведуть грантові програми на навчання, просування франкофонії. Адже вони виділяються більшою ефективністю, бо задіяні на ширшу цільову аудиторію, залучають різні верстви міжнародної спільноти до міжкультурного діалогу та співробітництва.

Із застосуванням методу контент-аналізу було оброблено значну кількість несистематизованої інформації відповідно до культурного та освітнього векторів дипломатії Франції. В цьому розрізі метод був досить корисним, адже необхідно було опрацювати джерела та літературу. Було виділено значну кількість англійських та французьких дослідницьких робіт з публічної дипломатії, розкрито дану тему з офіційних та неофіційних джерел в мережі інтернет, публікацій, монографій.

За допомогою використання даного методу були проаналізовані взаємовідносини відповідних мереж з аудиторією. Було простежено введення нових каналів діяльності публічної дипломатії, серед яких інтернет та державні веб-сайти, соціальні мережі, з офіційними акаунтами, мобільні додатки, що були порівняні за залученням відповідної кількості користувачів. Було також простежено цільові групи, які сприймають поширену інформацію, та виділено необхідність формувати комунікації та взаємозв'язок з суспільством.

Логічний метод слугував для аналізу впровадження нових технологій, як інструментів поширення інформації та допоміг логічно означити їх становлення та вплив на цільову аудиторію. Застосування *методу порівняння* дало можливість висвітлити відмінності та подібності між традиційною та публічною дипломатією. Цей метод дав змогу виявити спільні основи

дипломатичної роботи та простежити необхідність поширення діяльності «м'якості сили».

Основним у методології дослідницької роботи був виділений *системний метод*. За його допомогою ми мали змогу означити основні інструменти публічної дипломатії, їх співвідношення між собою. Серед широкого переліку таких, детального розгляду отримали інструменти культурної дипломатії, що були організовані та простежені в організації їх залучення. Було виокремлено сукупність обставин, що вплинули на становлення й розвиток культурної політики Франції, як основного дипломатичного вектору. До того ж, за системним методом дослідження ми простежили та розглянули цільові групи суб'єктів та об'єктів міжнародних відносин, що отримують цілеспрямований вплив та сприятливий імідж держави.

Наступним, не менш важливим, методом дослідження був використаний *структурно-функціональний метод*. З його допомогою було детально описана та пояснена система досліджуваних інструментів, що була охарактеризована вище, простежено їх взаємозв'язок, залежність в рамках політики публічної дипломатії. Було опрацьовано нові інструменти просування дипломатії в рамках єдиного соціального явища та опрацьовано їх функціональні особливості реалізації політики, що спрямовані на переформування комплексної системи інструментів відповідно до залучення більшого числа аудиторії.

Використання різних за своєю сферою методологічних підходів, методів та принципів у дослідженні даної теми дозволило сформувані аргументовані твердження та висновки, реалізувати мету та науково-дослідницькі завдання, що були підкреслені науковою новизною і практичним значенням роботи.

Отже, застосований комплекс вище охарактеризованих принципів та методів наукового дослідження дозволив проаналізувати формування публічної дипломатії держави, поширення багатовекторних інструментів цієї політики, залученість до цього міжнародного співтовариства. Було детально проаналізовано освітньо-культурний вектор публічної дипломатії держави та просування франкофонії для підтримки національної ідентичності, інформатизації, просування інформації, французького способу життя, та впливу

на міжнародне суспільство. В результаті проведеного дослідження було також встановлено, що успішні приклади такої політики Франції стануть цікавими та важливими для України.

РОЗДІЛ 2

ГЕНЕЗА ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

2.1. Історія становлення інституту публічної дипломатії у Франції

Протягом століть Франція підтримувала двосторонні та багатосторонні відносини за допомогою поширення власної культури та інформації для розвитку таких сфер, як торгівля, політика, міжнародне взаєморозуміння, та подальшого співробітництва. Таким чином, за допомогою налаштування та підтримки освітньо-культурних, торговельно-економічних та іншого виду мирних відносин між країнами відбувалося привнесення «м'якого» впливу одної держави на іншу. Такі позиції також встановлювалися протягом тривалого історичного періоду колоніальних володінь Французької імперії між XVI-XX ст. та в найближчій сучасності здійснюються в розширюванні власного впливу держави [40].

За останні два десятиріччя набуває значної актуальності питання публічної дипломатії та задіяння її механізмів у зовнішньополітичній діяльності різних країн, в тому числі і у Франції. На даний час це новий, трансформований та розвинутий напрямок дипломатичних відносин. Публічна дипломатія націлена на покращення відносин між державами та міжнародним суспільством. Використання механізмів її роботи зміцнює взаємну довіру і налагоджує взаємовідносини між країнами, укріплює та створює безпеку глобального середовища. Разом із комплексом дій та дипломатичних засобів, публічна дипломатія застосовується для налагодження комунікації з міжнародним співтовариством, утворення позитивного іміджу власної держави, встановлення впливу на цільову аудиторію. В ході такої роботи та за допомогою підтримки міжнародної спільноти відбувається просування стратегічних цілей уряду впливової країни [40].

В епоху інформатизації суспільства інституту публічної дипломатії надають особливе значення, адже суттєво виростає значимість інформаційного впливу. Для будь-якої сучасної держави найважливішими складовими політики стає формування сприятливої атмосфери на міжнародній арені та підтримка

позитивного іміджу країни. Для ефективної реалізації вказаної політики на перше місце виходить компетентність використання механізмів публічної дипломатії для підтримки існуючого рівня та посилення важелів роботи в майбутньому [58].

Тому важливо, перш за все, розібратися в засадах самого поняття «публічна дипломатія», визначити походження та становлення цього інституту у світі та у Франції, а також окреслити ключові моменти та напрями функціонування такої «м'якої» французької політики.

Франція протягом століть була визнана дипломатичним центром світового масштабу, носієм всесвітнього впливу та культурного розвитку, несла світову роль месіанізму [40]. Держава історично може вважатися родоначальницею політики культурної дипломатії.

З часів Людовика XIV, країна чітко визначаючи своє місце в світі, як носія універсальних гуманістичних цінностей з традиційними месіанськими прагненнями держави у зовнішній політиці. Докладаючи зусиль, французи приділяли значну увагу формуванню не просто позитивного іміджу, а впливової репутації своєї держави, в якості основного джерела влади на міжнародній арені [115]. У XVII ст. була висунута ідея політичної відповідальності органів державної влади в галузі творчої діяльності. Інституціонального вираження набула ця ідея у вигляді створення Французької академії кардиналом Рішельє у 1635 році, яка стала прикладом розвитку відносин між державою та інтелектуально-творчою елітою суспільства [39]

На трансформацію соціальної та політичної систем мала вплив Велика Французька Революція. Результатом її було повалено режим абсолютної монархії «Ancien Régime» [11] та проголошена Французька Республіка. Був також закріплений девіз «Liberté, Égalité, Fraternité» [9], що досі є загально національним. Серед важливих документів, що були прийняті Установчими Зборами визначилась «Декларація прав людини і громадянина», ухвалена 26 серпня 1789 року [11] та підписана королем Людовик XVI. Цей документ закріплював демократичні принципи, як суверенітет, принцип поділу влади, рівність перед законом, права людини, свобода вибору та поглядів та інші не

менш визначні постанови революційних змін. Після цього, Національними Зборами було прийнято Конституцію Французької Республіки, 3 вересня 1791 [10; 44] року, яка проголошувала «природні, рівні та невід’ємні права людей», під ними визначалося «свобода громадян, їх безпека та права вибору» [137].

У світовій публічній практиці розуміння та використання нетрадиційної або «неофіційної» дипломатії окреслилось у XIX ст. з першим використанням терміну «публічна дипломатія» у 1856 році в британській газеті «The Times» [52] і характеризувалось як коректність публічних висловлювань. В подальшому, через п’ятнадцять років, вже в американській газеті «The New York Times» [115; 152] було використано цей термін для визначення саме відкритої дипломатії. Із зазначеного часу в друкованих джерелах інформації став частіше використовуватися даний термін, із наближенням до сучасності визначенням.

Впродовж Першої світової війни, проходив перегляд існуючої дипломатичної діяльності та пошуки нових орієнтирів для роботи. Президент Вудро Вільсон в своїх «14 пунктах» [38] проголошував кінець епохи таємної дипломатії з огляду на те, що за закритими переговорами слідував шлях до війни. Першочергової уваги набули позиції відкритої дипломатичної діяльності, що сприяло би підтримці миру, та орієнтації на творення демократичного державного устрою. У січні 1918 року, у «14 пунктах» президента, було задекларовано залучення відкритих міжнародних домовленостей [3]. Однак, поняття «відкрита дипломатія» не є тотожністю до терміну «публічна дипломатія», адже перша відповідає саме за дипломатичну діяльність, характер поведінки держави на міжнародній арені, а визначення «публічної дипломатії» лише формувалося.

Крім того, після Першої світової війни на міжнародну арену виступила Сполучені Штати з принципом американського «глобального управління та порятунку». Ця ідея була використана президентом США Вудро Вільсоном на Паризькій мирній конференції 1919 року [40] і в подальшому Сполучені Штати активно набирали роль світового лідерства.

Французи намагалися втримати позицію світового дипломатичного лідерства, не поступаючись зростаючій ролі міжнародної могутності США, яка швидко набирала обертів. В цьому напрямку, Раймон Арон [72], як один з найвідоміших ідеологів «французької школи», заперечував монополію країни в світі. В своїй дослідницькій роботі ідеолог визначив класичне поняття «могутності що використовується в сучасності у французькій політології і означає нав'язування волі одних політичних сил на інші [72].

З 1958 року, зі становленням П'ятої республіки [9; 40], почало відбуватися поступове відновлення колишньої могутності Франції, посилення її зовнішньополітичної спрямованості в міжнародних справах, стало важливою темою у розвитку й надбанні дипломатичних відносин. У цей час в країні активно розгортається базування основ «м'якої» французької дипломатії. Характерна для одних держав наявність ядерних сил, протиставляється позиції культурної політики Франції, що спрямована на використання «блискучого іміджу» країни. Ідеї та діяльність культурної дипломатії Франції має стратегії розвитку на захоплення країною. На світовій арені французька дипломатична справа визначалась в якості носія та захисника універсальних гуманістичних цінностей, підтримувала державний вплив та утвердження величі країни методами «м'якого могутності» [30; 31].

Під час президенства Шарля де Голля було створено в 1959 році [40] Міністерство у справах культури, закріплюючи в цьому вигляді інституційну форму культурної політики. Найбільш ефективний та визначний внесок в формування інститутів культурної політики держави сформував президент Франсуа Міттеран [152]. Протягом його правління успішно було запроваджено модель культурної політики. Провідником цієї моделі став міністр культури Жак Ланг [40], який перетворив сприйняття культури в рентабельну галузь економіки, не виключаючи при цьому захист національної самосвідомості. Ідеологічний та культурний тиск Сполучений Штатів потрібно було стримувати на міжнародній арені, протиставляючи підтримці самотнього культурного визначення французів [40].

Прикладом вказаної французької політики став розгляд визначення відомого політолога Тьеррі де Монбріаль [56; 149], що культура та ідеологія є моральним ресурсом, який складає внутрішню єдність нації разом із зовнішнім впливом держави в світі. Саме тому, Франція бажає бути світовим захисником прав людини та носієм допомоги країнам третього світу в їх розвитку. У реальності сьогодення, Франція є лідером в галузі культури, освіти і ряду інших сфер культури в країнах Європи, вона підтримує існуючий закон про захист національної мови [40].

Повертаючи до дослідження розвитку терміну «публічної дипломатії», варто зазначити, що з середини ХХ ст. в Сполучених Штатах розуміння термінології та використання велось у близькому до сучасного значенні. В цей період часу, публічну дипломатію характеризували в якості «нової дипломатії» або «четвертим виміром зовнішньої політики» [52].

В Сполучених Штатах одними з перших виділили відмінності публічної дипломатії від традиційної. Остання – проводить роботу на рівні урядів країн, з правом уповноважених осіб представляти державу в приймаючій країні та підтримувати відносини між країнами. На противагу цьому, публічна дипломатія характеризується проведенням діяльності не лише з урядами, але й з недержавними організаціями, особами, та угрупованнями. Окрім висловлювань на офіційному рівні, приймаються рішення, можуть виставляти власні погляди, в якості додаткової особистої оцінки подій [149].

Безпосередньо важливо виділити цільову аудиторію публічної дипломатії. До неї відносять уряди зарубіжних країн, органи державної влади, також різні кола громадськості, неурядові організації, елітарні кола, представників культури, мистецтва, бізнесу, масової інформації та академічне середовище. Всі вони можуть виступати в якості учасників міжкультурних комунікацій та також підтримувати зв'язки між країнами [33].

При цьому, говорячи про ефективність інституту публічної дипломатії, не слід надавати їй непомірних характеристик, таких, наприклад, як вирішення з її допомогою наявних в державі проблем. Тому що за своєю діяльністю, публічна дипломатія має превентивний характер [58], що діє в якості інформування,

залучення уваги та встановлення інформаційної взаємодії на міжнародному просторі. Інколи інформування може бути використане в якості доповнення висловленого, що може сприяти кращому розумінню позицій держави, виступів та заяв діячів.

У 1965 році підійшов до класичного пояснення терміну викладач університету Тафтса і американський дипломат Едмунд Гулліон, у тому році при університеті був заснований Центр публічної дипломатії Едварда Р. Мерроу [142]. Гулліон використав поняття «публічна дипломатія» у своїй науковій роботі. При цьому, викладач не обмежився одним поясненням, розкриваючи багатогранність терміну. Він визначив поняття наступним чином: як процес формування зв'язків держави з міжнародною громадськістю для пояснення політичних спрямувань, державних інституцій та пошуку шляхів просування національних ідеалів та інтересів, за допомогою інформування та впливу на зарубіжну аудиторію, розбудови діалогу між громадянами та представництвами державних установ за кордоном [52; 142]. Гулліон надав терміну значення, що це залучення та інформування міжнародної громадськості й лідерів думок, вплив на них з використанням інформаційних програм та культурно-освітніх програм обмінів до просування національних інтересів та стратегічних напрямів; програми країни для інформування та впливу на громадську думку на світовому просторі, із застосуванням публікацій, робіт, культурних діалогів та обмінів, кіно та телебачення, радіомовлення, як основних інструменти просування державних позицій та цінностей [52; 152].

До того ж, Центр публічної дипломатії Е. Р. Мерроу [142] визначав, що така дипломатія «веде свою діяльність із впливом суспільних установок на творення та ведення зовнішньої політики. Охоплюючи виміри міжнародних відносин, публічна дипломатія формує громадську думку, сприяє взаємодії, підтримці інтересів неурядових груп між різними країнами, та застосовує вплив на політику – тим самим, вона просувається за рамки традиційної дипломатії. За аналізом Центру, в основі публічної дипломатії лежить транснаціональний потік інформації та веденням міжнародного діалогу між дипломатами та

іноземними кореспондентами, а також проведення інших процесів багатокультурної комунікації [149].

У період другої половині ХХ ст. істотно збільшилося дослідження змісту явища публічної дипломатії. В розрізі цього питання, Державний департамент США зазначив програми, що зорієнтовані впливати на думки громадськості [149] країн на міжнародному рівні за допомогою ведення культурних обмінів, публікацій, кінопродукції, радіомовлення і телебачення. Така державна діяльність поширювала національні інтереси через інформування та використання впливу на світову аудиторію, вела діалог з іншими націями [152].

За британською урядовою стратегією публічна дипломатію представляє, як дії країни, спрямовані на інформування осіб за кордоном, так і підтримку зв'язків з ними не тільки для розбудови кращого розуміння держави, але й для просування британського впливу. Науковець з Великої Британії М. Леонард виказує розуміння такої дипломатії в тому, що вона формує взаємовідносини, культуру та комунікацію між людьми різних держав, створення вірного сприйняття та пошук комунікації [115; 152].

Новим поштовхом для процесу дослідження інституту публічної дипломатії стало закінчення періоду «Холодної війни», й розуміння до формування нової дипломатичної практики. Впродовж тривалого часу саме професор Гарвардського університету Джозеф Най [122; 123], один із найвідоміших американських спеціалістів з міжнародних відносин в своїх діяльності вивчав поняття «м'якої сили» та «публічної дипломатії». У 1990-х роках він позначив це поняття, як спосіб реалізації, та як дієвий інструмент «м'якої сили» держави [123]. При цьому, в основі розуміння «м'якої сили» Най виділив ідею ненасильницького характеру політики держави для формування привабливості власної країни, визначення її переваг на міжнародному рівні, та шляхом переконання, досягнення бажаних результатів держави разом з просуванням власних державних інтересів. Досліджуючи приклад Сполучених Штатів, серед основних напрямків публічної дипломатії професор Най визначив: вектор міжнародних зв'язків та комунікації з громадськістю,

лобістську діяльність на міжнародній арені та просування державного бренду або національного іміджу [74; 123].

Розуміння публічної дипломатії, як цілеспрямованої міжнародної діяльності держави формувалось у ХХ ст., та на міжнародній арені набуло масовий характер застосування вже на початку ХХІ ст. У 1999 році був створений перший у світі Секретаріат з питань публічної дипломатії та зв'язків з громадськістю при Держапараті США, в якості загальноприйнятого інструменту ведення публічної дипломатії у зовнішній політиці держави [52].

На початку ХХІ ст. поняття «публічної дипломатії» визначається в якості прозорого засобу для спілкування країн, як з урядовим та і неурядовим суспільством інших держав, спрямований на інформування та вплив на зарубіжну аудиторію. Це ефективна робота для просування національних інтересів, підтримки та досягнення своїх цілей у зовнішній політиці. За своїми напрямками діяльність публічної дипломатії охоплює освітні програми обміну студентами та науковими працівниками, мовно-освітню підготовку, культурні заходи та обміни; аудіовізуальну трансляцію. Активне залучення різних напрямів сприяє покращенню іміджу країни в світі, підтримці відносин між країнами та формуванню більш широкого політичного середовища [150].

В останні роки підвищеному інтересу до публічної дипломатії сприяли розробки в інших областях. Поняття маркетингу та зв'язків з громадськістю були впроваджені вченими в області публічної дипломатії з метою охоплення країн, регіонів і міст. Також концепція м'якої сили стала для багатьох ключовою в дослідженнях публічної дипломатії. Тому «м'яка сила» розглядається як комплекс культурних цінностей, політичних ідеалів та роботи залучених діячів, що викликають повагу чи симпатію з боку інших [30; 32]. Таким чином, «м'яка сила» стала розглядатися як ресурс, а публічна дипломатія постала в якості її механізму, спрямованого на використання ресурсів «м'якої сили» [41; 150].

На сучасному етапі, в якості класичного поняття «публічної дипломатії» виступає цілеспрямоване інформування міжнародної спільноти, формування контактів з населенням інших держав, а також підтримки комунікації у сфері

освіти та культури, згідно з висловлювань російського науковця В. Сеїдова [58; 65]. Задля створення привабливого образу країни, в публічній дипломатії сконцентровані як інформаційна, так і культурно-освітня сфери діяльності. Ці складові важливо просувати разом, бо це необхідно для якісного інформаційного забезпечення державної політики, та для формування позитивного ставлення до країни, її культури, цінностей інших народів через поширення освітніх та культурних програм [152].

У Франції визначаються сильні позиції просування політики «м'якої сили», що мають велику підтримку на політичному та інституціональному рівнях. В якості одного з інструментів політики «м'якої сили» виступає публічна дипломатія Французької Республіки [52]. Вона включає діяльність у сферах культури, мистецтва, кіно, кулінарії, спорту, туризму на інших. На сьогоднішній день держава приділяє значну увагу ролі публічної дипломатії в своїй роботі, підтримує національні культурні цінності за кордоном та продовжує просувати освітні програми франкофонії.

Конституція П'ятої республіки, що діє з 1958 року [9] й впродовж сучасності, виділяє специфіку проведення французької дипломатії, ключовим пріоритетом якої є дотримання загальнолюдських цінностей, прав та свобод людини. При цьому, Конституція надає президенту Франції центральну роль зовнішньої політики держави. Серед основних його повноважень виділяються: ведення стратегічних переговорів, прийняття зовнішньополітичних рішень, ратифікація міжнародних угод, та управління певними європейськими й міжнародними питаннями [9; 73]. У 2012 році на відкритті 67-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН [8], президент Ф. Олланд [7], заявив, що із підтримкою роботи ООН «Французька Республіка прагне бути зразковою країною на політичному і дипломатичному рівні, сприяти миру та своїми діями зробити світ безпечнішим» [7]. Відповідно, як постійний член Ради Безпеки ООН Франція здатна впливати на прийняття стратегічних рішень світового рівня, та, в якості провідного члена ЄС, держава має можливість до формування спільної європейської зовнішньої політики [45].

Серед ключових принципів політики «м'якої сили» Французька Республіка визначила: боротьбу із порушеннями прав людини, підтримку позитивного міжнародного іміджу Франції як миротворця, що простежувалась у політиці щодо іммігрантів та біженців, та у врегулюванні конфліктів [45]. Дипломатична діяльність Франції використовує раціональний підхід, з підтримкою універсальних цінностей прав та свобод, терпимості і демократії у своїй зовнішній політиці.

Сучасний французький порядок «м'якої сили» був оновлений в 2008 році в рамках Спільного перегляду державної політики з метою формування найкращої відповідності новим глобальним цілям. Згідно «Білій книзі з питань європейської і зовнішньої політики Франції з 2008 по 2020 років» [49], відбувався процес модернізації стратегічних напрямків. Визначені за цим документом цілі, підкреслюють важливість французького дипломатичного впливу в контексті глобальної конкуренції ідей. В цьому напрямку проходила модернізація державної політики, що досягла прогресу вже у 2013 році.

Значна вага політики «м'якої сили» Франції для просування французьких цінностей і культури знаходиться в межах її глобальних можливостей. Французька Республіка має розгалужену дипломатичну мережу посольств і консульств за кордоном, які працюють в постійному контакті з центральною адміністрацією. Франція володіє 178 постійними представництвами, 89 генеральними консульствами та консульствами [26; 118]. Відповідно, держава займає третє місце серед представлених дипломатичних представництв в країнах світу після Китаю і США. Також Французька Республіка має значну кількість альянсів та інститутів – близько 500 [26], завдяки структурованій мережі культурних центрів Alliance Française [82] на міжнародному рівні.

Посольства відстоюють позиції держави, підтримує дипломатичні відносини з країною перебування, мають важливий політичний вимір. Посольство представляє державу за кордоном, надає підтримку французьким компаніям за кордоном та діє з метою сприяння привабливості іміджу Франції. Альянс солідарності французів за кордоном (ASFÉ), створений в 2009 році [78] сприяє представництву французів, які проживають за кордоном, підтримці

роботи консульських радників та членів Асамблеї Франції на міжнародному просторі. При взаємних домовленостях між МЗС Франції, посольством та місцевим урядом відбувається погодження та сприяння роботі французьких закладів та представництв, організації культурних та освітніх програм, поширення іміджу держави за кордоном [78]. Це можливість спільної організації заходів у мистецькій, науковій, освітній чи економічній галузях на території країн-партнерів. За допомогою аналізу політичного, економічного, соціального та культурного життя посольство передає важливу інформацію про країну до МЗС Франції [126].

Згідно державного бюджету, фінансування посольств Франції виділяється відповідно до його розміру, діяльності та продовжує залишатися пріоритетом. У 2015 році цифри бюджету, виділені на посольства, сягали 224 млн євро, що на 1,5% більше, ніж у попередньому році [13; 22]. Складений бюджет МЗС на 2020 рік становив близько 5 млрд євро, що представляє лише 1% від загального державного бюджету держави. За сферами використання загальна сума розподіляється на: 842 млн євро – для Європейського фонду розвитку [109], 703 млн євро виділені на майже 80 міжнародних організацій та їх діяльність по програмам; ще 303 млн євро йдуть на миротворчі операції; 373 млн євро спрямовані на французів, що перебувають за кордоном та на консульські справи [13].

Розглядаючи позитивну діяльність управління дипломатичною мережею, Франція на постійній основі представлена в 16 багатосторонніх організаціях [109]. У службі МЗС здійснюється робота Делегації міжнародних посадових осіб з вивчення та розробки тактики щодо присутності держави в 180 міждержавних організаціях [109]. У 2002 році була створена Французька міжнародна кооперація, що працює під керівництвом МЗС і визначає інтереси громадських об'єднань. Ця корпорація сприяє поширенню французького досвіду у різних сферах, особливо в технічному розвитку. Крім цього, ведеться робота з підтримки довгострокових зобов'язань з міжнародних справ та діяльність з управління мережею державних і приватних організацій з 2004 року [118].

В співпраці з громадянським суспільством, французькі некомерційні організації, приймають участь в дискусіях, просвітницькій діяльності, а також працюють з інформування населення з метою збору знань та розробки проектів дій на місцях. Програми некомерційних організацій відбуваються зі сприяння місцевої влади та при підтримці французьких волонтерів, що демонструє тісні взаємовідносини між державою і асоціаціями. На рівні держави підтримується проект «Волонтерство для солідарності» [134; 148], що спрямований на збільшення числа волонтерів і участь у міжнародному співробітництві. За європейських засадах сформовано різні організації, що сприяють руху офіційних молодіжних волонтерських програм, наприклад «Рух Сфера», «Європейський корпус солідарності», «Європейська волонтерська служба» [78; 135; 148] та інші. За допомогою цих проектів відбувається активний культурний та освітній обмін серед молоді різних країн світу, що використовується для просування франкофонії.

На рівні всієї держави Франція демонструє значимість просування політики «м'якої сили», за останні роки було зафіксовано істотні покращення позиції держави. Після обрання енергійного президента, як політика «нового плану» Е. Макрона, Франція покращила свої позиції, закріпившись у 2017 році на першому місці у рейтингу 30 найбільш впливових держав політики «М'якої сили» та підтвердила своє лідерство у 2019 році [2; 27]. Франції вдалося потіснити таких впливових міжнародних акторів як Сполучені Штати, Великобританія, Німеччина з їх традиційно вищих позицій. Відповідно, на рейтинг США у 2019 році вплинуло погіршення позицій американської «м'якої сили» у 2018 році [2].

Такий рівень Франції свідчить про те, що держава активно посилює потужні ресурси м'якої сили, підтримуючи їх сильним керівництвом президента, як ключової фігури у веденні зовнішньополітичної діяльності держави. Завдяки зусиллям президента Е. Макрона були зупинені внутрішньодержавні протести проти зростанням цін на паливо та витрати на життя у 2018-2019 роках [16; 27], стабілізована ситуація всередині держави. На міжнародному рівні, було підкріплено глобальне лідерство Франції з

найважливіших питань, які включали зміну клімату, зменшена напруженість між США та Іраном, а також визначено Францію надійним європейським лідером завдяки її розгалуженій дипломатичній мережі. Отже, на вказані результати впливали дії президента Е. Макрона [27], як амбітного та активного діючого молодого лідера, на глобальній арені. Разом з тим, проведення політики «м'якої сили» Франції в міжнародній діяльності допомогли їй швидко зайняти позицію лідерства. Цьому спричинило те, що інші сильні міжнародні актори були зайняті власною політичними питаннями, для США – політика Д. Трампа «Америка понад усе», Велика Британія була поглинена Брексит [2; 27].

Політика «м'якої сили» у Франції накопичує величезну світову привабливість. Прикладом ефективного використання політики публічної дипломатії став резонанс як французької, так і світової громадськості, на виникнення руйнівної пожежі в соборі Паризької Богоматері 15 квітня 2019 року [12; 16], що продемонструвало глобальне занепокоєння французькою культурною та історичною та спадщиною [27].

Відповідно до цього, президент Республіки Е. Макрон заявив, що для відновлення собору створюється національний та міжнародний фонд по збору коштів та пожертвувань. Для цього, при Міністерстві культури сформовано підрозділ для обробки та оформлення найбільших пожертвувань [14] на державному та міжнародному рівні. Відповідно для швидкості, прозорості та спрощення дій зі збору коштів, урядом був створений єдиний портал «tebatirnotredame» [12], що поєднав роботу офіційних установ та благодійних фондів для загальної мети.

За період більше ніж 20 років імплементації та регулювання публічної дипломатії Франції в сфері зовнішньої політики, окрім основних векторів таких, як культурні та освітні, діяльність публічної дипломатії стала включати спортивні, медійні, наукові та інші проекти. Головна мета яких залишилась незмінною – у встановленні впливу й взаємодії з суспільством інших держав, політичною, культурною елітою, та у визначенні привабливого образу цієї країни для просування її відповідних державних інтересів [152] серед визначених кіл. В подальшому Франція має перспективи та підтримку на

державному й неурядовому рівні, щоб закріпити свої провідні позиції на міжнародній арені та стати рушійною силою глобального співробітництва та багатосторонності в світі.

Отже, можна підсумувати, що в цьому підрозділі ми прослідкували походження та становлення політики публічної дипломатії у Франції та в світі. Протягом досліджуваного нами часу, відбувалось оформлення поняття політики «публічна дипломатія», як дієвого способу реалізації політики «м'якої сили» Французької Республіки [32; 42]. При цьому, останні два десятиліття років питання залучення публічної дипломатії у зовнішньополітичній діяльності різних країн набуло значної актуальності, в тому числі й у Франції.

Нами були розібрані засади проведення політики публічної дипломатії держави, виявлено її ефективність в світовому просторі на проведену діяльність. Для Франції найважливішими складовими такої політики стають: виділення ролі світового дипломатичного лідерства, формування сприятливої атмосфери на міжнародній арені та інформування світового суспільства. Разом із комплексом дій та дипломатичних засобів, публічна дипломатія застосовується для налагодження комунікації з міжнародним співтовариством, утворення позитивного іміджу власної держави, встановлення впливу на цільову аудиторію [33]. В ході такої роботи та за допомогою підтримки міжнародної спільноти відбувається просування стратегічних цілей уряду впливової країни.

Було простежено ключові моменти, французької політики публічної дипломатії, як цілеспрямованої діяльності держави, виділено, що вона спрямована не лише на співпрацю з урядами країн, але й з недержавними організаціями, угрупованнями та міжнародним суспільством. За характером своєї роботи, ця дипломатія представляє превентивний характер та діє в якості залучення уваги та встановлення інформаційної взаємодії на міжнародному просторі.

2.2. Інструменти реалізації публічної дипломатії Франції

На міжнародному рівні, в якості комплексного інструменту здійснення зовнішньополітичних завдань, використовується політика «м'якої сили», разом із залученням громадянського суспільства, інформаційно-комунікаційних, та інших методів та технологій. Французька Республіка впродовж розвитку дипломатії «м'якої сили» вела інформаційну діяльність через усі можливі канали комунікації, виділяла особливості кожної цільової групи для інформування, та в подальшому, поширення впливу держави. Така спрямованість на аудиторію визначалась можливостями сприймання ними розповсюдженої інформації.

Серед основних інструментів трансляції політики «м'якої сили» Франції, які вимагають задіяння високого потенціалу всіх ресурсів держави, виділяються: по-перше, діяльність акторів у зовнішній політиці за векторами дипломатії; по-друге, інституції, мережеві структури; по-третє, інтернет та соціальні мережі [62]. Також інструментами публічної дипломатії є робота міжнародних національних організацій, ведення неформальних контактів та здійснення міжнародних обмінів. Іншими інструментами поширення інформації, ведення державного впливу в рамках публічної дипломатії стають цілеспрямовані культурно-освітні кампанії, що здійснюються державними та недержавними органами, а також робота із міжнародними ЗМІ для просування офіційної політики держави в позитивному розумінні.

Серед різноманітності засобів проведення «м'якої сили», за характером дії виділяються: просування діяльності по офіційним та неофіційним каналах. За першим характером це можуть бути: виступи офіційних осіб в ЗМІ, проведення публічних лекцій, діяльність офіційних центрів та інститутів, публікація офіційної інформації на сайтах та в соціальних мережах, та інше. За другим – варто виділити роботу через некомерційні організації, різні фонди, програми та волонтерські обміни, жіночі і молодіжні організації, та інші [41; 42].

Одним з найактуальніших інструментів, що додає нові можливості для проведення політики «м'якої сили» є залучення інтернет технологій. Доволі

активно розповсюджується та використовується інформаційно-комунікаційна діяльність для реалізації публічної дипломатії. За цим каналом відбувається не просто поширення інформації, проведення глобального впливу на громадську думку та сфери життя суспільства, через інтернет відбувається ухвалення зовнішньополітичних рішень. За допомогою інтернету стає можливим ефективніше охопити значну міжнародну аудиторію, реагувати на зміни в суспільній участі із мінімальними матеріальними та фізичними витратами, а також отримувати швидкий суспільний резонанс. Саме зворотній зв'язок між дипломатичними установами та міжнародним суспільством, також роль соціальних мереж у формуванні громадської думки формують відкриту сучасну дипломатію [60].

В інтернет просторі дипломатія більше не обмежується діалогом лише між державами, а охоплює комунікацію та з громадянським суспільством, яке отримує можливість безпосереднього зв'язку з державними органами. У цьому розрізі необхідно слідкувати та підтримувати веденням інформатизації суспільства, культурної діяльності та впроваджувати сучасні комунікаційні платформи з їх специфічним стилем спілкування. Формами такого засобу проведення політики «м'якої сили» представлені державні сайти, сторінки соціальних мереж, блоги, мобільні додатки та інше. Охоплення аудиторії ведеться через офіційні акаунти осіб, організацій та установ в Twitter, Facebook, YouTube та інших каналів [58; 60].

З 2008-2009 років, із введенням нової дипломатичної концепції, що отримала оформлення у програмі 185 «Diplomatie culturelle et d'influence» [6; 57; 99], та формуванням терміну «дипломатії впливу» Франції, МЗС держави почав проводити політику публічної дипломатії за допомогою соціальних мереж [17]. Вже у 2012 році з'явилася можливість прямої комунікації з особами, що працюють у Міністерстві Франції, та тими, що ведуть свою роботу за кордоном, за допомогою регулярних сеансів спілкування в Facebook та Twitter, а далі – Instagram, YouTube та інші. Наприклад, у 2015 році нараховувалось близько 300 сайтів посольств і консульств Франції за кордоном та близько 180 з них використовують платформу Facebook, а інші є

користувачами Twitter [66]. Активність користувачів офіційними сайтами дипломатичних представництв і консульських установ на той же рік сягає понад 43 млн осіб. До того ж, дипломатичні установи в різних країнах світу приділяють увагу місцевому контексту і освоюють популярні там платформи, таким чином, посольство Франції в Китаї розміщене на платформі Weibo [66].

Міністерство закордонних справ Французької Республіки стало одною з перших установ держави, що відкрила власний сайт «France Diplomatie» у 1995 році [118]. Цей інформаційний портал охоплює діяльність держави у зовнішній політиці, представляє мережу із міжнародного співробітництва, культурної та освітньої діяльності для просування французької культури у світі. На багатофункціональному сайті значна увага приділена проведенню цифрової дипломатії, як одного із пріоритетних напрямків діяльності Міністерства [118].

Вказані технології, за визначенням Міністерства, доповнюють роботу традиційної дипломатії шляхом залучення інновацій і практик, що пов'язані з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Метою роботи «France Diplomatie» визначено проведення дипломатії з формування позитивного іміджу Франції, захист її інтересів в економічній, лінгвістичній та культурній сферах. Основним завданням сайту визначається інформування громадськості про діяльність Міністерства Європи і закордонних справ. Тому саме здійснення спільних зусиль центрального апарату Міністерства з роботою його представництв за кордоном забезпечує ефективна публічна дипломатію через залучення інтернет технологій. Відповідно, протягом місяця цей сайт відвідує близько 1,7 млн осіб [118].

Іншим важливим інструментом проведення політики «м'якої сили» у зовнішній політиці держави є освітні та культурні програми з обміну. Починаючи з освітніх програм, варто зазначити, що порівняно з іншими інструментами, розвиток та розповсюдження освіти за кордон представляє найбільшу ефективність у досягненні цілей зовнішньої політики держави. Здійснення освітніх обмінів формує не тільки благотворний вплив на імідж Франції на міжнародній арені, а й сприяє поширенню французьких цінностей, традицій і способу життя.

Особливістю французької політики у веденні культурних обмінів визначається дотриманням державою відповідних принципів. Так, культурні обміни мають взаємний характер між Францією та державами-учасницями обміну, французи проявляють солідарність до інших культур, розвивають довгострокові партнерські відносини, сприяють участі у спільних проектах для митців та працівників цієї сфери під час організованих арт-резиденцій [69], також передають здобутий досвід, напрацювання та обмінюються ідеями.

Можна простежити залучення митців та діячів творчості на прикладі їх участі в арт-резиденціях, адже такі культурні обміни спрямовані не тільки на поширення творчої складової, але й можливість для митців взаємодіяти між собою, отримувати натхнення на подальші проекти та співпрацювати з локацією. За допомогою проведення арт-резиденцій для міжнародних учасників, держава залучає іноземних письменників, художників та артистів відвідувати Францію. Також на території Республіки відбувається сприяння участі місцевого населення до творчості.

При підтримці Французького інституту [54] також діє проект франко-японської арт-резиденції з розвитку творчих талантів митців, налагодженням двостороннього співробітництва в сфері мистецтв «Villa Kujoyama» [83; 99]. За цим проектом художники, артисти, та інші творчі діячі підвищують свій професійний рівень, будують кар'єру. На 2018 рік було залучено близько 350 французьких та іноземних учасників програми цієї арт-резиденції.

Також держава підтримує французьких письменників, художників, артистів та інших діячів галузі культури приймати участь у проектах на міжнародному рівні та працювати за кордоном за французькою стипендією «Villa Médicis», що діє при підтримці Французького інституту [109], МЗС Франції та Міністерства культури . Ця стипендія відкрита для всіх областей сучасної творчої діяльності, крім літератури та кіно-мистецтва. Таким чином, митці можуть отримати грант на підвищення свого професійного рівня в різних країнах світу, в тому числі й в Африці, на термін від 3 місяців до півроку. Ця програма не має вікових обмежень та діє в двосторонньому порядку, також

вона орієнтована на іноземців, що проживають у Франції від 5 років і більше. Так, щороку визначаються близько 30 стипендіатів [99].

Крім того, щороку французькими інституціями з розвитку культурної складової виділяється близько 100 грантів для художників та митців [106], що приймають участь в програмах арт-резиденцій за кордоном. Учасники повинні мати французьке громадянство або проживавати у державі постійно не менше 5 років. В рамках проектів з прийому іноземних художників та митців на території Французької республіки надаються також близько 100 грантів [106; 109], які здійснюються за допомогою фінансування різних партнерів та мерії Парижа.

В рамках розвитку партнерських відносин та посування культурних обмінів з 2003 року діє франко-німецький культурний фонд. Робота фонду проходить з підтримки двостороннього співробітництва в рамках спільних проектів у формі заходів зі сфер мистецької діяльності, кіно-проектів, телебачення та радіомовлення, літературної творчості, спорту, та популяризації німецької та французької мов [83; 106]. Крім двосторонньої роботи, формат фонду дозволяє залучати інші європейські країни та об'єднувати в культурному форматі співпраці держави Європи. Ці дві держави також проводять спільні проекти по всьому світу за допомогою національних культурних інститутів, служби посольств. Ця програма є найбільш ілюстрацією бажання співпрацювати в галузі культури, щоб експортувати успішну модель партнерства. Загалом, робота фонду визначилась проведенням близько 880 спільних франко-німецьких проектів, що отримали підтримку в 150 різних країнах світу, та близько 280 митців підтримуються фондом щороку [109].

Іншим не менш важливим інструментом проведення політики «м'якої сили» у зовнішній політиці держави є сфера вищої освіти та наукових досліджень. У 2016 році Франція прийняла до освітніх установ своєї держави більше 300 тисяч іноземних студентів. Тому порівнюючи із іншими популярними світовими центрами, такими як США, Великобританія та Австралія, освіта Французької Республіки посіла четверте місце за привабливістю навчання для учнів з-за кордону. Відвідують Францію учні з

різних частин світу, та більшість з них є вихідцями з франкомовних країн, також значна частина студентів, близько 30%, приїжджають з Європи та близько 18% – з Азії-Океанії. Відповідно у навчальних закладах держави здобувають освіту близько 12% іноземців [83]. Для талановитих міжнародних учнів, та тих, що проявили себе найуспішніше, Міністерство Європи і закордонних справ Франції пропонує навчальні програми стипендій з частковим фінансуванням. Таким чином, держава намагається привабити та стимулювати приток міжнародних студентів до навчання у стінах національних навчальних закладів. Мобілізація дипломатичної мережі у напрямку вищої освіти та координація дій, що сприяє привабливості французьких учбових закладів – є важливим інструментом публічної дипломатії держави.

Паралельно із цим, країна веде активну політику просування на міжнародній арені освітніх програм, методів викладання, та допомагає вузам відкривати власні філії за кордоном. Діяльність французьких навчальних закладів допомагає підтримувати позитивний імідж республіки та сприяє підвищенню привабливості країни для студентів, дослідників та науковців. Серед найбільших французьких освітніх осередків у світі виділяють: Франко-німецький університет, французькі університети в Єгипті і Вірменії, В'єтнамський науково-технічний університет Ханоя, вищі бізнес-школи в Бейруті та Алжирі, Центральна школа Пекіна та інші [78; 83].

Наприклад, діяльність Франко-німецького університету представляє співробітництво двох країн у сфері вищої освіти і проведення наукових досліджень. Цей заклад також сприяє побудові освітніх взаємовідносин та обміну між національними університетами двох держав. На навчальному рівні проходять проекти з підготовки студентів, підвищення кваліфікації наукових робітників, відбуваються наукові дослідження та підготовка молодих вчених. На рівні університету студентам, дослідникам, вченим та викладачам надаються стипендіальна допомога.

Для покращення вищої професійної освіти Франція піднімає на належний рівень ступень співпраці її в країнах-партнерах. Адже розбудова довготривалого наукового співробітництва з іншими державами є засобом

зміцнення багатьох двосторонніх відносин Франції. На міжнародній платформі таке співробітництво стимулює впровадження економічних реформ партнерами та слугує розвитку французьких підприємств за кордоном. На державному рівні ставиться завдання вдосконалення роботи вищих освітніх закладів в країнах, що розвиваються і підтримки модернізації адміністративного управління в них. З дипломатичного вектору, університети проводять навчальні обміни, залучають кращих студентів та сприяють французькій вищій освіті. Робота такого формату дає можливість підготовки молодих політичних, економічних та наукових еліт майбутнього. Франція використовує таку дипломатичну мережу для вдосконалення привабливості своєї країни.

На міжнародній арені розвинуті та економічно спроможні держави використовують можливість впровадження фінансової допомоги країнам третього світу. Також під час стихійних лих такі фонди пропонують надання допомоги потерпілим країнам. Важливу роль у цьому відіграють державні та недержавні благодійні фонди. Відповідно, такого роду фонди допомагають державам при необхідності виступають в якості інструменту публічної дипломатії, просувають власний позитивний імідж у світі.

Сьогодні благодійні фонди стають активними механізмами підтримки не тільки в сфері соціальних та економічних відносин, а й ключовими у діяльності центрів франкофонії в різних країнах. За сучасним періодом ведення державних та недержавних благодійних фондів модернізації набула область благодійності, адже відбувається сприяння співпраці, налагодження взаємодії держав на глобальному рівні. На 2015 рік Французька Республіка володіла 4 315 цільовими фондами [79], призначеними для використання в некомерційних і громадських організацій, з розміром активів більше 23 млрд. євро із загальною сумою витрат у 7,5 млрд. євро [106].

Співпраця в галузі надання офіційної допомоги з розвитку іншим державам відноситься до сфери спільної компетенції Європейського союзу та держав-членів ЄС. Рішення про здійснення такої політики приймає Європейський парламент та Рада ЄС відповідно до законодавчої процедури спільного прийняття рішень. У 2014 році 28 країн-членів ЄС виділили на

допомогу у розвитку державам близько 58,2 млрд євро від ВВП Європейського Союзу [55]. Для найменш розвинутих країн та для країн з низьким рівнем доходів ЄС відправив 16 млрд євро в рамках сприяння їх розвитку. В тому ж році, близько 14% французької державної допомоги [63] в рамках надання офіційної допомоги з розвитку іншим державам здійснювалось за європейським вектором. Французька Республіка постає другою за кількістю допомоги державою-донором Європейського фонду розвитку [55].

У 2017 році було опубліковано дані про офіційну допомогу, надану Францією за цей рік. Таким чином, обсяг офіційної допомоги у розвитку державам від Республіки становив в 2016 році євро 8,7 млрд євро, або 0,38% ВВП. За рік обсяг такої допомоги зріс на 16%, визначався євро 10,1 млрд, або 0,43% ВВП [55; 79].

Така діяльність Французької республіки необхідна державі для створення власного інструменту впливу на Європейський союз. Країна намагається зблизити та поєднати свої географічні та векторні пріоритети із роботою європейської політики співпраці та надання розвитку, аби створити спільний механізм розбудови в ЄС. Для цього, для формування спільної роботи різних донорів та країн-партнерів, Франція підтримує комплексну та сумісну розробку програм ЄС та держав-членів, та прагне вдосконалювати необхідні зусилля.

На міжнародному рівні, серед світових держав-донорів Франція займає п'яту позицію за обсягом надання офіційної допомоги у розвитку державам, з 0,31% від ВВП серед таких акторів, як США, Німеччини, Великої Британії та Японії, що досяг держави. За заявою президента Франції, подальше зростання обсягу надання допомоги націлене до 2022 року на збільшення до 0,55% ВВП [55; 143]. Ця мета була розглянута на засіданні Міжміністерського комітету за міжнародним співробітництвом та розвитком в лютому 2018 року .

На наступний, 2019 рік, була збільшена норма витрат на виділення субсидій Французьким агентством з розвитку на 1 млрд євро в рамках збільшення двосторонньої допомоги [79], що була спрямована до пріоритетних країн. При цьому, покращення ефективності та контролю роботи було створено стратегічні інвестиційні плани за кожним сектором, сформовано Комітет з

розвитку, та Комітет стратегічної орієнтації Агентства, організовано регулярні консультації і введення в роботу наглядового комітету за надання розвитку [79].

Тож, для Французької Республіки така політика впливу, допомога з фінансування та партнерство у реалізації спільних проєктів важлива для забезпечення взаємодії зі своєю діяльністю на двосторонньому та багатосторонньому європейському рівнях. Разом з цим, держава здійснює вплив на формування пріоритетів та стратегій для роботи організацій, залучає міжнародну суспільну увагу до своєї двосторонньої допомоги та підвищує її результативність, розповсюджує її на країни та регіони [63].

Інструментом проведення політики публічної дипломатії, необхідним для вивчення, визначається робота із ЗМІ. Адже мас-медіа є основними рупорами просування офіційної політики держави в позитивному аспекті. Діяльність в публічній дипломатії Франції реалізується за допомогою ЗМІ, що є важливим інструментом публічної дипломатії як засобу поширення за кордон французьких цінностей, культури та сприйняття основних світових подій, а також діалогу з іншими культурами. В цьому контексті до просування залучені традиційні засоби масової інформації, серед яких друковані, візуальні та аудіовізуальні ЗМІ та нові: інтернет-видання, блоги, мобільні додатки та соціальні мережі. Серед найбільш значимих новинних медіа виділяються телевізійна компанія France TV та телеканали France TV Infos, TV5MONDE [109; 113], що цілодобово розкривають події у Франції та світі.

Модернізованою та універсальною телевізійною платформою є компанія France TV. Ця платформа розміщена на телебаченні та перераховує 5 телеканалів, повністю доступна в інтернеті на веб-сайті, мобільних додатках, що дозволяє залучати глядачів до інформації в прямому ефірі та переглядати в записі, мобільних додатках та інтернет-скриньках. З 2012 року відбулася модернізація платформи для охоплення більшого числа аудиторії, були введені додаткові можливості, пропонувалися субтитрів для глухих та слабочуючих, та представлений спеціальним тіфлокоментуванням (ТКН) [109] для незрячих та людей із вадами зору. Серед інших можливостей визначився інтеграція

платформи в соціальних мережах Facebook та Twitter, що додало більше взаємодії між аудиторією та інформаційним впливом. Щодня на веб-сайті доступні близько 500 програм, також була поставлена мета цифрової адаптації сайту до подвоєння кількості відвідувань сайту до рівні 1 мільярда в місяць в 2020 році [93]

Французьким публічним інформаційним телевізійний канал France Info доступний на телебаченні, з висвітленням останніх новин та значних подій, веб-сайті, та у прямому ефірі на YouTube або в якості радіопередач з 2016 року. Він приймається на різних пристроях, від смартфонів, та гаджетів до телевізорів з доступом Smart TV. Канал веде випуски новин телеканалом France 2 і France 3 та в 9 найпопулярніших новинних передачах France Télévisions [91; 93] для перегляду за кордоном. Відповідно це дозволяє залучати ширшу аудиторію, транслювати новини до різних частин світу [93].

Важливим для розгляду є міжнародний франкомовний телевізійний телеканал, створений у 1984 році TV5MONDE [147]. Цей медіа канал є спільною власністю публічних компаній з Франції, Бельгії, Швейцарії, Канади та Квебеку. Він представлений веб-сайтом, мобільними додатками, є доступ до прямої трансляції та в запису передачі французького каналу та його партнерів.

Відповідно до залучення міжнародної аудиторії, телеканал транслює французькою мовою з субтитрами на 14 мов на усіх платформах [146]. Це також одна з найбільших у світі телевізійних мереж, що охоплює за ареалом віщання близько 200 країн та регіони Європи, Азії та Океанії, Північної та Латинської Америки, Африку [147]. До того ж, як представник Міжнародної організації франкофонії, цей телеканал забезпечує безкоштовний та інтерактивний мультимедійний портал для вивчення та викладання французької мови.

Також важливою та цікавою у розгляді просування політики публічної дипломатії є діяльність міжнародних національних організацій. На постійній основі Франція представлена в 16 багатосторонніх організаціях. У МЗС Франції ведеться робота Делегації міжнародних посадових осіб з вивчення та розробки тактики щодо присутності держави в 180 міждержавних організаціях [118].

У 2002 році була створена Французька міжнародна кооперація, що працює під керівництвом МЗС і визначає інтереси громадських об'єднань. Корпорація сприяє поширенню французького досвіду у різних сферах, особливо в технічному розвитку. Крім цього, ведеться робота з підтримки довгострокових зобов'язань з міжнародних справ та діяльність з управління мережею державних і приватних організацій з 2004 року [118].

В співпраці з громадянським суспільством, французькі некомерційні організації, приймають участь в дискусіях, просвітницькій діяльності, а також працюють з інформування населення з метою збору знань та розробки проектів дій на місцях. Програми некомерційних організацій відбуваються зі сприяння місцевої влади та при підтримці французьких волонтерів, що демонструє тісні взаємовідносини між державою і асоціаціями.

Іншим інструментом ведення політики публічної дипломатії є волонтерська робота. У Франції волонтерство визначається як діяльність осіб з визнаним правовим статусом, що займаються виключно волонтерською діяльністю. Волонтерство в країні регулюється великою кількістю окремих законів, наприклад, «Закон з міжнародної волонтерської діяльності в компаніях», Закон про волонтерську діяльність в об'єднаннях», «Закон з громадянської волонтерської діяльності» [14; 136] та іншими.

На сучасний період часу налічується близько 23 французьких волонтерських асоціацій, затверджених МЗС Франції. Вони, в основному діють, в тісному контакті зі своїми партнерами з громадянського суспільства в приймаючій країні. Волонтерів з Франції також можна направляти в проекти, які підтримуються місцевою владою, в рамках децентралізованого співробітництва. Волонтерська місія повинна бути виконана в державі, розташованій за межами Європейського Союзу або в державі-учасниці Угоди про Європейський економічний простір [55]. Сам волонтер не повинен бути громадянином або резидентом тієї держави, на території якої він виконує свою місію та не може одночасно з цим виконувати іншу професійну діяльність.

На національному рівні підтримується проект «Волонтерство міжнародної солідарності», що спрямований на збільшення числа волонтерів і

участь у міжнародному співробітництві. У «Законі про добровільні договори в рамках міжнародної волонтерської діяльності» [14] Французької Республіки від лютого 2005 року зазначається, що міжнародні волонтери беруть участь у французьких проектах з питань культури та довкілля, технічного, наукового та економічного розвитку, а також гуманітарних дій на міжнародному просторі [14].

До інших областей волонтерської роботи проекту відносяться програми з охорони здоров'я, боротьба з ізоляцією та дискримінацією, охороною навколишнього середовища, розвитком міст та сіл, просування освіти та культури. Міжнародна волонтерська діяльність орієнтована на як молодих людей, студентів та випускників, так і дорослих, одиноких або подружніх пар, більшість з яких є кваліфікованими фахівцями [134]. Також волонтерські місії закордоном виконують роботу у громадських та напівдержавних французьких структурах, що підпорядковуються МЗС Франції або Міністерству економіки; ведуть роботу в державних університетах та в дослідницьких центрах; а також волонтери можуть бути спрямовані до міжнародних організацій або асоціацій.

Особливу увагу слід приділити провідній платформі France Volontaires [148] 2010 року, яка працює в рамках проекту «Волонтерство міжнародної солідарності» [134]. Ця платформа призначена для просування різних форм «міжнародного обміну і волонтерства солідарності», поширення спілкування, інформації та використання досвіду між громадськими та неурядовими організаціями. Діяльність платформи визначається мобілізацією розвитку органів державної влади, місцевого самоврядування, та різних асоціацій, роботи волонтерів між ними.

До інших сфер роботи France Volontaires [148] належать: економіка, професійне навчання, охорона здоров'я, соціальна діяльність, навколишнє середовище, сталий туризм, право та громадянське суспільство, інфраструктура та багато інших. При цьому, платформа задіяна на просування французького бачення солідарності, поширення культурної діяльності, франкофонії а також розвитку волонтерства через залучення місій та роботи в ролі спостерігача. На жовтень 2019 року налічувалося 300 волонтерів від платформи, задіяних в

більше ніж 40 країнах[94]. За ареалом розповсюдження волонтери перебувають, в основному, у Африці, в Азії, Латинській Америці та країнах Карибського басейну.

Платформою із захисту інтересів волонтерів виступає Комітет зі зв'язків неурядових волонтерських організацій, що працює на рівні «Волонтерство міжнародної солідарності». В своїй роботі з 1979 року Volontariat об'єднує 14 компаній [60; 148]. Платформа переслідує цілі з просування волонтерської діяльності в рамках міжнародної солідарності, захисту волонтерських об'єднань та підвищення якості волонтерської роботи. Він також проводить загальну інформаційну місія в рамках своїх цілей через свій веб-сайт і інформаційні зустрічі в столиці Франції.

В рамках зазначеного вище проекту виділяється неурядова організація Міжнародний координаційний комітет по волонтерській діяльності. Комітет був створений в 1948 році під егідою ЮНЕСКО [14; 134]. В своїй роботі організація налаштована на сприяння миру, розвитку та підтримці прав людини. За допомогою заохочення, розвитку та координації волонтерської служби проходить робота Комітету на національному, регіональному та міжнародному рівнях [134]. Для розбудови зазначених цілей забезпечується координація між національними та міжнародними громадськими об'єднаннями, які складають мережу його членів. Комітет володіє веб-сайтом, що розміщують інформацію з оглядом дій та порадами для волонтерів в Європі, Африці, Азії та Америці. Також видає інші, більш спеціалізовані брошури про волонтерство та різних областях, які воно може торкнутися.

На 2019 рік налічується більше 300 організацій-членів в більше ніж 110 країнах [100; 104]. Організації працюють в сферах навколишнього середовища, науки та освіти, збереження культурної спадщини, допомоги біженцям, охорони здоров'я, надзвичайних ситуацій та інших напрямках. Програми організацій проводяться у формі міжнародних таборів, де збираються місцеві та іноземні волонтери, які працюють над відповідними проектами. Деякі організації також пропонують середньострокову і довгострокову волонтерську діяльність, що може займати від місяців до декількох років.

На національному рівні має підтримку платформа «Coordination SUD» [125], що проводить роботу з координації недержавних французьких організацій міжнародного волонтерства, заснована з 1994 року. Відповідно до Закону про асоціації 1901 року, платформа об'єднує більше 170 французьких недержавних організацій, що працюють у рамках міжнародного волонтерства. В своїй діяльності члени таких організацій ведуть гуманітарну роботу, допомогу з розвитку та освіти, охорони навколишнього середовища, захисту прав людини, та інші. Діяльність місій заснована на підвищення професійного рівня організацій за допомогою проведення консультацій та навчання, просування міжнародної роботи з державними та приватними установами у Франції. Місії також представляють послуги з моніторингу та аналізу, поширення інформації. Фінансування Coordination SUD відбувається за рахунок внесків її членів, доходів від діяльності, державних субсидій та приватних коштів [135].

Місії платформи «Coordination SUD» розподілені по групам зайнятості вказаної вище тематики, в яких діють його учасники та партнери. Ці робочі групи мобілізовані для вирішення основних питань міжнародної солідарності. Наприклад, координаційна група SUD з аналізу та адвокаційної діяльності сприяє консультаціям з французькими та європейськими державними органами з питань фінансування та інституційного зміцнення. Вона безпосередньо спостерігає за роботою в області політики допомоги розвитку, як у Франції, так і закордоном. За цим напрямом, в Європі займаються розробкою участі Координаційної співпраці SUD в рамках Concord, конфедерації європейських неурядових організацій з надзвичайних ситуацій і розвитку. До того ж, вказана група працює з проектами по представництву та захисту прав, інтересів гендерної рівності, питаннями боротьби зі зміною клімату, гуманітарної допомоги, фінансування та узгодженості політики розвитку, охорони здоров'я, а також з основних міжнародних питань [135].

За допомогою таких волонтерських проектів та кампаній відбувається активний інформативний, культурний та освітній обмін серед населення різних держав. Одночасно з наданою допомогою відбувається сприяння міжнародній

комунікації, що веде до поширення французьких особливостей, освіти, способу життя серед різних соціальних та вікових груп, в багатьох регіонах світу.

Діяльність публічної дипломатії доволі часто порівнюють із пропагандою, однак, поняття не є однорідними [57]. В якості спільних рис, вони спираються на використання технологій маніпуляції людською свідомістю, спрямовані на переконання населення у формуванні іміджу країни. Проте, публічна дипломатія не несе негативної складової, ніж пропагандистські стратегії. Публічна дипломатія веде нейтральну роботу, ґрунтується на принципі чесності і відкритості відомостей про державу, й її діяльність на міжнародній рівні [42]. На відміну від цього, пропагандистська кампанія як правило, здійснює різні механізми корегування правдивої інформації на користь зацікавлених суб'єктів міжнародних відносин, приховування важливої інформації від суспільства, а також залякування та ідеологічний вплив на поведінку громадськості.

Порівнюючи з класичною дипломатичною діяльністю, публічна дипломатія визначається своєю гнучкістю, застосовуючи паралельно різні методи роботи. При цьому, така дипломатія швидко адаптується до нових умов у соціальному та культурному житті населення. Відповідно, на використання методів публічної дипломатії не впливають натягнуті стосунки між лідерами держав та загальні не офіційні відносини між різними державами [57]. Окрім того, що публічна дипломатія є відкритою для значного числа громадськості, така дипломатія спрямована на формування та підтримку учасників широкого кола міжнародної комунікації, приділяє першочергову увагу на сприйняття та ставлення громадськості до інформації. Таким чином, публічна дипломатія може проводити опосередкований вплив держави на міжнародне населення, що, в свою чергу, впливає на політику урядів власних країн. Ефективність проведеної політики визначає ступінь впливу громадськості на урядові стратегії, зовнішню політику держави та відрізняє таку дипломатію від пропаганди [61].

Отже, підсумовуючи, можна визначити, що публічна дипломатія Франції володіє значним числом різних інструментів її реалізації, що необхідні для

забезпечення досягнення цілей та завдань зовнішньої політики держави. Було простежено, що Французька Республіка намагається залучати як традиційні, так й інноваційні канали просування інформації, французького способу життя, та впливу на міжнародне суспільство. В ході роботи було досліджено основні інструменти публічної дипломатії, серед яких робота міжнародних національних організацій, здійснення міжнародних обмінів, освітніх та наукових програм, культурні та волонтерські кампанії, діяльність міжнародних французьких організацій, центрів, що здійснюються державними та недержавними органами, а робота із міжнародними ЗМІ для просування офіційної політики держави в позитивному розумінні.

Серед нових інструментів можна виділити інформаційні технології, серед яких: сайти, соціальні мережі, мобільні додатки аудіовізуальної інформації, популярні відео-платформи. Вони мають значні переваги та виділяються ефективністю, адже охоплюють свою аудиторію через мобільні засоби отримання інформації, дозволяючи швидко приймати реакцію міжнародної спільноти, вивчати та реагувати на соціальні настрої, реагувати на них, вести комунікації із мінімальними матеріальними та фізичними витратами. Увесь досліджений інструментарій визначає комплексну діяльність зі здійснення зовнішньополітичних інтересів та цілей держави на міжнародному просторі.

РОЗДІЛ 3

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ У ФРАНЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

3.1. Основні вектори та прояви публічної дипломатії

В умовах конкуренції за глобальне лідерство серед провідних держав світу, Франція зорієнтована на розбудову «м'якої сили» для підтримки та відстоювання своїх позицій, просування вигідних питань у зовнішній політиці. Особливого значення ця політика набула для збереження французької глобальної позиції [45] перед швидко поширюваним американським освітнім й культурним натиском, амбітністю США на лідерство на сучасній міжнародній арені.

Політика «м'якої сили», на відміну від насильницьких методів впливу, може досягти більшої ефективності. Для цього на національному рівні Французької Республіки відбувається проведення комплексної державної політики, із залученням не тільки державного фінансування, а й використання фінансової автономії закладів [57]. Це дозволяє брати участь у грантових конкурсах та долучати міжнародне спонсорство.

Характерною особливістю у проведенні політики публічної дипломатії Франції є розподілення роботи за відповідними векторами: культурний, освітній, діяльність яких нерідко пов'язана та проводиться паралельно, спортивний, цифровий, кулінарний, науковий та багато інших. Кожен з них потребує аналізу та розгляду. Одним з основних інструментів політики публічної дипломатії Франції є культурна дипломатія, що зберегла свою актуальність та ефективність в сучасних зовнішньополітичних відносинах на міжнародному рівні.

Вектор спортивної дипломатії Франції визначається системою з мережею в 48 тисяч асоціацій по всьому світу. На 2015 рік було визначено, що на цей сектор надходить виділення з бюджету близько 1,9% ВВП [144]. Спортивна дипломатія цієї держави визначається роботою на міжнародному рівні, адже французька є офіційною мовою Олімпійських ігор.

В сфері сприяння зміцненню ролі французького спорту в світі, від держави працюють представники у Французькому комітеті з міжнародного

спорту (CFSI) [138] та Французькому національному олімпійському і спортивному комітеті (CNOSF) [91]. Французька Республіка брала участь в усіх Олімпійських іграх сучасності та впродовж п'яти раз була приймаючою країною на своїй території. В найближчому майбутньому, у 2024 році, Франція буде повторно приймати Олімпійські ігри в своїй столиці, як і сто років тому [90].

CNOSF є представником Міжнародного Олімпійського Комітету у Франції та представляє державу на міжнародному рівні, сприяє проведенню олімпійського впливу. Комітет підтримує принципи, заходи та цінності Олімпійських законів. Він діє на користь миру, поширенню олімпізму в навчальних та освітніх програмах, впровадженню антидопінгового кодексу та проти всіх форм насильства у спорті, сприяє просуванню жінок у спорті. Також, його метою є забезпечення використання та захисту олімпійських символіки: прапора, девізу, гімну та олімпійських умов. Комітет діє у напрямку врегулювання міжнародних спортивних суперечок шляхом примирення сторін або арбітражу [139].

Аналізуючи діяльність CNOSF, можна зазначити, що комітет приймає участь у пропагуванні професійного французького спорту, захисті французької мови, забезпечує присутність французьких лідерів у міжнародних спортивних організаціях для керування проведенням спортивних заходів. Крім того, комітет співпрацює з Європейським Союзом, спортивними комітетами інших країн, щоб забезпечити проведення олімпійських ігор та змагань у Франції [139].

До того ж, держава представлена присутністю у міжнародних органах регулювання спортивної діяльності. Від Французької Республіки веде роботу спортивний посол, який є відповідальним за розширення спортивного впливу Франції. Він представляє державу на міжнародному рівні та популяризує різновиди французького спорту в світі. З 2013 року послом Франції у спорті є триразовий чемпіон світу з карате Лоуренс Фішер. Він зазначає, що його функція покладається на роботу «нашої дипломатичної та всесвітньої консульської мережі». Він також виділив, що робота протягом Олімпійських ігор – 2024 року буде проводитись завдяки підтримці цієї мережі» [127].

Французький міжнародний спортивний комітет, під керівництвом CNOSF, працює з підтримки Франції, як провідної країни, що може приймати різні міжнародні спортивні змагання та допомагає проведенню олімпійських та параолімпійських ігор. Цей комітет впливає на проведення роботи французьких федерацій на міжнародному рівні, посилюючи в світі значимість французького спорту. Сприяючи визначенню французького представництва на міжнародних заходах, Комітет розробляє стратегії щодо міжнародного співробітництва та творення спортивних проектів [139].

На рівні участі Французької збірної по футболу, можна простежити, що держава повторно досягла звання Чемпіону Світу з футболу у 2018 році. Також беручи участь в Єврокубку з футболу, Французька збірна стала чемпіоном Європи у 2000 році. Франція продемонструвала свою здатність організувати великі спортивні заходи, зберігаючи при цьому їх популярність, безпеку і святковість, незважаючи на складний міжнародний контекст. Так, держава приймала Євро у 2016 на своїй території та підтримувала просування власного позитивного іміджу [86]. Під час Євро-2016 французькі фан-зони прийняли понад 1,2 млн осіб в Парижі та більше 4 млн осіб у Франції [101].

Серед основних напрямків цього вектору дипломатії представлена робота щодо посилення впливу французьких федерацій у рамках міжнародних органів. Для цього здійснюється висунання французів на керівні посади в міжнародні спортивні структури, відбувається посилення французьких зв'язків з керівництвом міжнародних спортивних закладів, та мережі працівників цієї сфери.

Французька Республіка активно залучає видатних національних спортсменів до президентських та міністерських візитів за кордон, а також іноземних спортсменів до участі у заходах, організованих на дипломатичних установах [144]. В загальному плані, в цьому векторі держава ставить завдання щодо поширення французької мови, в країнах, що приймають олімпіади, та на загальному рівні сприяє залученню світового суспільства до визначних спортивних подій.

Вектор спортивної дипломатії Франції, за основною своєю діяльністю, спрямований посилити пріоритет спорту на рівні держави – в міністерствах, та через його мережі на міжнародному рівні. До того, ж у світі Франція заохочує іноземних туристів відвідувати державу протягом масштабних спортивних подій. На рівні посольств призначені спортивні представники, що відповідають за координацію дипломатичної роботи в питаннях просування спортивних заходів за кордоном.

Отже, вектор спортивної дипломатії Франції спрямований посилити пріоритет спорту на міжнародному рівні, збільшити впізнавання французьких спортсменів. В загальному плані, держава ставить завдання щодо поширення французької мови, що є офіційною олімпійською мовою, у країнах, що приймають олімпіади, та на загальному рівні сприяє залученню світового суспільства до визначних спортивних подій.

Кулінарна дипломатія є також важливим вектором публічної дипломатії Франції. Сучасна гастрономія, підсилена туристичною привабливістю держави та економічними секторами, просувається та отримує загальносвітове визнання. Паралельно вона привертає увагу світової спільноти, залучає до розпізнавання державних цінностей та допомагає встановити міжнародні зв'язки між суспільством держав [103]. В дипломатичній діяльності кулінарія завжди посідала важливе значення, адже, допомагала поліпшити переговорний процес між державами, полегшувала ведення діалогу та створювала для нього сприятливу атмосферу [103].

На сьогоднішній день цей вектор публічної дипломатії допомагає зміцнити імідж своєї країни. Так, Франція, внесла частину своєї кулінарної культури в нематеріальну спадщину людства ЮНЕСКО [47].

У 2010 році ЮНЕСКО визнала ритуал французької гастрономічною трапези «важливим аспектом французької культури». На сучасному етапі така дипломатія є відповідною «стратегією» зв'язків з громадськістю, яка залучає держави до відтворення впізнаваності країни на міжнародному рівні, також просування своїх цінностей, стимулювання інвестицій та розвитку торгівлі та туризму.

Наприклад, в березні 2015 року в столиці Франції компанія «Sciences-Po» організувала майстер-клас відомого шеф-кухаря Г. Гомеса в Єлісейському палаці. Це було зроблено для того, щоб показати важливість та значимість гастрономії для дипломатичних відносин [47]. Відповідно, Париж залишається «місцем зустрічі» для великих шеф-кухарів, що сприяють глобальним кулінарним обмінам між професіоналами кулінарії.

У 2020 році відомий кулінарний путівник «Michelin» сформував по ресторонам на території Франції рейтинг кращих закладів держави. Серед цього переліку було виділено 628 ресторанів з відзнакою зірок, що у порівнянні з 2018 роком збільшилось на 10 одиниць. Також 63 заклади поліпшили минулорічний результат на одну категорію [36].

Таким чином, кулінарна дипломатія є також важливим вектором публічної дипломатії, адже допомагає налагоджувати відносини між державами та отримувати загальносвітове визнання. Паралельно вона привертає увагу світової спільноти, залучає до розпізнавання державних цінностей та допомагає встановити міжнародні зв'язки між суспільством держав.

Наступним, необхідним для розгляду, є вектор наукової дипломатії Франції, за допомогою якого відбувається розвиток науки, формується наукова співпраця, що сприяє просуванню французьких наукових досягнень на міжнародній арені. Саме наукова дипломатія стає важливим інструментом, що дозволяє Франції ефективніше просувати та забезпечувати свої зовнішньополітичні цілі. Держава розширює свої можливості у науковій дипломатії та прагне зміцнити свої позиції на європейському континенті та на країни південніше екватору. Проголошені цінності наукової культури, публічні дискусії, наукова освіта та традиції в галузі експертизи та досліджень є основою, на якій Франція будує свою наукову дипломатію. Ці ідеї пропагуються через мережу французьких культурних центрів та місій за кордоном, надаючи пріоритет освіті та культурному впливу [96].

Французьку дипломатію можна охарактеризувати як прогресивну, розглядаючи її наукові та культурні ініціативи. Ця дипломатія є важливим джерелом міжнародного впливу Франції та спрямовує країну у вирішенні

питання міжнародної політики та глобальних проблем сучасності. П'ята Французька республіка відновила відносини між наукою і державою в рамках офіційної французької наукової політики, яка бере початок від президентства Шарля де Голля. Він розглядав дослідження та інновації необхідними для забезпечення Франції місця на світовій арені. На сучасний момент, розвиток науки та наукове співробітництво є важливою частиною державної політики та довгострокової дипломатичної стратегії [120].

У 2013 році МЗС держави опублікувало звіт під назвою «Наукова дипломатія для Франції», що представляє собою «Національні стратегії досліджень та інновацій» 2009 року та є продовженням французької наукової дипломатії кінця ХХ ст [24]. В минулому столітті об'єднані наукові та культурні мережі країни працювали для вирішення глобальних викликів. Французька національна модель наукової дипломатії представляє собою взаємодію з розвиненими державами та країнами, що розвиваються. Наукова співпраця з першими спрямована на розбудову науково-дослідних проєктів високого рівня, які потребують підтримки національного стандарту досконалості та значного фінансування. Відповідно до посилення партнерських відносин із країнами, що розвиваються, то співпраця ведеться шляхом використання французької культурної та освітньої репутації. Так, близько двох третіх французьких закордонних офісів розташовані південніше екватору, традиційному для Франції регіоні просування своєї політики та зовнішньополітичного впливу [29; 97].

Особливу увагу у сфері науки держава приділяє найбільш передовим галузям дослідження, як глобальні виклики навколишнього середовища, кліматичні зміни, впровадження достатнього харчування в Африці та появу штучного інтелекту. Так, шляхом налагодження наукового співробітництва та підтримки дослідників, міжнародних проєктів, відбувається зміцнення багатьох двосторонніх відносин. Розвиваючи міжнародне наукове партнерство, держава формує механізм французької політики впливу як у в двосторонньому форматі, так й у відносинах глобального масштабу. Наукове співробітництво держав визначається інструментом для досягнення Цілей розвитку тисячоліття (ЦРТ),

встановлених у 2000 році ООН та програми Організації зі сталого розвитку до 2030 року. Серед сімнадцяти цілей також виділяється необхідність активізувати зусилля по подоланню бідності, проблемам нерівності, та зміни клімату [124].

До того ж, в сфері розвитку науки виділяється сприяння науковим й дослідницьким обмінам та залучення до досліджень найкращих студентів. Це також позитивно впливає на розвиток французької вищої освіти, що представляє, з дипломатичної точки зору, підготовку політичних, економічних та наукових спеціалістів в державі. Міністерство Європи та закордонних справ Франції разом з роботою Міністерства вищої освіти та досліджень проводить координацію цього вектору на міжвідомчому рівні, та мобілізує свою дипломатичну мережу на ведення сприятливого державного іміджу та привабливості Франції [108]. Детальніше нами було розкрито освітній вектор в наступному підрозділі.

Наукова дипломатія Французької Республіки представлена також пріоритетними напрямками діяльності, серед яких: поширення пізнаваності та привабливості французьких досліджень на міжнародному рівні; розбудова партнерських відносин для подальшого опрацювання глобальних наукових питань; сприяння дослідженням та залучення компаній до їх роботи та для фінансування; підтримувати міжнародну мобільність дослідників разом з веденням співпраці.

На міжнародному рівні наукова співпраця здійснюється Службами науки та технологій (SST) та Службами співпраці та культурної діяльності (SCAC) при посольствах спільно з усіма зацікавленими сторонами в цій галузі. Ця глобальна мережа співробітництва веде роботу з просування французької науки та технологій серед місцевих партнерів; веде науково-технічний контроль за розвитком місцевих лабораторій та науково-дослідних інститутів; дотримується стратегій з інновацій та інвестицій у дослідження та розробки. При цьому, розвиток та зміцнення науково-технічного партнерства відбувається за допомогою організацій місії експертів та практичних семінарів з обміну інформацією та отриманим досвідом [29; 120].

Франція також присутня на великих наукових форумах, таких як міжурядові конвенції, що фінансуються Французьким полярним інститутом Поля-Еміля Віктора, а також у різних глобальних науково-дослідницьких програмах, зокрема тих, що стосуються вивчення клімату. Відповідно до просування французької науково-технічної діяльності працює координує посол з питань науки, технологій та інновацій. З 2010 року цю посаду займає Кетрін Бречіньяк, що отримала звання Постійного секретаря Академії наук Франції на період 2011-2018 років, та з січня 2019 року вона стала Почесним Постійним секретарем [29].

Завдяки підтримці та просуванню вектору наукової дипломатії Франція проводить політику «м'якої сили», сприяє освіті та науковій діяльності, поширенню мови та культури. Ця політика узгоджується із зовнішньополітичною діяльністю держави та характеризується не лише веденням впливу на міжнародній арені, але й науковим розвитком, міжнародною співпрацею та забезпеченням гуманітарної допомоги. Таким чином, роль французької наукової дипломатії у створенні широкого міжнародного впливу, вирішенні глобальних викликів та участі у глобальному управлінні є досить помірною, відповідно до геополітичної ситуації. Однак, роль Франції на держави південніше екватору та сформований протягом століть вплив, буде поглиблюватися та розвиватися [120].

Отже, нами було досліджено, що публічній дипломатії Франції характерно розподілення роботи за відповідними векторами. Кожен з них орієнтований, в першу чергу, на загальносвітову впізнаваність та визнання французького «продукту» на міжнародній арені. При цьому, кожен з них має свої особливості. Так, вектор спортивної дипломатії Франції спрямований посилити пріоритет спорту на міжнародному рівні, виділення визначних спортивних подій держави. Кулінарна дипломатія допомагає налагоджувати відносини між державами, залучає до розпізнавання французьких цінностей та допомагає встановити міжнародні зв'язки між суспільством держав. Наукова дипломатії Франція сприяє освіті та науковій діяльності, поширенню мови та

культури; характеризується науковим розвитком, міжнародною науковою співпрацею та забезпеченням гуманітарної допомоги.

Нами були розглянуті основні вектори публічної дипломатії держави, однак не всі. Однак, протягом тривалого часу, традиційно, найбільш значним вектором публічної дипломатії Франції було поширення культурної та освітньої складової на міжнародному просторі. Держава не одне століття приділяє посилену увагу збереженню національної ідентичності, підтримці національних культурних цінностей та традицій, освітніх програм та просуванню їх за кордоном. Разом з веденням культурної дипломатичної діяльності, Республіка зміцнювала власний вплив у міжнародних справах, формувала позитивний імідж, надавала своїм державним цілям у зовнішній політиці пріоритетне значення. Цей вектор потребує особливої уваги, детального аналізу та вивчення, також представляє загальнонауковий інтерес.

3.2. Культурно-освітній вектор публічної дипломатії

В сучасних міжнародних відносинах культурна дипломатія є впливовим інструментом публічної дипломатії, поєднуючи при цьому різні засоби та механізмів для проведення своєї роботи. Сам термін не має однозначного трактування, виділяючи культурну дипломатію як напрям дипломатичної роботи урядових і неурядових акторів для здійснення зовнішньополітичних цілей. Також культурну дипломатію визначають як систему заходів держави, що творить платформу для проведення міжкультурного діалогу.

На сучасний момент Французька Республіка є міжнародним культурним центром та проводить політику культурної дипломатії в більше ніж 80 державах [102]. До того ж, Франція поширює свою діяльність в організації Франкофонії, яка поєднує франкомовні країни, та формує основу для ведення «м'якої сили» держави. Виходячи з актуальності цього аспекту сучасних міжнародних відносин держави, потрібно комплексно прослідити шлях становлення, функціонування культурної та освітньої дипломатії Франції на сучасному періоді.

Французька модель культурної дипломатії відрізняється від інших країн Європи. Вона приділяє значну увагу розвитку цього напрямку, фінансуючи різні проекти, які складають гарну уяву про країну в цілому. Тому не дивно, що Франція, на сьогоднішній день, є лідером в галузі культури, освіти в країнах Європі, підтримує дійсний закон про захист національної мови [40; 53].

Однак, потрібен був час для оформлення сучасного рівня політики французької культурної дипломатії. Проведенням цієї політики займались у пізньому середньовіччі, та невід'ємною частиною дипломатичної діяльності вона стала у XVI-XIX ст., коли Франція мала власні колонії і сфери впливу на міжнародній арені. В цей період часу відбувалось освоєння земель Північної Америки, північно-західної Африки, деяких країн Близького Сходу, та поширення на них французької культури, створення руху франкофонії. У XIX ст. та до початку XX ст. французька визначалась єдиною дипломатичною мовою Європи, підкріплюючи тісний взаємозв'язок між дипломатією та французькою культурою. Як вже зазначалось, із підписанням Версальської угоди у 1919 році [4; 38], відбувається введення англійської, як мови офіційного міжнародне спілкування, починається зміщення глобального центру впливу на світовому просторі в бік Сполучених Штатів.

Французька політика культурної дипломатії розвивалася протягом другої половини XX ст. та розширювалась разом зі збільшенням кількості французьких інститутів. Для того, щоб зберегти провідні позиції держави у дипломатичній сфері, протистояти поширенню англійської мови, було сформовано Французьку асоціацію мистецької діяльності (AFAA) в 1922 році. Ця інституція діяла в рамках МЗС Франції та Міністерства культури, її робота була спрямована на розбудову інтелектуальної експансії держави у світі. Так, за допомогою створення мережі французьких начальних закладів та культурних центрів, міжнародних культурних обмінів та розвитку у просуванні мистецтва, архітектури, за кордоном проходила реформація французької культурної дипломатії держави. В подальшому, в 2006 році, ця Асоціація була об'єднана з Асоціацією поширення французької думки (ADPF) і отримала назву Cultures France [16; 76].

Питання про переоцінку культурної дипломатії Франції було підняте у дискусіях про організацію, корисність та ефективність французької мережі культурної дипломатії, перспективи збереження Францією власного впливу на міжнародній арені. Це питання було вперше розглянуто у 2007 році в публікації статті Д. Моррісоном «В пошуках втраченого часу», що відкривала тему послаблення позицій домінування держави в сфері культури. [119]. В подальшому ця тема була розглянута французькими фахівцями міжнародних відносин Е. Лем'є, Ф. Мартеля «Культура: чому Франція програє битву" м'яких сил?» [111] та іншими. При цьому, основна увага була повернута на процеси глобалізації, на широку американізацію світу, на зростання культурних позицій інших міжнародних акторів, що заважають та витісняють Республіку з провідного місця просування культурного впливу на світове суспільство. Ф. Мартель [111] зазначив необхідність трансформації не тільки існуючої медіа-сфери, але також усієї зовнішньої культурної політики Франції.

У відповідь на таку кампанію, у 2009 році, МЗС Франції підготувало повномасштабну реформу культурної дипломатії держави, що стосувалась переформування мережі культурних установ за кордоном, розробки нової стратегії посилення впливу Франції на міжнародному просторі. Визначалось, що політика «м'якої сили» держави потребувала перетворень й було необхідно сформувати нову концепцію. При цьому, французи прагнули зберегти власну ідентичність навіть в цьому питанні. Тоді протягом 2009 року було введено новий термін «*diplomatie d'influence*» [19; 64; 99] або дослівно «дипломатія впливу» та сформовано нову дипломатичну концепцію, що отримала оформлення у програмі 185 «*Diplomatie culturelle et d'influence*» [6; 56].

Нова політика культурної дипломатії представляла собою істотну зміну існуючих позицій та вибудовувала багатовекторну орієнтацію впливу на аудиторію. Це проявлялось у формуванні багатосторонньої взаємодії, сконцентрованої на ширше число залучених в сфері освіти, науки, літератури, молодіжних тем та культури. Така діяльність була сконцентрована сприяти налагодженню міжнародного діалогу, творенню багатостороннього партнерства та співробітництва.

Міністр МЗС Франції Ж. Ів. ле Дріан [5] визначив освіту в якості «стратегічного інструменту дипломатії впливу». Адже вона спрямована не тільки на навчання, а й просування та захист французьких інтересів та цінностей в сучасному світі. Це необхідно в умовах протистояння культурному натиску інших держав. Цим міністр також підкреслив пріоритетність розвитку сфери освіти на культури, що визначалась на загальнодержавному рівні впродовж років. В сьогоднішніх реаліях це механізм проведення «впливу та політики розвитку» на міжнародному рівні [5].

Diplomatie d'influence представляла політичні амбіції держави, що стоять за культурною діяльністю та закріплюють позиції культури, науки у світовому співтоваристві. Вона також позначила перегляд дій зовнішньої політики держави в напрямку глобалізації. Виходячи із сучасних загроз та викликів, нова дипломатична концепція також піднімала питання збереження навколишнього середовища та екології, охорони здоров'я та безпеки продукції споживання, питання міграції населення, управління фінансами та інше. Чітко окреслились основні напрями роботи, які включали: просування культури та науки; підтримку демократії та прав людини, виділяючи особливо французький спосіб життя «*art de vivre*» з розгляду високої гастрономії, моди та багато іншого [30; 49]. В результаті цього, за законом № 2010-873 від 2010 року, були створені нові державні установи, як Французький інститут, організація *Campus France* та Французька експертна комісія [15; 66].

Одним з перших завдань нової програми «Культурної дипломатії та дипломатії впливу» 2010 року стало співробітництво в сфері культури та просування французької мови. Саме ці вектори публічної дипломатії, що розвивають разом, Франція виділяє найважливішими та найефективнішими. Держава систематично робила акцент на підтримку освітньо-культурного напрямку в своїй зовнішній політиці, й виділила їм пріоритетне значення в новій концепції.

До сучасного франкомовного простору входять близько 88 країн, що об'єднують приблизно 300 млн населення світу, що говорить французькою, за звітом Міжнародної організації Франкофонії [100; 102]. Французька мова

виділяється своїм статусом та міжнародним впливом на світовий простір. За рейтингом поширюваності, французька посідає п'яте місце в світі, після таких поширених, як китайська, англійська, іспанська, арабська. В сфері навчання її використовують понад 80 мільйонів людей у 36 країнах та територіях, а в інтернет просторі – четверта мова за рейтингом користування [104].

Найбільший ареал розподілення у використанні французької мови на 2018 рік займає країни Африки. Згідно зі звітом Міжнародної організації Франкофонії 2018 року, за дослідженням впродовж восьми років, французькою мовою говорять 22,7 млн осіб. В процентному порівнянні, африканський регіон займає близько 90% франкомовної спільноти світу, з них держави на південь від Сахари представляють 68%, а країни в Північній Африці – 22% [23;95]. Останні 7% світового франкомовного населення проживають у Північній і Південній Америці, в Європі їх тільки 3% [23]. Такі показники пов'язані зі швидко зростаючим населенням в африканських країнах, особливого розповсюдження мова набуває серед молодого покоління на континенті. Таким чином, французька мова залишається єдиною офіційною мовою в одинадцяти африканських державах та також другою офіційною мовою в десяти країнах. При такому розкладі сил, у світовому співтоваристві французька мова є найефективнішою формою впливу, сприяє побудові міжнародних відносин між Францією та колишніми африканськими колоніями.

На противагу показникам в Африці, в регіоні Азії та Карибського басейну використання французької мови скорочується через те, що серед студентів набирають популярності освітні систем, які пропонують здобувати освіту китайською або англійською мовою [95].

З огляду на майбутнє, Франція не залишила прагнення зробити французьку мову однією з провідних у світовому просторі. Чинний президент Е. Макрон представив у 2018 році міжнародну Стратегію Франції щодо просування французької мови та багатомовності. Ця стратегія спрямована на здійснення 33 культурно-освітніх заходів в сферах навчання, спілкування та творчої діяльності французькою мовою [128]. Таким чином, за допомогою сприяння поширенню французької мови та культури, держава намагається

підвищити власний престиж, а також зміцнити вплив Франції в глобальному світі. Вона включає в себе двостороннє та багатостороннє співробітництво. За першим напрямом визначалась співпраця з органами влади держав-партнерів в сфері розширення викладання та володіння французькою мовою в системі освіти за допомогою формування французьких культурних і освітніх закладів. В рамках другого напрямку було виділено важливість на сьогоднішній час об'єднання франкомовних країн в політичне співтовариство.

Серед важливих інструментів культурної дипломатії держави, окрім роботи культурних, освітніх центрів та осередків, виділення грантів та стипендій на навчання, представлені: організації франкофонії, розвиток кіно-індустрії та телебачення, проведення конференцій, виставок, фестивалів, днів культури та творчості [115].

Міжнародну організацію Франкофонії (МОФ) була створена за підтримки Франції у 1970 році та здійснює політичне, освітнє, економічне і культурне співробітництво між своїми країнами-членами. На 2018 рік організація, як політична спільнота, об'єднує в собі 88 держав [102]. Її робота спрямована на розбудову платформи для обміну досвідом та кращими практиками між державами, а також формування співпраці з інституційними й університетськими мережами. Держави-члени організації та уряди цих країн отримують підтримку в розробці та зміцненні їх політики. Особлива увага у проведенні заходах приділяється молоді та жінкам в рамках роботи з громадянським суспільством [100].

Відповідно до основних завдань, Організація здійснює міжнародну політику і багатостороннє співробітництво. По-перше, МОФ підтримує французьку мову, багатомовність населення та культурне розмаїття в державах, сприяє налагодженню міжнародних контактів. По-друге, проводиться робота з розбудови миру, демократії та прав людини. По-третє, просуває якісну освіту, можливості професійної підготовки та підвищення кваліфікації, здобуття вищої освіти та проведення досліджень. Останнє – розвиток економічного співробітництва для сталого розвитку держав, та сприяння загальному міжнародному добробуту [148].

МОФ реалізує роботу з підтримки франкомовного багатостороннього співробітництва та веде комплексну діяльність з інформатизації суспільства за допомогою розроблених відповідних ресурсів. В першу чергу увага організації в рамках діяльності приділяється веб-сайтам та інтернет-мережам. Одним з них є платформа дистанційної освіти та вивчення французької мови FAD-FLE. Ця платформа орієнтована на самостійне навчання по відповідним програмам для школярів, студентів та зацікавлених в освоєнні мови. Відповідно самостійно можливо стежити за рівнем складності, виконанням завдань та прогресом в навчанні. FAD-FLE отримує підтримку з Міжнародної організації франкофонії та з франкомовних ЗМІ, освітні матеріали розробляються групою міжнародних експертів.

В цьому розрізі, Ф. Петі [6], депутат парламенту, висловив позицію щодо того, що Франції, все більше залучає інноваційні технології до сфери освіти. Таким чином, він простежує «кардинальні зміни у дистанційному навчанні». І з цього, він бачить необхідність рухатися в напрямку нових викликів, ставити цілі щодо вдосконалення освітньої сфери та обирати необхідні для цього ресурси [6].

В рамках просування освітніх програм французькою мовою діють платформи для викладачів та студентів: enseigner.tv5monde, apprendre.tv5monde, parlons-francais.tv5monde та інші. Вони пропонують відео-матеріали, статті та програми для вивчення мови та культури в найбільш сприятливій атмосфері. Крім цього, навчання підходить для будь-якої аудиторії: дітей, підлітків, дорослих, охоплює від початкового до просунутого та сформовано за оригінальним та мотивуючим підходом.

За підтримки МОФ діє Агенція з Франкофонії (Agence Universitaire de la Francophonie (AUF)), що об'єднує 1007 університетів та їх мереж, науково-дослідницьких центрів з володіння французькою мовою у 119 державах. Це одна з найбільших асоціацій з ВНЗ та освітніх установ у світі. Згідно зі своєю стратегією на 2017-2021 роки Асоціація діє на підвищення якості підготовки, підтримки досліджень, професійної інтеграції та працевлаштування випускників університетів, працює на загальний розвиток суспільств [94;114].

Агенція ставить за мету трансформувати університетську систему, вдосконалити вищу освіту та просувати реалізацію проектів наукових установ. Для цього інституція співпрацює з державами та урядами, приватними компаніями та їх фондами, міжнародними організаціями та науковими й культурними мережами. Ця Агенція має представництва у 40 країнах, ці команди створюють та просувають заходи щодо підтримки проектів з обміну практикою, порадами, досвідом та інноваціями. За регіонами світу департаментів AUF розташовані та керують роботою у Центральній Африці, Західній Африці, Північній Америці, АТР, державах Карибському басейну, по усій Європі, країнах Магрибу, на Близькому Сході та в Індійському океані.

Організація в своїй роботі залучає різного роду ЗМІ, серед яких французькі телеканали TV5MONDE, France 24, радіостанцію RFI, та також міжнародні телеканали Euronews, BBC News [132; 133], та інші засоби інформування, що будуть розглянуті далі. В своїй багатовекторній діяльності з просування французької мови, організація також випускає публікації, призначені для досить широкої аудиторії. Одним з основних французьких журналів, що веде свою діяльність відповідно до просування мови, культурного різноманіття є «Le français dans le monde», створений в 1961 році. Журнал отримує підтримку не тільки від МОФ, а ще й від Управління з питань мовного різноманіття та французького відомства франкофонії МЗС та від Французького інституту [104].

До читацької аудиторії журналу відносяться викладачі іноземної та французької мови, як у Франції, так і по всьому світу, та також викладачів нелінгвістичних дисциплін. Для вчителів французької мови з 2001 року цей журнал є визнаним провідним у професійній підготовці. Він нараховує декілька додатків, в склад яких входять як академічні, так і аудіо та цифрові додатки, наприклад, практичні аркуші та аудіо документи. Привертають увагу такі, як «Дослідження та програми», додаток для франкомовних країн «Francophonies du Sud», для арабських країн «Francophonies arabes», що забезпечуються компакт-диском для поліпшення сприйняття та поширення можливостей використання. Він також має свій сайт, що дозволяє розширити свою

діяльність, об'єднує викладачів французької мови у спілкуванні та обміні інформацією [94; 104].

В якості спеціалізованого журналу діє «Recherches et Applications», що зосереджує свою роботу на професійній підготовці з викладання французької мови. Вищою радою по оцінці досліджень і вищої освіти (HCERES) [143] у 2019 році цей журнал був визнаний «довідковим джерелом» для викладачів. У кожному випуску на офіційному сайті виставляються статті, які об'єднують діяльність вчених та покращують спілкування викладачів з усього світу з проблем вивчення цієї іноземної мови.

В розрізі досліджень в журналі публікують теми, наприклад, «Літературні читання та привласнення мов і культур», «Історичні передумови та різноспрямованість викладання французької мови в російськомовному середовищі», «Дослідження з вивчення іноземних мов» та інше.

Журнал «Dialogues et Cultures» [140; 143] входить до Міжнародної федерації вчителів французької мови (FIPF), також займає провідне значення серед тем франкофонії. На офіційному сайті та на сторінці журналу у Facebook приділяється багато уваги підтримці культурного різноманіття, що є на сьогодні важливою проблемою не лише глобалізації, а й стабільності у світі. Його робота також складається з об'єднання міжнародних викладачів французької мови, залучення їх до побудови партнерських відносин та спільної роботи над проектами. На платформі FIPF [140] вони можуть обмінюватися думками та ідеями щодо викладання французької мови, літератури та підтримці культури та цінностей.

До того ж, у відкритому доступі знаходиться інформація про нововведення в світі викладання французької мови та можна дізнатись останні новини від французьких вчителів, асоціацій і партнерів FIPF. На 2018 рік, наприклад, було проведено 5 проектів із співпраці між асоціаціями-членами Міжнародної федерації вчителів французької мови. Серед тем було обрано багатовекторні напрями роботи: конфлікти та збереження миру в Африці, програма курсів з підготовки керівників асоціацій та викладачів французької мови в Нігерії, проект підтримки французької історичної та культурної

спадщини в країнах Балтії, конференція щодо професійного викладання французької мови в Бельгії та програма днів підвищення професійного викладання для вчителів з країн Східної Європи в Бухаресті.

Наступним завданням трансформації «Культури впливу» було визначено сферу кіноіндустрії. В протипагу поширення американської телевізійної та кіно-продукції, було проведено політику зі збільшення частоти аудіовізуального французького виробництва. В цій сфері працюють близько 30 представників французької творчої мережі, які забезпечують важливу підтримку національному кінематографу та кіноіндустрії. Свій досвід вони вкладають в роботу з французькими та іноземними фестивалями, закладами кіно-галузі. В розповсюдженні готової кіно-продукції залучені різні фонди та центри, та вже відомий Французький інститут поширив за кордон 3500 національних кіно-фільмів протягом організації 30 тисяч публічних некомерційних показів [84].

Мережа культурних кіно-установ, що працюють при Французькому інституті та компанії «UniFrance» фінансуються при МЗС Франції та Національного центру кінематографії та анімації, кіностудії CNC.

На міжнародному рівні для надання допомоги повнометражним художнім, анімаційним та документальним фільмам, а також кінотеатрам працює фонд «Aide aux cinémas du monde» [84]. Фонд спрямований на об'єднання професіональних діячів кіно-мистецтва з усього світу та просування співробітництва з виробництва творчих проєктів, які будуть сприяти культурному розмаїттю.

Французький центр кінематографії та анімації (CNC) співпрацює з «Aide aux cinémas du monde» [67; 84], що підтримує її кінопродукцію, та профінансувало 383 художніх фільмів з 2012 року, трансльовані по всьому світу. Центр працює з просування творів, співпраці з місцевою владою та захисту спадщини кіно. Для підвищення кваліфікації діячів кіно CNC регулярно організовує практичні семінари у співпраці з посольствами. Він також відповідає за розвиток експорту французького кіно за кордоном, також фінансує Unifrance Film International та TV France International [67; 136].

Під керівництвом CNC французька асоціація UniFrance також веде роботу з поширення французького кіно-мистецтва – від продажу до поширення проектів по всьому світу. Мережа французьких осередків та представників по всьому світу бере участь в організації та рекламуванні творчих продуктів UniFrance [151].

Проектом, що просуває іноземні фільми на території Франції є Асоціація Filmfrance. Успіхи з розповсюдження кіно-продукції мають вплив на розвиток туристичної галузі. Адже, наприклад, відомі зйомки в замку Шато де Шантільї, використані для фільму «Обладунки Бога 3: Місія Зодіак» з Джекі Чаном у головній ролі збільшили кількість відвідувачів замку в декілька разів. Було також отримано дозвіл на зйомки колекції музею Конде та національних культурних реліквій, в тому числі й крісло Людовика XVI [67]. За увесь час існування замку в його стінах відбулись зйомки. Тому для на рівні держави у 2016 році були введені нові податкові заходи для проведення іноземних кінозйомок на території Франції [110].

Найбільшим у світі кінофорумом у художньому та економічному просторі виступає Канський кінофестиваль, який є головною подією в світі французького кіно-мистецтва. Традиційно історичним партнером фестивалю є Міністерство Європи та закордонних справ, він визначає фестиваль одним з найефективніших інструментів впливу та привабливості Франції. Канський фестиваль протягом тижня об'єднує міжнародних професійних діячів в сфері кіноіндустрії, а представники місцевої творчої мережі створюють їм можливості для комунікації з французькими професіоналами, приймають участь у тематичних семінарах. У 2019 році на Канському кінофестивалі були представлені 17 кінофільмів у різних секціях, що були важливим прикладом співпраці CNC з фондом «Aide aux cinémas du monde» [67; 110].

З усього цього стає зрозумілим, що кіно-мистецтво становить найважливіший вектор дипломатії для створення привабливого образу Франції та проведення державного впливу за кордоном. Робота у кіноіндустрії сприяє налагодженню культурного співробітництва, веде до обміну ідеями, створенню багатосторонніх проектів та партнерських відносин.

Наступним завданням трансформації «Культури впливу» було збільшення французької присутності в глобальному медіа-просторі. В цій сфері основна увага була залучена не тільки на збільшення ефірного часу, а й робота з новими медіа-форматами. Тому відбувся перехід мас-медіа до інтернет простору й веб-сайтів, соціальних мереж, та до мобільних додатків, що представляє окремий інтерес. За задумом нового керівництва МЗС Франції, саме покриття більшого числа каналів та переформовування їх до нових викликів світу повинні оновити роботу французької публічної дипломатії.

Французька новинна-група France Médias Monde представляє об'єднану мережу з трансляцією на 5 континентах та контролює їх аудіовізуальну діяльність в світі. В мережу входять цілодобовий канал France 24, що веде роботу на 3 мовах, міжнародна радіостанція RFI та універсальне радіо Monte Carlo Doualiya [151] з оглядом новин на арабській мові. Ця мережа працює з телевізійним та аудіо-контентом, як ведення новинних репортажів, авторських передач та дебатів, що відкриті аудиторії по всьому світу [132; 136].

На сьогоднішній день найбільшою французькою новинною радіостанцією є RFI, що охоплює близько 40 млн слухачів щотижня у більше ніж 150 державах світу за розповсюдженням. Окрім національної мови, мовлення ведеться англійською, арабською, суахілі, камбоджійською, китайською, іспанською, перською, португальською, в'єтнамською мовами. В мережі радіостанції працюють більше ніж 400 кореспондентів по всьому світу, що дозволяє оперативно надавати актуальну та якісну інформацію [80].

Французька радіостанція RFI тепер представлена на веб-сайті та в якості мобільного додатку. Наявність різних підходів до залучення аудиторії дозволяє відвідувачам слухати це міжнародне радіо в прямому ефірі, а також ознайомлюватись з газетами та програмами в записі на 13 різних мовах. Редакційна служба веб-сайту доповнює радіо-матеріали новинами, що цілодобово виставляються у вигляді статей, відео-продуктів, інфографіки та ексклюзивних репортажів. Для користувачів гаджетами та іншими мобільними пристроями є відповідний додаток RFI, що зосереджує більшу частину основного контенту та дозволяє користуватися цими послугами в зручному

форматі. Окрім цього, значна частина сервісу та матеріалів пропонуються також в якості додатку для телевізорів Smart TV [133]. За своєю тематикою відео-матеріали радіостанції представлені на офіційних та найбільш популярних платформах You Tube та Daily Motion. Користувачі соціальних мереж таких як Facebook та Twitter зможуть знайти основну інформацію новинного світу на офіційних акаунтах радіостанції в соціальних мережах. За даними на 2018 рік, сферу мобільних додатків RFI використовують близько 16,5 млн відвідувачів в місяць, також ще у соціальних мережах Facebook та Twitter зосереджено близько 21,5 млн підписників [113].

Цілодобовий новинний канал France 24 веде роботу на трьох інформаційних просторах: французької, англійської та арабської мов. В порівнянні з попереднім медіа-ресурсом, France 24 також розміщений на власному веб-сайті та представлений в додатках для гаджетів, мобільних пристроїв, деяких телевізорах, що мають відповідний доступ. Усі канали France 24 відвідувала аудиторія в 62 млн осіб щотижня на 2018 рік, при цьому, транслявання проходить у 138 країнах. На наступний рік ці канали мають загальну кількість у 87 млн глядачів протягом тижня. Відповідно, як міжнародний канал, France 24 [133] першим почав налаштовувати інформаційний простір в державах Магрибу та франкомовних африканських країнах.

На веб-сайті зосереджені записи матеріалів у відео-форматі, інфографіці, статтях та фотографіях, які створені редакційною групою сайту. Відповідно до популярних платформ, необхідну інформацію можна переглянути на You Tube та Daily Motion [113] на чотирьох мовах, а також вийти на такі офіційні акаунти каналу в соціальних мережах, як Facebook та Twitter. За даними на 2018 рік, в місяць веб-сайт France 24 та інші мобільні додатки використовують близько 16 млн відвідувачів, також у соціальних мережах Facebook та Twitter зосереджено близько 38,2 млн підписників [113]. А протягом місяця мобільні додатки France 24 відвідували 18 млн осіб у 2019 році, та було зафіксовано близько 46,5 млн підписників у соціальних мережах як Facebook, Twitter та Instagram [92].

Французький громадський телеканал France5 входить в групу France Télévisions й транслює освітні програми, наукові та культурні проекти. На відміну від інших каналів групи, робота France5 зосереджена виключно на документальних фільмах та наукових програмах, освітніх діалогах та дискусіях, збільшенням суспільного інтересу до художньої літератури. Цей телеканал є цілодобовим з прямими трансляціями, та також можна знайти матеріали в записі на офіційному сайті каналу та мобільних додатках. Тематика каналу представляє фільми та відео-матеріали, новини про світове суспільство, культуру, спорт, розваги, мистецтво та багато іншого. Вся ця діяльність сприяє покращенню розуміння французького способу життя, цінностей та навколишнього світу [113].

Французька арабськомовна державна радіостанція Monte Carlo Doualiya (MCD) була створена для інформування арабських країн та підпорядкована національній новинній групі France Médias Monde [151]. Трансляція новин ведеться на FM-хвилях, через супутник та інтернет, та спрямована на держави Близького Сходу та країни Магрибу. В напрямках діяльності радіостанція охоплює регіони Європи, Північної Америки, АТР, та інші, освітлюються теми культури, науки, спорту, охорони здоров'я [133].

MCD представлена на власному веб-сайті, який є одним з найбільш актуальних, найсучасніших та тематично багатовекторних сайтів на арабській мові. Можна ознайомлюватись з матеріалами в прямому ефірі, або за доступними записами програм. Користувачі соціальних мереж можуть коментувати передачі, новини, зв'язуватися з журналістами, поширювати власний контент завдяки інтегрованості соціальних мереж, як Facebook, Instagram, Twitter, а також платформи You Tube та Daily Motion [133]. Значна частина контенту також доступна в мобільних додатках. Таким чином, користувачі MCD отримують відкриту та актуальну інформацію про останні події на різних платформах безперервно. Наприклад, залучення слухачів до роботи MCD в 2014 році охоплювала 7,5 млн щотижня, а в 2015 році його веб-сайт щомісяця відвідували в середньому 1,3 мільйона користувачів Інтернету. У 2018 році цифра щотижневих відвідувачів зросла й представляє близько 10 млн

осіб. На наступний рік до мобільних додатків MCD було залучено 2 млн відвідувачів щотижня, а на 2020 рік зафіксовано 4,2 млн підписників у мережах Facebook, Instagram та Twitter [92].

Отже, станом на 2018 рік серед відвідувачів новинних медіа телеканал France5 охоплює 80 млн осіб, France24 – близько 62 млн. глядачів, також близько 40 млн користувачі RFI, і 20 млн осіб, що отримують інформацію з Monte Carlo Doualiya [151]. Загальна сума користувачів мережі телеканалів і радіостанції на нових медіа-платформах нараховує приблизно 45-46 млн відвідувачів в місяць. А загальні дані по мережі з трьох інформаційних каналів RFI, France 24 та Monte Carlo Doualiya [92] виділяють близько 180 млн відвідувачів щотижня, з яких 45% сприймають інформацію іноземними мовами. Діяльність медіа-груп та цих аудіовізуальних каналів представляє можливість для підтримки необхідного інформаційного простору в різних регіонах планети, та для трансляції французьких цінностей у навколишній світ. Поширювання медіа-ресурсів та об'єднання відео та аудіо слухачів сприяє не тільки донесенню своєчасної інформації, а й підтримує франкофонію в країнах світу. Усі франкомовні громадяни за кордоном залучаються до єдиного мовного простору та почувають свою спільність з Французькою державою. Використання мас-медіа дозволяє популяризувати позитивний імідж Французької Республіки на міжнародній арені [112; 113].

В умовах налагодження міжнародних комунікацій, взаєморозуміння між державами Французька Республіка проводить конференції, виставки, фестивалі, дні культури та творчості форуми. Саме в результаті таких заходів формується основа для розбудови подальшого міжнародного співробітництва в різних галузях та покращення міждержавної взаємодії в рамках спільних проектів на майбутнє.

Політика культурної дипломатії Франції багатогранна за сферами творчої діяльності, вона проводить вище перераховані заходи як на міжнародному, так й на національному рівні. При цьому, така французька політика визначається в єдиній меті – поширенні сучасної творчості у всіх формах. Традиційно до основних цілей їх роботи належать: популяризація культурної складової та

творчості французьких митців за кордоном; формування стійких зв'язків між творчими діячами та відповідальними за культурну політику, щоб задовольнити запити митців та іноземних фахівців.

Різні закордонні фестивалі, що проходять на території Франції або приймають державу, в якості учасника, дають змогу поширювати та демонструвати творчі напрямки держав в усіх сферах. Закордонна культурна діяльність представлена заходами з сучасної музики, як *Baltic Sounds French*, танцю, як *France Danse*, мистецтва та творчості, як *Paris Calling* [80], що проходив у столиці Великої Британії. Крім того, проводяться творчі обміни галереями, як Лондон-Париж, Берлін-Париж та інші. Беручі участь у різноманітних фестивалях, Франція реалізацію власний потенціал, впливає на інші культури та просуває культуру за кордон. Найбільш відомими серед них є «Пори року» або «Le Seasons», «Роки» або «Années» та «Festivals» [83; 59].

Міжнародний фестиваль «Пори року» отримав визнання у світовому просторі та популярність, адже багато країн бажають взяти участь у цих тематичних заходах. Фестиваль спрямований на підтримку і просування міжкультурного діалогу, підтримці співробітництва країн в цій сфері. За організацію проведення фестивалю у Франції відповідають МЗС та Французький інститут, які спрямовують свою країну в культурному самовираженні. Тематика фестивалю охоплює сфери мистецтва, музики, творчості, кіно, ідей моди та дизайну, спорту, економіки та гастрономії. Впродовж фестивалю держави також демонструють власні інновації, освітні програми, наукові дослідження та літературні твори. За своєю тривалістю «Пори року» проходять від 3 до 6 місяців, Франція та інші країни відкривають один для одного різні напрямки культури.

Ще в 2017 році, під час виступу в столиця Буркіна-Фасо, президент Е. Макрон підкреслив важливості культурного, наукового та освітнього співробітництва між африканськими державами та Францією. В цій тематиці Франція прагнення підтримувати здобутки африканської культурної спадщини, проводячи спільні проекти, заходи та програми [21].

Останній фестиваль «Пори року» присвячений 54 африканським державам та отримав назву «Африка 2020». Наше століття потребує нових поглядів суспільства на цей континент та розв'язування основних викликів сучасності. Фестиваль покликаний дослідити різні точки зору учасників щодо майбутній змін та орієнтації на інновації в галузі мистецтва, підприємництва та економіки. Заплановано розглянути питання освіти, науки та технологій, що спрямовані на підтримку жінок та молоді в усіх сферах діяльності. Через глобальну пандемію COVID-19, запланований фестиваль було перенесено на кілька місяців та проходитиме з грудня 2020 року до серпня 2021 року. Наступний фестиваль «Пори року» за планом відбудеться в Японії, починаючи з жовтня 2021 по березень 2022 років [140].

Кожного року проводиться міжнародний кіно-фестиваль «Rendez-vous». У 2021 році він стане 27-м, покази будуть представлені як у центрі Ванкувера, так й продемонстровані в інтернеті. За тематикою фестивалю буде запропоновано коротко, середньо та повнометражні проекти, серед яких художні та документальні фільми. Основним завданням є надання франкомовним громадам по всьому світу мистецьких, культурних та освітніх програм. Всі кіно-роботи фестивалю визнані своєю якістю та інноваційним аспектом, та сприяють залученню франкомовної спільноти [136].

На території самої Франції проведення культурної дипломатії ведеться за допомогою ініціативи «Focus». Так, ще у 2008 року була запущена програма, призначена для сприяння культурного різноманіття в галузі танцю, театру, цирку та вуличного мистецтва. Діяльність «Фокус» проводиться при підтримці Французького інституту разом з об'єднуючими заходами у Франції та партнерами, які мобілізують інтерес іноземних фахівців. Програма діє для підтримки іноземних фахівців у визначених профілях культурної творчості та заохочення поширення її у всьому світі. Таким чином, іноземні спеціалісти, зацікавлені в цьому люди, можуть знайомитися з останніми творами французьких митців, в рамках визнаного міжнародного фестивалю.

Ініціативи «Focus» об'єднують навколо мистецької програми професіоналів, запрошених французькою культурною мережею з-за кордону.

Такі фестивалі сприяють визнанню секторів французької культури та творчості, а також допомагають їх розповсюдженню по світу. На таких платформах підтримується діалог митців у визначеному секторі. На 2020 рік проходили: міжнародний фестиваль коміксів в Ліоні «Comic Strip Focus», фестиваль підтримки франкофонії «Focus Francophonie» [88; 136], фестиваль театру «Focus Emerging Theater» та інші [92].

В рамках проведення культурних заходів, французька мережа організовує понад 26 000 тематичних подій на рік [80]. Особлива увага належить фестивалям культури та спільних до неї тематики, які держава проводить на міжнародному та загальнонаціональному рівні. Відповідно, це один із найефективнішим напрямів у просуванні культурної політики, адже охоплює молодих та середніх за віком людей, що вже зацікавлені в заході. Аудиторія сприймає такі культурно-просвітницькі форми в позитивному руслі, а тому вони найдовше залишається в пам'яті, та сприяють на інші пов'язані з цим сфери. Тому дуже важливо проводити такі культурні заходи на високому рівні, та Франція не має з цим проблем.

Отже, одним з найбільш впливових векторів політики публічної дипломатії Франції є культурна дипломатія, що зберегла свою актуальність та ефективність на міжнародному рівні. За допомогою культурної дипломатії держава підтримує національні культурні цінності та традиції, просуває освітні програми за кордон, формує позитивний імідж та загальну обізнаність міжнародної спільноти про державу. На державному рівні відзначається сприяння міжкультурного діалогу, збереження впливу на міжнародній арені та досягнення зовнішньополітичних цілей.

Важливими інструментами культурної дипломатії держави є робота культурних, освітніх установ, центрів, організацій, що ведуть грантові програми на навчання, просування франкофонії, співпрацю зі ЗМІ, введення в роботу нових медіа-форматів, розвиток кіно-індустрії, проведення конференцій, виставок, фестивалів, днів культури та творчості. За регіонами розповсюдження своєї діяльності та ефективністю їх залучення прослідковуються: держави Африки, Європи, Північної та Південної Америки, країни Карибського басейну,

АТР, держави Близького Сходу та регіон Індійського океану. Саме в результаті таких заходів формується основа для розбудови подальшого міжнародного співробітництва в різних галузях та покращення міждержавної взаємодії в рамках спільних проектів на майбутнє.

3.3. Інституції публічної дипломатії Франції

На сучасному етапі проведення політики французької «м'якої сили» відбувається по сформованій мережі культурних установ та інститутів у світі.

Однак, модернізація політика «м'якої сили» держави 2009 року відзначилась суттєвими трансформаціями мережі інституцій публічної дипломатії. В ході розробки нової стратегії посилення впливу Франції на міжнародному просторі та формування нової дипломатичної концепції «дипломатії впливу» були переглянуті існуюча робота установ публічної дипломатії та їх роботу із впливу на аудиторію [17].

Нова концепція «*Diplomatie d'influence*», виходячи із сучасних загроз та викликів, чітко виділила необхідність перегляду дій зовнішньої політики держави в напрямку глобалізації, в тому числі роботу основних державних інституцій. Вони мали за мету просувати культуру, освіту та науку; підтримувати демократію та права людини та багато іншого. В результаті цього, за законом № 2010-873 від 2010 року, були створені нові державні установи, як Французький інститут, організація Campus France та Французька експертна комісія [15].

До спеціальних державних інституцій та організацій, в рамках роботи яких проходила зазначена робота відноситься Французький інститут. Попередня установа Cultures France була створена на початку ХХ ст. при Міністерстві закордонних справ і Міністерстві культури республіки. Однак, відповідно до переформатування політики культурної дипломатії та до закону № 210-873, у 2011 році Cultures France була перетворена на єдиний Французький інститут (*L'Institut français*) [99]. Він не просто замінив цей проект з розвитку французької культури в світі, а значно розширив вектори сфери його

діяльності, збільшив бюджет на розвиток та поширення культурних цінностей Франції в світі.

Фінансування Інституту в рамках виділених коштів з бюджету було збільшено з 18,6 млн євро (установи Cultures France) в 2009 році до 28,2 млн євро в 2011 році на Французький інститут [16]. Однак, на наступні роки, між 2011 і 2016 роками, простежувалось скорочення бюджету Інституту на 15% через жорсткі експлуатаційні витрати невирішені фінансові питання після трансформації установи. У 2019 році на Французький інститут з державного бюджету було виділено 30,8 млн євро, що на 2 мільйони євро більше порівняно попередніми роками. Збільшення фінансування відбулось завдяки гранту, призначеному на державне завдання щодо заходів з просування французької мови та багатомовності [18].

При цьому, необхідно було знайти додаткове фінансування, залучити міжнародне спонсорство для спів-фінансування. В цій сфері, Інститут залучався до участі у грантових програмах, наприклад, в 2015 році він став переможцем конкурсу європейського партнерства вартістю 250 тисяч євро щодо пропозицій на створення іміджевої освіти. В рамках фінансування, було підписано 27 договорів з місцевими органами державної влади. До того ж, використовуючи фінансову автономію, ця установа розвиває власні ресурси, як міжнародні культурні та освітні проекти, програми обміну, що приносять йому додаткові доходи. В порівнянні з 2011 роком, вони зросли з 9% до 20% у 2014 році. Отже, для ефективної роботи Французький інститут поєднує свою співпрацю не тільки з місцевою владою, а з багатьма компаніями і бізнес-фондами в рамках створення всіх необхідних умов [21; 78].

На 2016 рік були чітко визначені напрями роботи Інституту, серед яких були країни, що розвиваються та потенційні партнери-країни Європейського Союзу. За регіонами виділялись: держави південного та східного узбережжя Середземного моря; французькомовні африканські країни, та держави Карибського басейну [23]. Зміцнення роботи в проектах, спрямованих на держави Європи, принесло Інституту можливість виграти 7 проектів, що фінансуються Європейським Союзом станом на 2019 рік. Ці кошти

використовуються для здійснення проектів у сферах кіно, лінгвістичних проектів, підтримки молоді в освіті та культурі. Завдяки французькій роботі з просування проектів в Африку, на 2019 рік цей напрям приніс Французькому Інституту дохід у 50% від спонсорських надходжень від спонсорської допомоги та склав 4,1 млн Євро. Іншу половину спонсорського доходу становили різні проекти в Європі та державах, що розвиваються [95].

Цільовою аудиторії організації залишались школярі, студенти, молоді спеціалісти та науковці, творчі митці. Адже крім просування французької мови та культури, творення діалогу з іншими культурами, інститут поширює творчість та мистецтво на міжнародному рівні. До того ж, робота інституту приділена розвитку проектів міжнародного культурного та інтелектуального обміну, сприяє навчанню за різними спеціалізаціями та підвищенню кваліфікації міжнародних студентів через освітні програми обміну. Офіційних Французьких інститутів у світі нараховується 98 одиниць та 830 французьких союзів. В якості прикладу, можна навести підтримку діалогу культур, створення партнерства між місцевими та іноземними художниками на проекті «Cité internationale des arts» у Парижі. У 2019 році в ньому прийняли участь понад 65 іноземних художників [69; 80].

За підтримки посольства Французької республіки ще у 1883 році було сформовано некомерційну громадську організацію «Альянс Франсез» [13; 21], що працювала в якості допоміжного партнера міністерства Європи і закордонних справ. Альянс проводить культурно-просвітницьку роботу, сприяє формуванню та підтримці міжнародного культурного діалогу, розширенню володіння французькою мовою та культурою у світовому співтоваристві.

На сучасному етапі ця організація проводить роботу з підтримки своєї міжнародної культурно-освітньої мережі на п'яти континентах. Центри «Альянс Франсез» в своїй діяльності приділяють увагу на такі основні напрямки: поширення знань про культуру, цінності держави; навчання французькій мові як на території держави, так і в інших країнах світу всіх категорій громадян; сприяння побудові міжкультурного діалогу та різноманіття [131].

Окрім основної діяльності, ці центри виконують роль культурних осередків, що в рамках власного комплексу та під патронажем організації проводять майстер-класи, святкові дні, виставки, конкурси на території міста. За допомогою їх роботи люди з багатьох частин світу, можуть долучитися до різних продуктів французької культури, як художні та наукові твори, кіно та театральні роботи, творчі виставки, свята та фестивалі, музична творчість та багато іншого.

Світові центри, Alliance Française пропонують можливість вивчення французької мови, історії, ознайомитися з французькою спадщиною і гастрономії та подорожувати за програмою французьких канікул. Програма сприяє поширенню культури та здійсненню діалогу між державами в усьому світі. За допомогою створених 834 центрів в 133 країнах та 30 закладів на території Франції була побудована всесвітня мережа, яку відвідують майже 500 тисяч учнів кожного року [21; 82]. Один з таких центрів розташований на території нашого міста, Запоріжжя. Він функціонує вже 25 років та проводить роботу з підвищення кваліфікації викладачів французької мови. Альянс є офіційним екзаменаційним центром для здачі іспитів DELF та TEF, а також має право видавати диплом французьких установ [82].

Наступною державною установою створеною за законом №873 стала Французька експертна агенція. Це міжнародний експертний заклад з питань технічної та промислово-комерційної допомоги Франції за кордоном, який підпорядковується міністру закордонних справ. Зокрема, це сприяє розвитку міжнародної технічної експертизи та управлінню проектами з двостороннім та багатостороннім фінансуванням в рамках стратегічних державних напрямів [66; 121].

Іншою, необхідною для розгляду установою, є державне Агентство французької освіти за кордоном (AEFE), яке знаходиться під керівництвом Міністерства з питань Європи та закордонних справ. Основною місією Агентства є підтримка, розвиток та просування мережі французьких навчальних шкіл та освітніх інституцій у світі. Так, Агентство сприяє розповсюдженню французької мови та культури серед дітей, які проживають за

кордоном, а також зміцнює відносини між французькою та іноземною системами освіти. На 2020 рік Агентство координує роботу в 535 закладах, розташованих у 139 країнах, надаючи їм освітню підтримку, інвестиції та необхідне обладнання [126].

В рамках роботи цієї інституції проводиться інноваційна освітня політика з впровадженням французьких шкільних програм разом з тими, що підтримують національну освіту в країні перебування. Крім цього, Агентство формує та підтримує об'єднані освітні проекти, які сприяють зміцненню сили французької освіти в міжнародному контексті. До того ж, для студентів, які прагнуть отримувати вищу освіту у Франції, ця інституція надає громадянам та найкращим іноземним студентам стипендій на навчання [126].

Особливо важливою в досліджуваній нами темі є робота посольств та консульств. Посольства підтримує дипломатичні відносини з країною перебування, мають важливий політичний вимір. Посольство представляє державу за кордоном, надає підтримку французьким компаніям за кордоном та діє з метою сприяння привабливості іміджу Франції [22; 126]. При взаємних домовленостях між МЗС Франції, посольством та місцевим урядом відбувається погодження та сприяння роботі французьких закладів та представництв, організації культурних та освітніх програм, поширення іміджу держави за кордоном. Це можливість спільної організації заходів у мистецькій, науковій, освітній чи економічній галузях на території країн-партнерів. За допомогою аналізу політичного, економічного, соціального та культурного життя посольство передає важливу інформацію про країну до МЗС Франції [126].

Відповідно, фінансування мережі культурних установ та інститутів з бюджету держави, порівняно із попередніми роками змінилось. На 2013 рік бюджетні кошти виділили у 240 млн євро [19], а в 2019 році – 384 млн євро для Агентства французької освіти за кордоном (AEFE), 3,8 млн євро для Campus France та додатково 14,7 млн євро, призначених для сфери безпеки [21; 129]. Проте, протягом 2000 та 2011 років простежувалися проблеми з фінансуванням, МЗС Франції прагнуло раціоналізувати свої витрати на персонал, скорочуючи

його кількість на 21% за ці роки. Однак, це не стосувалось посольств, що мають власний бюджет, виділений відповідно до його розміру та діяльності, який продовжує залишатися пріоритетом. У 2015 році цифри бюджету виділені на посольства сягали 224 млн євро, що на 1,5% більше, ніж у попередньому році [19].

Порівняно з 2013 роком, коли нараховувалось близько 154 посольств, 145 центрів та інститутів культури, також 440 французьких шкіл і близько 500 відділень Alliance française в 135 країнах, де французька мова вивчали більш 460 тисяч осіб, цифри значно змінилися [82; 131]. На 2019 рік нараховується 160 посольств, що ставить Францію на третю сходинку за величиною мереж посольств у світі після США та Китаю. В тому ж році, Франція має близько 535 культурних та освітніх центрів, понад 800 установ тільки Alliance française, які провели близько 25 тисяч заходів. Вся діяльність перерахованих структур проводилась в 139 країнах [21]. За допомогою їх роботи в різних континентах світу, як провідників французької культури та освіти, відбувається залучення населення до комунікації, спільної роботи над науковими та культурними проектами, а також Франція просуває відповідну національним інтересам політику.

Отже, за допомогою публічної дипломатії держава формує комплекс загальнодержавної діяльності, закріпленій на рівні державних стратегій. З цією метою була сформована мережа державних інституцій, організацій та культурних установ. Вони популяризують загальні знання про Францію, її культуру, творчість, мову, освіту та науку, налагоджують міжкультурний діалог, двостороннє та багатостороннє співробітництво між державами. При цьому, окрім державного фінансування, організації приймають участь у грантових програмах, залучають міжнародних спонсорів, ведуть проекти та програми обміну, що приносять їм додаткові доходи.

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній момент політика публічної дипломатії та її основні інструменти набувають значної популярності. Разом із комплексом дій та дипломатичних засобів, публічна дипломатія застосовується для налагодження комунікації з міжнародним співтовариством, утворення позитивного іміджу держави та встановлення впливу на цільову аудиторію. Досліджуваний досвід французької моделі такої дипломатії або «дипломатії впливу» зберігає свою актуальність та ефективність на міжнародному рівні. Франція повторно посідає першість серед найвпливовіших держав у використанні політики «м'якої сили». Тому ця модель є вагомим для вивчення.

В процесі роботи над дослідженням нами було використано значний комплекс літератури та джерел. Джерельна база достатньо вивчена, проаналізована та була використана для детального розгляду сфери нашого наукового інтересу. Визначена методологічна база дослідження, вона відповідає поставленим меті та завданням роботи. Історіографічний доробок не повністю відобразив проблему модернізації політики публічної дипломатії та її основних векторів. Нами було детально вивчено просування публічної дипломатії Франції через розгляд завдань концепції «дипломатії впливу». Також було систематизовано та узагальнено знання про публічну дипломатію Франції.

В сучасних геополітичних умовах, Франція прагне втримати позиції дипломатичного лідерства, посилити свої зовнішньополітичні важелі впливу та просувати сприятливий імідж, національні цінності в міжнародних справах. В результаті нашого дослідження ми прослідкували походження та становлення політики публічної дипломатії у Франції як дієвого та актуального компонента реалізації політики «м'якої сили». Нами були розібрані засади проведення політики публічної дипломатії держави, виявлено її ефективність в світовому просторі на проведену діяльність. Для Франції найважливішими складовими такої політики стають: формування сприятливої атмосфери на міжнародній арені, інформування світового суспільства та просування стратегічних цілей уряду впливової країни.

Було простежено ключові моменти, французької політики публічної дипломатії, як цілеспрямованої діяльності держави, виділено, що вона спрямована не лише на співпрацю з урядами країн, але й з недержавними організаціями, угрупованнями та міжнародним суспільством. За характером своєї роботи, ця дипломатія представляє превентивний характер та діє в якості залучення уваги та встановлення інформаційної взаємодії на міжнародному просторі. Нами було розкрито залучення цільової аудиторію до діяльності публічної дипломатії Французької Республіки. Так, держава вела інформаційну діяльність через усі можливі канали комунікації, виділяла особливості кожної цільової групи для інформування, та в подальшому, поширення впливу держави. Така спрямованість на аудиторію визначалась можливостями сприймання ними розповсюдженої інформації.

В ході роботи було розглянуто інструменти публічної дипломатії Франції, що необхідні для забезпечення досягнення цілей та завдань зовнішньої політики держави. Було простежено, що Французька Республіка намагається залучати як традиційні, так й інноваційні канали просування інформації та французького способу життя. Досліджено основні інструменти публічної дипломатії, серед яких робота міжнародних французьких організацій, центрів, освітніх та наукових установ, здійснення міжнародних обмінів, культурні та волонтерські кампанії, що проводяться державними та недержавними органами, робота із міжнародними ЗМІ для просування офіційної політики держави в позитивному розумінні.

В ході дослідження були визначені вектори публічної дипломатії Франції, як культурний, освітній, науковий, спортивний, кулінарний та інші. Держава традиційно робила акцент на підтримку культурного-освітнього напрямку в своїй зовнішній політиці. Важливими інструментами культурної дипломатії держави є робота культурних, освітніх установ, центрів, організацій, що ведуть грантові програми на навчання, просування франкофонії, введення в роботу нових медіа-форматів, розвиток кіно-індустрії, проведення конференцій, виставок, фестивалів, днів культури та творчості. Серед нових інструментів можна виділити інформаційні технології, серед яких: сайти, соціальні мережі,

мобільні додатки аудіовізуальної інформації, популярні відео-платформи. Вони мають значні переваги та виділяються ефективністю, адже охоплюють свою аудиторію через мобільні засоби отримання інформації, дозволяючи швидко вивчати реакцію міжнародної спільноти, реагувати на соціальні настрої, вести комунікації із мінімальними матеріальними та фізичними витратами. Увесь досліджений інструментарій визначає комплексну діяльність зі здійснення зовнішньополітичних інтересів та цілей держави на міжнародному просторі.

Детально досліджено культурно-освітній вектор, як найефективніший вектор політики публічної дипломатії держави. Ідеї та діяльність культурної дипломатії Франції має стратегії розвитку на захоплення країною, формування та просування «блискучого іміджу». Французька модель «дипломатії впливу» сформувалась за останні десятиріччя та зберегла свою актуальність на сьогодні. Політика культурної дипломатії Франції характеризується підтримкою національних цінностей та традицій, просуванням освітніх програм за кордон, формуванням позитивного іміджу та загальної обізнаності міжнародної спільноти про державу.

Було простежено розгалужену мережу державних інституцій, організацій та культурних установ. До них відноситься: Французький інститут [99], Французька експертна комісія [66], «Альянс Франсез» [21], Агентство французької освіти за кордоном [126], Міжнародна організація Франкофонії [100]. Вони популяризують загальні знання про Францію, її культуру, творчість, мову, освіту та науку, налагоджують міжкультурний діалог, двостороннє та багатостороннє співробітництво між державами. При цьому, окрім державного фінансування, організації приймають участь у грантових програмах, залучають міжнародних спонсорів, ведуть проекти та програми обміну, що приносять їм додаткові доходи.

За регіонами розповсюдження своєї діяльності та ефективністю їх залучення прослідковуються: держави Африки, Європи, Північної та Південної Америки, країни Карибського басейну, АТР, держави Близького Сходу та регіон Індійського океану [94]. Саме в результаті таких заходів формується основа для розбудови подальшого міжнародного співробітництва в різних

галузях та покращення міждержавної взаємодії в рамках спільних проектів на майбутнє.

В ході роботи також було розкрито особливості перерахованих інструментів. Так, важливими є освітні та культурні програми з обміну, що представляють найбільшу ефективність у досягненні цілей зовнішньої політики держави. Здійснення освітніх обмінів формує не тільки благотворний вплив на імідж Франції на міжнародній арені, а й сприяє поширенню французьких цінностей, традицій і способу життя. Особливістю французької політики у веденні культурних обмінів визначається взаємний характер між Францією та державами-учасницями обміну, участь у спільних проектах для митців та працівників цієї сфери, розвиток довгострокових партнерських відносин.

Важливими для розгляду стала робота Міжнародної організації Франкофонії та Асоціації з франкофонії [94]. Вони підтримують французьку мову і багатостороннє співробітництво, просувають якісну освіту, підвищують кваліфікації та проведення досліджень, сприяють налагодженню міжнародних контактів. Асоціація об'єднує університетські мережі, центри з володіння французькою мовою у 119 державах. Порівнюючи із іншими популярними світовими освітніми центрами, як США, Великобританія та Австралія, освіта Французької Республіки посіла четверте місце за привабливістю навчання для учнів з-за кордону [94].

Культурні фонди та фонди допомоги виступають в якості інструменту публічної дипломатії, просувають власний позитивний імідж у світі. Французька Республіка постає другою за кількістю допомоги державою-донором Європейського фонду розвитку. На міжнародному рівні, серед світових держав-донорів, Франція займає п'яту позицію за обсягом надання офіційної допомоги у розвитку державам. Культурні фонди підтримують двостороннє співробітництво в рамках спільних проектів з багатьох сфер: мистецької діяльності, кіно-проектів, телебачення та радіомовлення, літературної творчості, спорту, та популяризації мови.

Іншим інструментом ведення політики публічної дипломатії виділено волонтерську роботу, що представлена в більше ніж 20-ти французьких

волонтерських асоціаціях, затверджених МЗС Франції. За допомогою волонтерських проєктів на міжнародному та національному рівні, відбувається активний інформативний, культурний та освітній обмін серед населення різних держав, сприяння міжнародній комунікації, що веде до поширення французької освіти, культури, способу життя серед різних соціальних та вікових груп, в багатьох регіонах світу.

Можна зробити висновок, що Франція приділяє значну увагу ролі публічної дипломатії, як ефективному компоненту політики «м'якої сили», підтримуючи на державному рівні роботу інституцій, установ, неурядових освітніх та культурних центрів. Для держави характерні просування французьких культурних цінностей та освітніх програми франкофонії за кордоном, формування позитивного іміджу республіки. В подальшому Франція має перспективи зміцнити досягнуті позиції, що простежується стратегіями розвитку «дипломатії впливу», загальним зовнішньополітичним вектором та спрямуванням стати рушійною силою зовнішньополітичного простору. Розгляд цієї теми є дуже актуальним, а вивчення досвіду Французької Республіки може стати вагомим прикладом в імплементації особливостей проведення політики публічної дипломатії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Джерела:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Указ Президента України № 5/2015. 12.01.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (дата звернення: 20.09.2020).
2. 2019 Overview. 28.08.19. URL: <https://softpower30.com/country/france/> (Last accessed: 20.10.2020).
3. Address of the President of the United States, delivered at a joint session of the two houses of Congress. January 8, 1918. URL: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015074797914&view=1up&seq=7> (Last accessed: 15.09.2020)
4. Code de l'éducation. Première partie: Dispositions générales et communes (Articles L111-1 à L264-4). URL: <https://bit.ly/3qDJ9EP> (Last accessed: 10.09.2020).
5. Déclaration de M. Jean-Yves Le Drian, ministre de l'Europe et des affaires étrangères, sur le Plan de développement de l'enseignement français à l'étranger, à Paris le 3 octobre 2019. URL: <https://www.vie-publique.fr/discours/270940-jean-yves-le-drian-03102019-enseignement-francais-letranger> (Last accessed: 15.09.2020).
6. Diplomatie culturelle et d'influence: priorités et enjeux pour demain. URL: <https://www.fle.fr/Diplomatie-culturelle-et-d-influence-priorites-et-enjeux-pour-demain> (Last accessed: 05.11.2020).
7. Discours du Président de la République à l'occasion de la 67ème Assemblée générale des Nations unies. URL: file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/Discours_du_President_de_la_Republique_a_l_occasion_de_la_67eme_-_25-09.pdf (Last accessed: 10.09.2020).
8. La 67ème session de l'AGNU. URL: <https://ca.ambafrance.org/67eme-session-de-l-AGNU> (Last accessed: 08.09.2020).

9. La Constitution de la République française. Assemblée Nationale, 1958. URL: http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution_01-2015.pdf (Last accessed: 21.09.2020).
10. La Constitution du 3 septembre 1791. URL: <https://bit.ly/3mDBsfq> (Last accessed: 20.09.2020).
11. La déclaration des droits de l'homme et du citoyen. URL: <https://www.elysee.fr/la-presidence/la-declaration-des-droits-de-l-homme-et-du-citoyen> (Last accessed: 20.09.2020).
12. Lancement de la souscription nationale et internationale pour rebâtir Notre-Dame de Paris (16 avril 2019). URL: <https://bit.ly/3mUipNY> (Last accessed: 11.09.2020).
13. Le reseau des ambassades françaises à l'etranger, 2019: URL: <https://alliancesolidaire.org/wp-content/uploads/2019/01/LE-RESEAU-DES-AMBASSADES-FRANCAISES.pdf> (Last accessed: 15.09.2020).
14. Loi n° 2005-159 du 23 février 2005 relative au contrat de volontariat de solidarité internationale (1). Version en vigueur au 23 novembre 2020. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000257503/2020-11-23/> (Last accessed: 15.09.2020).
15. Loi n° 2010-873 du 27 juillet 2010 relative à l'action extérieure de l'Etat (1). Version en vigueur au 26 novembre 2020. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000022521532/2020-11-26/> (Last accessed: 28.11.2020).
16. Notre-Dame: un projet de loi et un concours d'architecture annoncés. 15.05.2019. URL: <https://www.gouvernement.fr/notre-dame-un-projet-de-loi-et-un-concours-d-architecture-annonces> (Last accessed: 15.09.2020).
17. Projet de loi de finances pour 2009: Action extérieure de l'État: action culturelle et scientifique extérieure. URL: https://www.senat.fr/rap/a08-102-2/a08-102-2_mono.html#toc4 (Last accessed: 15.09.2020).
18. Projet de loi de finances pour 2009: Action extérieure de l'État: action culturelle et scientifique extérieure. URL: https://www.senat.fr/rap/a08-102-2/a08-102-2_mono.html#toc80 (Last accessed: 20.09.2020).

19. Projet de loi de finances pour 2016: Action extérieure de l'État: diplomatie culturelle et d'influence. URL: [https://www.senat.fr/rap/a15-168-1/a15-168-](https://www.senat.fr/rap/a15-168-1/a15-168-13.html#:~:text=En%202014%2C%20l'Institut%20a,de%2030%20%25%20en%20trois%20ans)

13.html#:~:text=En%202014%2C%20l'Institut%20a,de%2030%20%25%20en%20trois%20ans (Last accessed: 20.09.2020).

20. Projet de loi de finances pour 2020: Action extérieure de l'État: Diplomatie culturelle et d'influence. URL: <https://www.senat.fr/rap/a19-142-2/a19-142-2.html> (Last accessed: 12.10.2020).

21. Rapport d'activité 2019 des Alliances Françaises. URL: https://www.fondation-alliancefr.org/wp-content/medias/rapport%20activites/2019/rapport_activite_faf_2019_bd.pdf (Last accessed: 28.11.2020).

22. Rapport d'information sur le réseau diplomatique et le rôle des ambassadeurs. 2002. URL: <http://www.assemblee-nationale.fr/rap-info/i3620.asp> (Last accessed: 15.09.2020).

23. Rapport sur la restitution du patrimoine culturel africain. Vers une nouvelle éthique relationnelle. URL: http://restitutionreport2018.com/sarr_savoy_fr.pdf (Last accessed: 20.09.2020).

24. Stratégie nationale de recherche et d'innovation 2009. Rapport general. URL: <https://bit.ly/36VGmie> (Last accessed: 28.10.2020).

25. Tavernier Y. Rapport n°3620 sur le réseau diplomatique et le rôle des Ambassadeurs, Assemblée Nationale, 20.02. 2002. URL: <http://www.assemblee-nationale.fr/rap-info/i3621.asp> (Last accessed: 11.09.2020).

26. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power 2017. USC Center of Public diplomacy. URL: <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2017/07/The-Soft-Power-30-Report-2017-Web-1.pdf> (Last accessed: 24.09.2020).

27. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power 2019. USC Center of Public diplomacy. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/The%20Soft%20Power%2030%20Report%202019.pdf> (Last accessed: 15.09.2020).

28. Une ambition pour la langue française et le plurilinguisme, 20.03.18. URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/une_ambition_pour_la_langue_francaise_et_le_plurilinguisme_cle816221.pdf (Last accessed: 05.09.2020).

29. Une diplomatie scientifique pour la France. Rapport Janvier 2013. URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/Rapport_Complet_DiplomatieScientifique_2013_cle8a68fb.pdf (Last accessed: 02.11.2020).

Монографії та наукові статті:

30. Авдєєва М.А. «М'яка сила» та її ресурси у зовнішній політиці держави. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Питання політології, 2011. 8 с.

31. Агеева В.Д. Реформирование концепции внешней культурной политики Франции: «дипломатия влияния» и феномен «мягкой силы». Тамбов: Грамота, 2015. 5 с.

32. Беженар М. І. «М'яка сила» у зовнішній політиці Франції. Наукові записки студентів та аспірантів. Міжнародні відносини, 2019. № 4. С. 37-45.

33. Белей С.І. Публічна дипломатія держав середньої сили в сучасних міжнародних відносинах: досвід Канади та Нідерландів. Наукові праці. Політологія, 2012. 6 с.

34. Бокерия С.А., Соколова Н.В. «Мягкая сила» как инструмент обеспечения национальной безопасности в контексте культурно-лингвистической политики Франции. Вестник РУДН, Международные отношения, 2014. 9 с.

35. Галаева М.Г. Стратегии «мягкой силы» основных акторов международных отношений, 2016. 11 с.

36. Гид Michelin France на 2020 год стал сенсацией. URL: <https://www.vedomosti.ru/lifestyle/articles/2020/01/27/821565-michelin-france-2020> (дата звернення: 12.09.2020).

37. Глібова С. Культурна дипломатія Італії. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. Політичні науки, 2016. 8 с.

38. Демидов П. А., Цветов А. П. «14 пунктов» Вильсона сто лет спустя: как переизобрести мировой порядок. Внешняя политика и безопасность. Москва: Центр Стратегических разработок, 2018. 76 с.
39. Дипломатия влияния и цифровые технологии. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/ru/politique-etrangere/cifrovaya-diplomatiya/diplomatie-d-influence-et-numerique/> (дата звернення: 12.09.2020).
40. Косенко С.И. «Мягкая сила» как фактор культурной дипломатии Франции. Москва: Знание. Понимание. Умение, 2014. 12 с.
41. Лебедева М. М. «Мягкая сила»: понятие и подходы. Вестник МГИМО-Университета, 2017. 12 с.
42. Лебедева М. М. Публичная дипломатия. Теория и практика. Москва: Аспект Пресс, 2017. 272 с.
43. Левченко О.В. Реалізація “м’якої сили” для просування національних інтересів. Київ: Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Іван Черняхівського, 2014. 5 с.
44. Лекманов Ф. История французских революций. Основные события, случившиеся во Франции с 1789 по 1875 год: революции, реставрации, перевороты, восстания, войны и прочие потрясения. URL: <https://arzamas.academy/materials/756> (дата звернення: 12.09.2020).
45. Макогон Д.І. Роль і місце Франції в сучасній системі міжнародних відносин. Вісник СевНТУ. Політологія, 2014. 5 с.
46. Максак Г. Європейські практики в реформі дипломатичної служби України. Київ: Українська Призма, 2015. 5 с.
47. Матлай Л. Кулінарна дипломатія як різновид публічної дипломатії: нові підходи та концепції. Політичні науки, 2015. 6 с.
48. Мкртумян, М. Г. Публичная дипломатия. Казань: Молодой ученый, 2016. С. 576-578.
49. Мухамедярова Р.Р. Стратегия мягкой силы Франции. Дискурс Пи, 2014. 3 с.

50. Нагорнов В.А. «Мягкая сила» по-французски. Москва: Вестник международных организаций, 2014. 23 с.
51. Омельченко А. В. Політика Франції в ЄС на початку ХХІ ст. Наук. пр. історичного факультету Запорізького національного університету. 2013. № 37. С. 253-258.
52. Опанасюк О.І. Особливості сучасної публічної дипломатії. Київ: Гілея. Політичні науки, 2013. 6 с.
53. Подаєнко Ю. Л. Європейський досвід реалізації культурної дипломатії: специфіка та перспективи подальшого розвитку. Політологія, 2014. 6 с.
54. Процюк М.В. Публічна та культурна дипломатія як засіб «м'якої сили» України: запозичені моделі, реальні кроки та стратегічні пріоритети. Науковий вісник Дипломатичної академії України, 2016. 8 с.
55. Публикация данных об официальной помощи в целях развития, предоставленной Францией в 2017 году. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/ru/politique-etrangere/aide-au-developpement/les-financements-innovants-pour-le-developpement/article/publication-des-chiffres-de-l-aide-publique-au-developpement-francaise-pour> (дата звернення: 12.09.2020).
56. Розумна О. П., Черненко Т. В. Політика культурної дипломатії: стратегічні пріоритети для України. НІСД. Гуманітарний розвиток, 2016. 92 с.
57. Руднева В. Публічна дипломатія: теоретичні основи застосування нової інформаційно-комунікаційної технології в державному управлінні. Механізми державного управління, 2008. 7 с.
58. Сеидов В. От традиционной дипломатии к публичной. Информация. Дипломатия. Психология. Москва: Известия, 2002. 608 с.
59. Сербіна Н.Ф., Кучмій О.П. Культурна дипломатія як інструмент зовнішньої політики сучасної європейської держави. Київ: Актуальні проблеми міжнародних відносин. Україна на шляху до інтеграції до ЄС: сучасний стан та подальші перспективи, 2011. 10 с.
60. Сурма И.В. Цифровая дипломатия в дискурсе глобальной политики. Интернет – Политика. 2013. 8 с.

61. Терещук В. Публічна дипломатія як зовнішньополітичний пр: концептуальний вимір. Львів: Вісник Львівського університету, 2017. С. 149-154.
62. Ткач А. М'яка сила як інструмент непрямого управління міжнародними процесами. Київ: Політичні проблеми міжнародних систем, 2016. 8 с.
63. Франция и европейская политика содействия развитию. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/ru/politique-etrangere/aide-au-developpement/la-france-et-la-politique-europeenne-de-developpement/> (дата звернення: 12.09.2020).
64. Черненко Т.В. Сучасний вимір публічної дипломатії в системі стратегічних комунікацій. Політика 1. Стратегічні комунікації, 2016. 8 с.
65. Шамугія И.Ш. Понятие «публичная дипломатия» в теории международных отношений. Topical issues of contemporary international relations, 2016. 7 с.
66. Agence française d'expertise technique internationale, 2015. URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/FEI_Offre_emploi_siege_charge_e_de_projet_PREPARE_cle83f8c8.pdf (Last accessed: 25.09.2020).
67. Aide aux cinémas du monde. URL: https://www.cnc.fr/professionnels/aides-et-financements/multi-sectoriel/production/aide-aux-cinemas-du-monde_190862 (Last accessed: 25.09.2020).
68. Alliance Française Zaporozjié. URL: <http://afzaporozjie.com.ua/index.php/bienvenue-a-lalliance-francaise-zaporozjie/> (Last accessed: 25.09.2020).
69. Anholt S. Beyond the Nation Brand: The Role of Image and Identity in International Relations. 2011. URL: <https://surface.syr.edu/exchange/vol2/iss1/1/> (Last accessed: 10.09.2020).
70. Anholt S. Public Diplomacy and Competitive Identity: Where's the Link? URL: <file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/18539.pdf> (Last accessed: 10.09.2020).

71. Annual Conference on Cultural Diplomacy : A brief outlook of the French cultural diplomacy (December 2012). Hyères: Cultural diplomacy Org, 2012. 4 p. <https://bit.ly/33XErrP> (Last accessed: 25.09.2020).
72. Aron R. Paix et guerre entre les nations. 1963. URL: https://www.persee.fr/doc/rfsoc_0035-2969_1963_num_4_1_7120 (Last accessed: 10.09.2020).
73. Boniface P. «La politique étrangère de la France » – 3 questions à Maxime Lefebvre, 2019. URL: <https://www.iris-france.org/141208-la-politique-etrangere-de-la-france-3-questions-a-maxime-lefebvre/> (Last accessed: 25.09.2020).
74. Brown J. The Purposes and Cross-Purposes of American Public Diplomacy. URL: <http://americandiplomacy.web.unc.edu/2002/08/the-purposes-and-cross-purposes-of-american-public-diplomacy/> (Last accessed: 10.09.2020).
75. Claudel S., Fohr A. La diplomatie culturelle face aux défis contemporains. URL: https://tnova.fr/system/contents/files/000/001/346/original/27032017_-_La_diplomatie_culturelle_face_aux_d_fis_contemporains.pdf?1490608578 (Last accessed: 25.09.2020).
76. Conte C. La diplomatie culturelle française. La culture face à de nouveaux enjeux? Mémoire de recherche présenté par M. Gerbault Loïc. Année 2007 – 2008. URL: <http://www.interarts.net/descargas/interarts678.pdf> (Last accessed: 10.09.2020).
77. Cull N. J., Public Diplomacy: Lessons from the Past. Los Angeles: University of Southern California, 2009. 62 p.
78. Culture. Actualités. URL: <https://alliancesolidaire.org/culture/> (Last accessed: 10.09.2020).
79. Développement – Le comité d'aide au développement de l'OCDE a rendu ses recommandations sur la politique de développement de la France (Paris, 6 juin 2018) URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/developpement/evenements-et-actualites-sur-le-theme-du-developpement/evenements-et-actualites-sur-le-theme-du-developpement-2018/article/developpement-le-comite-d-aide-au-developpement-de-l-ocde-a-rendu-ses> (Last accessed: 10.09.2020).

80. Diplomatie culturelle. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/> (Last accessed: 10.09.2020).
81. Diplomatie sportive. <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-sportive/> (Last accessed: 20.09.2020).
82. Discover alliance française. URL: <https://af-france.fr/discover-alliance-francaise/> (Last accessed: 11.09.2020).
83. Echanges culturels. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/les-domaines-d-action-de-la-diplomatie-culturelle/article/echanges-culturels> (Last accessed: 25.09.2020).
84. Exporter le cinéma français et soutenir les cinémas du monde. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/les-domaines-d-action-de-la-diplomatie-culturelle/article/exporter-le-cinema-francais-et-soutenir-les-cinemas-du-monde> (Last accessed: 25.09.2020).
85. Faure P., Ribaut J.C. La gastronomie dans les relations internationales. Dans *Géoéconomie* N° 78. 2016, P 151-166.
86. Fédération internationale de football association. URL: <https://bit.ly/2JPxkKT> (Last accessed: 23.10.2020).
87. Fitzpatrick K. R. Public Diplomacy in the Public Interest. *Journal of Public Interest Communications*. URL: <file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/93315-Article%20Text-121677-1-10-20170508.pdf> (Last accessed: 12.09.2020).
88. Focus. Professionnels étrangers. URL: <https://www.pro.institutfrancais.com/fr/offre/focus> (Last accessed: 25.09.2020).
89. France 5. URL: <https://www.france.tv/france-5/> (Last accessed: 25.09.2020).
90. France aux Jeux olympiques. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/France_aux_Jeux_olympiques (Last accessed: 12.11.2020).
91. France Info. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/France_Info (Last accessed: 25.09.2020).
92. France Médias Monde. URL: <https://www.francemediasmonde.com/ru/> (Last accessed: 25.09.2020).

93. France Télévisions. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/France_T%C3%A9l%C3%A9visions (Last accessed: 25.09.2020).
94. Francophonie et langue française. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/francophonie-et-langue-francaise/> (Last accessed: 10.09.2020).
95. French is now the fifth most spoken world language and growing—thanks to Africans. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2018/10/french-is-now-the-fifth-most-spoken-world-language-and-growing-thanks-to-africans/> (Last accessed: 12.09.2020).
96. Gazeau-Secret, A. «Soft power»: l'influence par la langue et la culture. *Revue internationale et stratégique*, 2013, pp. 103-110.
97. Haize D., La diplomatie culturelle française: une puissance douce? URL: <http://ceriscope.sciences-po.fr/puissance/content/part2/la-diplomatie-culturelle-francaise-puissance-douce?page=show> (Last accessed: 12.11.2020).
98. Industries culturelles et creatives. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/les-domaines-d-action-de-la-diplomatie-culturelle/article/industries-culturelles-et-creatives> (Last accessed: 25.09.2020).
99. L'Institut français, acteur de la diplomatie d'influence de la France. URL: https://www.if.institutfrancais.com/sites/default/files/medias/documents/if_ra_2019.pdf (Last accessed: 10.09.2020).
100. L'Organisation internationale de la Francophonie. <https://www.francophonie.org/node/81> (Last accessed: 12.09.2020).
101. La diplomatie française mobilisée en soutien à la candidature Paris 2024. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-sportive/la-diplomatie-francaise-mobilisee-en-soutien-a-la-candidature-paris-2024/> (Last accessed: 30.10.2020).
102. La Francophonie en bref. URL: <https://www.francophonie.org/la-francophonie-en-bref-754> (Last accessed: 12.09.2020).

103. La gastronomie, premier argument de la diplomatie. URL: <https://wortonline.atavist.com/gastronomie-et-diplomatie> (Last accessed: 10.09.2020).

104. La langue française dans le monde. Synthèse 2018. Organisation Internationale de la Francophonie. URL: <http://observatoire.francophonie.org/2018/synthese.pdf> (Last accessed: 12.09.2020).

105. Le CNOSF représente le mouvement sportif français. URL: <https://cnosf.franceolympique.com/cnosf/actus/4744-le-cnosf-represente-le-mouvement-sportif-franais.html> (Last accessed: 12.09.2020).

106. Le Fonds culturel franco-allemand. URL: <https://www.france-allemande.fr/article9442.html> (Last accessed: 10.09.2020).

107. Le programme de développement durable. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/fr/development-agenda/> (Last accessed: 29.10.2020).

108. Le rayonnement scientifique de la France à l'étranger. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-scientifique-et-universitaire/le-rayonnement-scientifique-de-la-france-a-l-etranger/> (Last accessed: 18.10.2020).

109. Le réseau culturel français à l'étranger. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/le-reseau-culturel-francais-a-l-etranger/> (Last accessed: 25.09.2020).

110. Les attachés audiovisuels: un réseau d'agents pour promouvoir la création et le savoir-faire français à l'étranger. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/les-domaines-d-action-de-la-diplomatie-culturelle/article/les-attaches-audiovisuels-un-reseau-d-agents-pour-promouvoir-la-creation-et-le> (Last accessed: 25.09.2020).

111. Martel F. Pourquoi la France a perdu la bataille de la diplomatie culturelle. 2011. URL: https://www.lexpress.fr/actualite/politique/pourquoi-la-france-a-perdu-la-bataille-de-la-diplomatie-culturelle_1061087.html (дата звернення: 12.09.2020).

112. Médias et audiovisuel. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/les-domaines-d-action-de-la-diplomatie-culturelle/article/medias-et-audiovisuel> (Last accessed: 25.09.2020).

113. Médias français à l'étranger. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/diplomatie-culturelle/les-domaines-d-action-de-la-diplomatie-culturelle/article/medias-francais-a-l-etrange> (Last accessed: 25.09.2020).

114. Médias francophones à l'international. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/francophonie-et-langue-francaise/medias-francophones-a-l-international/> (Last accessed: 10.09.2020).

115. Melissen J. The New Public Diplomacy. Soft Power in International Relations. URL: http://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/soft_power/The_New_Public_Diplomacy.pdf (Last accessed: 10.09.2020).

116. Michelin Guide France 2019 Selection. URL: <https://guide.michelin.com/at/en/article/news-and-views/michelin-guide-france-2019-results> (Last accessed: 10.09.2020).

117. Michelin Guide France 2020 Selection. URL: <https://guide.michelin.com/mo/en/macau-region/macau/article/news-and-views/michelin-guide-france-2020-selection> (Last accessed: 10.09.2020).

118. Missions et organization. France Diplomatie. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/le-ministere-et-son-reseau/missions-organisation/> (Last accessed: 25.09.2020).

119. Morrison D. In Search of Lost Time. URL: <https://lepvaddendum.wordpress.com/2010/04/02/in-search-of-lost-time-by-donald-morrison/> (дата звернення: 12.09.2020).

120. National styles in science diplomacy: France. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/national-styles-science-diplomacy-france> (Last accessed: 21.10.2020).

121. Nos missions, 2020. URL: <https://www.expertisefrance.fr/web/guest/nos-missions> (Last accessed: 25.09.2020).

122. Nye J. S. Jr. *Public Diplomacy and Soft Power*. Human Factors, 2008. 2005. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002716207311699?icid=int.sj-abstract.similar-articles.1#articleCitationDownloadContainer> (Last accessed: 24.10.2020).
123. Nye J. S. Jr. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs, 2005. URL: <https://www.twirpx.com/file/1526705/> (Last accessed: 10.09.2020).
124. Objectifs du millénaire pour le développement et l'après-2015. Historique. URL: <https://www.un.org/fr/millenniumgoals/bkgd.shtml> (Last accessed: 29.10.2020).
125. Organisation et fonctionnement. URL: <https://www.coordinationsud.org/coordination-sud-2/organisation-et-fonctionnement> (Last accessed: 25.09.2020).
126. Pilotage, soutien, conseil. URL: <https://www.aefe.fr/aefe/propos-de-laefe/pilotage-soutien-conseil> (Last accessed: 25.09.2020).
127. Planète Sport. La diplomatie sportive au service de la France. URL: https://www.francetvinfo.fr/replay-radio/planete-sport/planete-sport-la-diplomatie-sportive-au-service-de-la-france_4045669.html (Last accessed: 25.11.2020).
128. Politique de développement: la stratégie de la France. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/developpement/> (Last accessed: 12.09.2020).
129. Projet de loi de finances pour 2019 mission «action extérieure de l'Etat». Commission de la culture, de l'éducation et de la communication. URL: <https://www.senat.fr/rap/a18-151-1/a18-151-1-syn.pdf> (Last accessed: 10.09.2020).
130. Promotion, distribution, support: distribution. URL: <https://www.cnc.fr/web/en/about/promotion-distribution-support/distribution> (Last accessed: 25.09.2020).
131. Qu'est-ce que l'ASFE? URL: <https://alliancesolidaire.org/quest-ce-que-lasfe/> (Last accessed: 25.09.2020).
132. Qui sommes-nous? URL: <https://www.france24.com/fr/a-propos> (Last accessed: 25.09.2020).

133. Qui sommes-nous? URL: <https://www.rfi.fr/fr/qui-sommes-nous> (Last accessed: 25.09.2020).
134. Qui sommes-nous. URL: <https://www.france-volontaires.org/qui-sommes-nous/> (Last accessed: 25.09.2020).
135. Rassembler et agir pour la solidarité internationale. URL: <https://www.coordinationsud.org/coordination-sud-2/> (Last accessed: 25.09.2020).
136. Rendez-vous du cinéma français à Paris. URL: <https://www.unifrance.org/festivals-et-marches/650/rendez-vous-du-cinema-francais-a-paris> (Last accessed: 25.09.2020).
137. Révolution française. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/R%C3%A9volution_fran%C3%A7aise (Last accessed: 10.09.2020).
138. Rôle du CFSI. URL: <https://www.sports.gouv.fr/grands-evenements/strategie-nationale/Comite-francais-du-sport-international/Role-du-CFSI> (Last accessed: 22.10.2020).
139. Rôles et missions du CNOSF. URL: <https://cnosf.franceolympique.com/cnosf/cat/0/370.php> (Last accessed: 12.09.2020).
140. Saisons culturelles. URL: <https://www.culture.gouv.fr/Sites-thematiques/Europe-et-international/L-action-europeenne-et-internationale-du-ministere-de-la-Culture/Saisons-culturelles> (Last accessed: 25.09.2020).
141. Snow N. Public Diplomacy, 2020. URL: <file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/PublicDiplomacybyNancySnow.pdf> (Last accessed: 25.09.2020).
142. The Edward R. Murrow Center of Public Diplomacy. URL: https://publicdiplomacy.wikia.org/wiki/The_Edward_R._Murrow_Center_of_Public_Diplomacy (Last accessed: 10.09.2020).
143. The Macron effect: France now world's top 'soft power' thanks to president, cuisine and culture. URL: <https://www.dw.com/en/the-macron-effect-france-now-worlds-top-soft-power-thanks-to-president-cuisine-and-culture/a-39738648> (Last accessed: 12.09.2020).

144. The main themes of sporting diplomacy. URL: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/diplomatie_sportive-version-accessible_ang_cle063b27-1.pdf (Last accessed: 10.09.2020).
145. Trésor D.G. L'aide publique au développement française atteint 10,3 Md€ en 2018, 2019. URL: <https://www.tresor.economie.gouv.fr/Articles/2019/07/08/l-aide-publique-au-developpement-francaise-atteint-10-3-md-en-2018> (Last accessed: 29.11.2020).
146. TV5 Monde. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/TV5_Monde (Last accessed: 25.09.2020).
147. Tv5monde. URL: <http://www.tv5monde.com/cms/gouvernance-de-tv5monde> (Last accessed: 25.09.2020).
148. Volontaire, pourquoi pas moi? URL: <https://www.france-volontaires.org/avant-le-volontariat/volontaire-pourquoi-pas-moi/> (Last accessed: 25.09.2020).
149. What is Public Diplomacy? URL: <http://www.publicdiplomacy.org/1.htm> (Last accessed: 10.10.2020).
150. What's PD? USC Center on Public Diplomacy. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/page/what-is-pd> (Last accessed: 12.09.2020).
151. من نحن؟ URL: <https://www.mc-doualiya.com/%D9%85%D9%86-%D9%86%D8%AD%D9%86> (Last accessed: 25.09.2020).

Дисертації та автореферати:

152. Децик О.П. Удосконалення державного механізму координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії в Україні : дис. канд. іст. наук з держ. управ. : 25.00.02 – механізми державного управління / Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Івано-Франківськ, 2020. 200 с.
153. Недбай В.В. Інноваційні медіа-технології в системі політичних комунікацій : дис. докт. політ. наук : 23.00.02 – політичні інститути та процеси / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2012. 205 с.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА**THE VECTORS OF PUBLIC DIPLOMACY IN MODERN FRANCE**

Key words: France, public diplomacy, soft power, cultural diplomacy, international affairs, instruments, vectors

The relevance of the research. In the context of globalization, in the face of rapidly spreading educational and cultural pressure from leading international actors, France seeks to defend its position in foreign policy. Rather than using only “hard” methods of influence, which is done by some countries, France is focused on the development of “soft power” to support and defend its position in foreign policy. The French public diplomacy strategies are directed at “admiration” for the state and promotion of the country’s “brilliant image”. On the global stage, French diplomacy is defined as a bearer and protector of universal humanistic values; it supports the state influence and affirmation of the country's greatness by the methods of “soft power”.

In 2019, it was the second time France had taken the lead in the international ranking of the 30 most influential countries of the soft power policy, which demonstrates the relevance of the research topic. The soft power policy, in contrast to violent methods of influence, can be more effective. An example of this was the resonance of the world community after the devastating fire in the Notre Dame de Paris in April 2019, which demonstrated the global concern for the French cultural and historical heritage.

Moreover, enhancing the use of various instruments and information flows in the international space is a relevant topic. Public diplomacy is characterized by activities not only with governments, but also with non-governmental organizations, centers and groups. Our study is determined by the vectors of the French public diplomacy and their features. This topic is relevant, especially for our country, since Ukraine has set a course to strengthen its foreign policy position in international affairs and consolidate its own positive image.

The research object of our master's degree thesis is public diplomacy as an implementation method and an effective tool of the soft power policy of the French Republic.

The research subject are the vectors of public diplomacy in France.

The aim of the research, based on the sources and literature, is to study the experience of the French Republic in public diplomacy.

In order to research the topic in full and achieve the aim defined, we set the **following specific research objectives**:

- to determine the state of scientific development of the problem, provide a description of the source base and research methodology;
- to trace the formation and definition of the concepts of “soft power” of the state and the policy of “public diplomacy”;
- to study and analyze the vectors of the French public diplomacy;
- to consider the instruments for promoting public diplomacy on the international scene;
- to reveal the involvement of the target audience and the regions of the French public diplomacy;
- to show the features of each of the instruments of the state public and cultural diplomacy at the present stage.

The geographical boundaries of the research cover the territory of the modern French Republic.

The chronological framework of the present research includes the period from 2009 to 2020. The lower boundary is associated with the period of 2009, the introduction of a new diplomatic concept of “cultural diplomacy and diplomacy of influence”. The upper boundary is determined by the modern state policy in the field of public diplomacy.

Sometimes we went beyond the chronological framework of the research for analysing the historical background and better explaining the events, which had an impact on the period or phenomenon under research.

As for the novelty of the paper, it lies in a detailed research of the promotion of the French public diplomacy through the consideration of the objectives of the new

concept. The need for scientific research is to supplement and systematically generalize the knowledge of the French public diplomacy as the main and most effective component of soft power policy, as well as to trace its impact on relations on the international scene.

The applied significance of the research is represented by a number of fields. The results of the research can be applied to diplomacy; public policy, cultural and educational diplomacy; and the characteristics of country studies in this field.

The theoretical significance of the research is characterized by the following additions, such as the identification of features of the development of the Francophonie, promotion of the French cultural values and traditions in many regions of the world.

Conclusions. In the present geopolitical environment, France seeks to maintain the position of diplomatic leadership, strengthen its foreign policy leverage and promote its own favourable image and national values in international affairs.

As a result of our research, we traced the formation and definition of the French public diplomacy. The most important components of such a policy are: emphasizing the role of world diplomatic leadership, creating a favourable atmosphere on the international scene and informing the world community. Together with a set of actions and diplomatic means, public diplomacy is used to establish communication with the international community, create a positive image of the state, exert influence on the audience and promote strategic goals of the country.

The key points of the French public diplomacy policy as a purposeful activity of the state were traced. It was pointed out that it is aimed not only at cooperation with governments but also with non-governmental organizations, groups and the international community. According to its work, this diplomacy is of a preventive nature and acts as a means of attracting attention and establishing information interaction on the international scene.

We have revealed the involvement of the target audience in the activities of the French public diplomacy. The state maintains all possible channels of communication, the features of each target group are highlighted to inform, and further, to spread the influence of the state. The regions of distribution of their

activities and effectiveness of their involvement are traced to Africa, Europe, North and South America, the Caribbean, the Asia-Pacific region, the Middle East and the Indian Ocean region. As a result of such measures, the basis for the development of further international cooperation in various fields and improvement of inter-state cooperation in the framework of joint projects for the future is being established.

The research was identified by the vectors of the French public diplomacy, such as cultural, educational, scientific, sports, culinary and others. The cultural and educational vector was studied in detail as the main and most effective vector of public diplomacy policy of the state. The French model of such diplomacy or "influence diplomacy" was formed in the new diplomatic concept of 2009 in the program 185 "Diplomatie culturelle et d'influence" and has retained its relevance and effectiveness at the international level.

In the course of the research, the instruments of the public diplomacy of France, which are necessary for achieving the goals and objectives of the foreign policy of the state, were considered. The state attracts both traditional and innovative channels of information promotion. The main instruments of the public diplomacy are: work of international French organizations, educational, cultural and scientific institutions; international exchanges, cultural and volunteer campaigns; work with national and international media to promote a state policy in a positive sense. Among the new tools, work with information technologies is provided via websites, social networks, mobile applications of audiovisual information, popular video platforms. All the researched instruments determine the complex activities for the realization of foreign policy interests and goals of the state in the international space.

France has an extensive network of state institutions, organizations and cultural agencies. These include the L'Institut français, Campus France, Expertise France, Alliance Française, L'Agence pour l'enseignement français à l'étranger (AEFE), L'Organisation Internationale de la Francophonie (OIF). They promote general knowledge about France, its culture, creativity, language, education and science, establish intercultural dialogue, bilateral and multilateral cooperation between states. At the same time, in addition to public funding, organizations participate in grant

programs, attract international sponsors, conduct projects and exchange programs that make additional profits for them.

The features of the instruments were also identified. Thus, educational and cultural exchange programs are important, which is the most effective in achieving the goals of foreign policy. Not only do the educational exchanges have a beneficial effect on the image of France on the international scene, but they also contribute to the spread of the French values, traditions and lifestyle. The peculiarity of the French policy in cultural exchanges is a mutual character between France and the participating countries, engagement in joint projects for artists, development of long-term partnerships.

The work of l'Organisation Internationale de la Francophonie and l'Agence Universitaire de la Francophonie became important for consideration. The organization implements international policy and multilateral cooperation, supports the French language, multilingualism and cultural diversity in the countries, promotes international contacts and quality education, training and research. The association unites university networks, French language centres in 119 countries. Compared to other popular world educational centres, such as those in the United States, Great Britain and Australia, the education of the French Republic ranked fourth by attractiveness for students from abroad.

Cultural funds and aid funds act as instruments of the public diplomacy, promote their own positive image in the world. The French Republic is the second largest donor for the European Development Fund. At the international level, among the world's donor countries, France ranks fifth in terms of official development assistance to countries. Cultural foundations support bilateral cooperation in the framework of joint projects in many areas: art, film projects, television and radio broadcasting, literary creativity, sports and language promotion.

Another instrument for conducting the public diplomacy policy is volunteer work, which is presented in about 23 French volunteer associations approved by the French Foreign Ministry. Through volunteer projects at the international and national levels, there is an active informational, cultural and educational exchange among the population of different countries, directed to promoting international communication,

leading to the spread of French education, culture, lifestyle among different social and age groups in many regions.

To sum up all the above mentioned, France pays considerable attention to the role of the public diplomacy as the most effective component of the soft power policy, supporting the work of institutions, establishments, non-governmental educational and cultural centres at the state level. The support of the French cultural values abroad, promotion of educational programs of Francophonie, formation of a positive image of the Republic are characteristic of the state. At the national level, a comprehensive public policy is being pursued, with the involvement of public financing and additional funds. The effectiveness of this work can be seen in France's leading position among the most influential countries in soft power policy and involvement of the world community. At present, the French public diplomacy is an effective mechanism of foreign policy. The country has prospects to strengthen its position in the future, as evidenced by the development strategies of the “diplomacy of influence”, overall foreign policy vector and aspiration for becoming a driving force of the global international space.

Checked by _____

LES VECTEURS DE LA DIPLOMATIE PUBLIQUE EN FRANCE MODERNE

Mots clés: France, la diplomatie publique, la diplomatie culturelle, politique étrangère, l'image de l'État, la diplomatie d'influence

Pertinence de la recherche. Dans le contexte de la mondialisation, face à la pression éducative et culturelle croissante des principaux acteurs internationaux, la France cherche à défendre sa position en politique étrangère. Contrairement à l'emploi de méthodes d'influence «dures» par certains Etats, la France est orientée vers le développement de «la puissance douce» pour soutenir et défendre ses positions en matière de politique étrangère. Les stratégies de la diplomatie publique en France sont orientées à l'admiration de l'État et la promotion de l'«image brillante» du pays. Sur la scène mondiale, la diplomatie française se définit comme le porteur et le protecteur des valeurs humanistes universelles, elle soutient l'influence étatique et l'affirmation de la grandeur du pays par via les méthodes de «la puissance douce».

Pour la deuxième fois, en 2019, la France a été en tête du palmarès des 30 pays les plus puissants prônant la politique du «Soft Power», ce qui démontre la pertinence du sujet de recherche. La politique du «pouvoir de convaincre », contrairement aux méthodes violentes d'influence, peut être plus efficaces. Un exemple en est la réponse de la communauté mondiale suite à l'incendie dévastateur de Notre-Dame de Paris en avril 2019, qui a montré la préoccupation mondiale pour le patrimoine culturel et historique français. Ce sujet est très pertinent, en particulier pour notre pays, car l'Ukraine voit la nécessité d'étudier ce sujet pour renforcer notre position dans le domaine de la politique étrangère pour créer sa propre image positive.

L'objet de recherche est la diplomatie publique comme moyen de mise en œuvre et outil efficace de la politique de «la puissance douce» de la République française.

L'objectif principal est les vecteurs de la diplomatie publique en France.

Le but de la recherche est une étude profonde de l'expérience incarnée dans la politique de la République française.

Les tâches principales de recherche sont:

- étudier la formation et la définition des concepts de «soft power» de l'Etat et celui de «diplomatie publique»;
- étudier et analyser les vecteurs de la diplomatie publique française;
- envisager des outils pour promouvoir la diplomatie publique sur la scène internationale;
- caractériser les particularités de chaque outil de la diplomatie publique et culturelle de l'État au l'étape contemporaine.

Termes géographiques de la recherche couvrent le territoire de la République française moderne.

Termes chronologiques de la recherche couvrent la période du XX-XXI siècle. La limite inférieure est liée aux changements de la politique étrangère du pays, surtout après l'adoption d'un nouveau concept diplomatique en 2009 pour renforcer le rayonnement de la France dans l'espace international et la formation d'une nouvelle approche dans le domaine de la «diplomatie culturelle et diplomatie d'influence». La limite supérieure est indiquée par la politique moderne de l'État dans le domaine de la diplomatie publique.

Innovation scientifique de cette recherche réside dans une étude détaillée de la promotion de la diplomatie publique française à travers la prise en compte des objectifs du nouveau concept. Le besoin de recherche scientifique est de compléter et de généraliser systématiquement les connaissances de la diplomatie publique française comme composante principale et la plus efficace de la politique de « soft power », ainsi que de retracer son impact sur les relations sur la scène internationale.

Valeur théorique de la recherche se caractérise par les ajouts suivants, tels que l'identification des caractéristiques du développement de la francophonie, la promotion des valeurs et traditions culturelles françaises dans de nombreuses régions du monde.

Sur la base des recherches effectuées, nous sommes **parvenus aux conclusions suivantes**. Dans l'environnement géopolitique actuel, la France cherche à maintenir

sa position de leadership diplomatique, à renforcer son levier de politique étrangère et à promouvoir sa propre image favorable, ses valeurs nationales dans les affaires internationales.

Suite à nos recherches, nous avons retracé les origines et la formation de la politique de diplomatie publique en France. En France, les éléments les plus importants de la politique du «pouvoir de convaincre » est la mise en évidence du rôle du leadership diplomatique mondial, la création d'une atmosphère favorable sur la scène internationale, l'information et l'établissement de l'influence de la société mondiale. La diplomatie publique est également utilisée pour établir une communication avec la communauté internationale, créer une image positive de son propre État et promouvoir les objectifs stratégiques du gouvernement d'un pays influent (puissant).

On a étudié les moments-clés de telle politique, qui a pour objectif non seulement la coopération avec les gouvernements, mais aussi avec les organisations non gouvernementales, les groupes et la communauté internationale. D'après sa nature, cette diplomatie est plutôt préventive et sert à attirer l'attention et à établir une interaction dans l'espace international.

Lors de cette recherche, les instruments de la diplomatie publique de la France, nécessaires pour assurer la réalisation des tâches et des objectifs de la politique étrangère de l'Etat, ont été étudiés. L'État fait des efforts pour impliquer à la fois les canaux traditionnels et innovants de promotion de l'information. Les principaux outils de la diplomatie publique sont: travail des organisations internationales françaises, des institutions éducatives, culturelles et scientifiques; échanges internationaux, manifestations culturelles et de volontariat; travail avec les médias nationaux et internationaux pour promouvoir la politique d'État favorable. Parmi les nouveaux outils figurent le travail avec les technologies de l'information: sites web, réseaux sociaux, applications mobiles d'information audiovisuelle, plates-formes vidéo connues. Tous les outils étudiés déterminent les activités complexes pour la mise en œuvre des intérêts et des objectifs de la politique étrangère de l'État.

Le réseau des institutions publiques, des organisations et des institutions culturelles comprend: l'Institut français, l'organisation et la Commission française

d'experts, l'Alliance française, l'Agence pour l'enseignement français à l'étranger et l'Organisation internationale des États francophones. Ils favorisent les connaissances générales sur la France, sa culture, ses arts, sa langue, son système d'enseignement et sa science, instaurent un dialogue interculturel, une coopération bilatérale et multilatérale entre les États. C'est juste la réalisation de ces tentatives crée en avenir la base du développement d'une coopération internationale et de l'amélioration de la coopération interétatique dans le cadre des projets communs.

L'étude a déterminé des vecteurs de la diplomatie publique française, tels que culturels, éducatifs, scientifiques, sportifs, culinaires et d'autres. L'Etat soutient traditionnellement le secteur culturel et éducatif dans sa politique étrangère, ce qui a été étudiée en détail. Le modèle français de «la puissance douce» s'est formé dans le nouveau concept diplomatique de 2009 dans le programme 185 «Diplomatie culturelle et d'influence» et a conservé sa pertinence et son efficacité au niveau international.

Au cours de notre recherches, les particularités des outils répertoriés ont également été révélées. Ainsi, les programmes d'échanges éducatifs et culturels sont plus importants et efficaces pour atteindre les objectifs de l'État. La politique française des échanges culturels est déterminée par la nature mutuelle entre la France et les pays participants.

Il faut prendre en considération que Les activités de l'Organisation internationale des États francophones et de l'Association de la francophonie sont devenues importantes. L'organisation soutient la langue française et la coopération multilatérale, la diversité culturelle dans les pays, favorise les contacts internationaux, promeut l'éducation, la formation et la recherche de qualité. L'association regroupe des réseaux universitaires, des centres de langue française dans 119 pays. Le niveau d'enseignement France occupe par son attractivité la quatrième place sur l'échel du choix des étudiants étrangers.

La République française est le deuxième pays du Fonds européen de développement. Parmi les pays donateurs du monde, la France est classée cinquième en termes d'aide publique au développement des États qui en ont besoin avec des acteurs tels que les États-Unis, l'Allemagne, le Royaume-Uni et le Japon. Les fonds

culturelles soutiennent la coopération dans de nombreux domaines: arts, projets cinématographiques, radi- et télédiffusion, création littéraire, sports et promotion d'apprentissage des langues.

Un autre outil est le volontariat dans environ de 23 associations de volontaires françaises agréées par le ministère français des Affaires étrangères. Ainsi, il se fait un échange actif informationnel, culturel et éducatif entre les citoyens de différents pays, la promotion de la communication internationale ce qui conduit à la diffusion de l'art de vivre français dans le monde.

Pour conclure On peut dire que la France accorde une attention considérable au rôle de la diplomatie publique en tant que composante la plus efficace de la politique de « soft power », soutenant le travail des institutions et des établissements, des centres éducatifs et culturels non gouvernementaux au niveau de l'Etat. L'Etat se caractérise par le soutien des valeurs culturelles françaises à l'étranger, la promotion de programmes éducatifs, la formation d'une image positive de la République. L'efficacité de ce travail peut être attribuée à la position de leader de la France parmi les pays les plus puissants dans la politique de « soft power » et à l'implication de la communauté mondiale dans sa politique. En avenir, la France a une perspective de renforcer sa position, comme en témoignent les stratégies du développement de «la puissance douce», le vecteur global de sa politique étrangère et la direction pour devenir force motrice de la communauté mondiale.

Vérifié par _____

Аналітична довідка. Аналіз потенціалу співпраці Французької Республіки з Україною та Запорізьким регіоном

Для нашої держави Французька Республіка є стратегічно важливим партнером, а її політичний та економічний досвід може посприяти розбудові України за європейським стандартом.

I. Характеристика співробітництва України та Запорізького регіону з Французькою Республікою

Україна була визнана Французькою Республікою 27 грудня 1991 року. Франція стала однією з перших держав, на західно-європейському просторі, що встановила дипломатичні відносини між країнами.

Першим міністром, що відвідав незалежну Україну став Р. Дюма у 1992 року, протягом якого було підписано Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Францією [7]. Також на території України діюче Генеральне консульство Франції у 1992 році було перетворено на Посольство. На наступний рік у вересні було відкрито Посольство України у Франції [7]. Від зазначеного часу двосторонні відносини між державами позначалися поступовим зміцненням, розбудовою тісного співробітництва.

У політичній сфері можна спостерігати досить тісне співробітництво. На сучасний період з серпня 2019 року чинним Надзвичайним та Повноважним Послом Французької Республіки в Україні є Пан Етьєн де Понсен [3]. Відповідно з серпня 2020 року Надзвичайним і Повноважним Посол України у Франції є В. В. Омельченко [6]. Співробітництво між державами простежується за багатьма напрямками, відповідно до цього було проаналізовано основні. На вищому рівні проводяться зустрічі, офіційні візити, телефонні розмови між президентами Франції Е. Макроном та президентом В. Зеленським [7].

Суттєве посилення відносин між країнами відзначається з початку подій внаслідок революції на Майдані. Французька сторона відреагувала на міжнародному рівні та тогочасний міністр закордонних справ держави

Л. Фабіус прибув до України, щоб простежити ситуацію та спробувати примирити сторони протистояння [10].

Після початку російської агресії проти України у 2014 р., Французька Республіка висловила політичну підтримку Україні та засудила анексію Криму [7]. Держава також підтвердила підтримку суверенітету України у її територіальній цілісності у міжнародно визнаних кордонах [7]. З поширенням військової агресії на території сходу України, Франція разом з Німеччиною стала лідером дипломатичних зусиль з врегулювання ситуації. Вони стали ініціатором переговорного процесу у так званому «нормандському» форматі [7]. В червні 2014 року Франція організувала першу зустріч у «Нормандському форматі» [7; 10].

В подальшому були проведені зустрічі держав та інших світових акторів на міжнародному рівні. Переговори стали вагомими до підписання Мінських угод. На сучасному етапі, простежується тісне політичне співробітництво обох сторін, Франція надає підтримку Україні щодо виконання нею вказаних угод і здійснення реформ [10].

У торговельно-економічному співробітництві між країнами ми можемо спостерігати позитивну динаміку.

Для економіки України Франція стала необхідним торгово-економічним партнером також вона інвестує у розвиток різних секторів діяльності. При розгляданні результатів партнерства за 2019 рік можна виділити, що Франція займає у десятку лідерів 8 місце серед країн Європи. Враховуючи товарообіг, визначимо 4,65% від загального у світі. Франція інвестує у економіку України та посідає 9-те місце серед світових інвесторів [2].

Питаннями економічного співробітництва між державами займається важливий орган з двосторонньої співпраці – Змішана Українсько-Французька Міжурядова Комісія [2]. Серед основних завдань сторін, що постають під час зустрічей: подальший розвиток партнерства в сферах: транспорту; енергетики, відновлюваних джерел енергії; сільськогосподарського сектору, охорони навколишнього середовища [2]. На сучасному етапі між ДП НЕК «Укренерго» та компанією RTE було підписано Протокол засідання Комісії та визначено

співробітництво щодо розвитку та відкриття нових можливостей співпраці в зазначених сферах [2]. Це співробітництво сприяє інтеграції української енергосистеми до європейської за допомогою застосування інноваційних технологій та досягнень у галузях [2].

Від української сторони керівником Українсько-Французької Міжурядової Комісії є Міністр внутрішніх справ України А. Б. Аваков [2]. За його підтримки було встановлено підписання контракту з французькою компанією Airbus. Це дозволило поставити в Україну 55 французьких вертольотів для потреб МВС України. Також було забезпечено підписання рамкової угоди на відправку в нашу державу прикордонних патрульних катерів компанії OCEA у кількості 20 одиниць [2].

На території України також працюють французькі компанії у сферах: сільського господарства (Louis Dreyfus, Mas Seeds, Maisadour), виробництва харчових продуктів (Danone, Lactalis, Belle), торгівлі (Auchan, Leroy Merlin), енергетики (RTE, Engie, Total Eren), виробництва промислових товарів (Imerys, Veralia) [2]. Розвивається співробітництво в IT сфері було відкрито філіал французьких стартапів «La French Tech Kyiv», які підтримуються різними інвесторами та бізнес-середовищем [2].

За перше півріччя теперішнього року загальний товарообіг між досліджуваними державами становив 1096,1 млн доларів. Позитивною динамікою економічної співпраці двох сторін є зростання українського експорту на 9,2% [2].

За 2020 рік основними серед експорту українських товарів у Францію у визначаються: харчова промисловість (24,5%), олії рослинного походження (23,2 %), деревина і вироби з деревини (8,4%), чорні метали (6,1%), горіхи (5,4%), одяг та додаткові речі до одягу, матеріли текстильного виробництва (4,8%) [2]. У цьому ж, 2020 році, імпорт товарів французького виробництва до України склали: хімічна продукція (20,6%), фармацевтична продукція (12,7), засоби наземного транспорту (11,5), ядерні реактори, котли, машини (6,4%), зернові культури (4,5%) [2].

Таким чином, Україна та Франція підтримують напрямок економічного співробітництва для взаємного поширення та всебічного розвитку двосторонніх відносин. Українці закупають із Франції стратегічно важливі для нашої держави товари, що поширюють товарообмін між державами. Важливим є те, що Запорізький регіон є привабливим для французької сторони, особливо це стосується металургії та машинобудування.

На рівні Запоріжжя та області проходять зустрічі місцевими органами влади на чолі з міським головою та з бізнес-делегаціями та офіційними дипломатичними місіями. Серед основних питань співпраці простежуються напрями в галузі сільського господарства, металургії та машинобудуванні, автомобільній, хімічній та фармацевтичній промисловості, реалізація можливості встановлення вітрових електростанцій [8].

Одним з ключових питань французько-української співпраці є обміні студентами та викладачами, спільні науково-дослідницькі проекти.

Прикладом такої взаємодії стала зустріч Надзвичайного та Повноважного Посла Франції пана Алена Ремі з ректором Запорізького національного університету М. О. Фроловим [8]. Під час візиту Послу було представлено науковий потенціал університету та діяльність Центру інтенсивного вивчення іноземних мов [8]. Це призвело до співпраці між сторонами у проведенні спільних заходів, як ділових зустрічей, семінарів, конференцій, круглих столів та обміну досвідом.

II. Характеристика співробітництва України з Французькою Республікою у галузі культури, освіти і науки

В зазначеній галузі співробітництво двох держав відбулось з жовтня 1995 року відповідно до міжурядової Угоди про культурне, наукове і технічне співробітництво [4]. У столиці України з 1994 року почав офіційно діяти Французький культурний центр. В якості найвищого органу культурно-освітньої мережі центрів, він формує співпрацю між французьких співтовариство на території України та підтримує зв'язок з Французькою Республікою. Цей центр виконує важливу роль у поширенні французької історичної спадщини, культурних цінностей та традицій, проводить щороку

відомий мистецький фестиваль «Французька весна» в столиці держави та по всій Україні [4; 10].

У 2017 році відбулось святкування 25 річчя українсько-французьких зв'язків. Ця подія ознаменувалась проведенням концерту у Національній філармонії України разом з Посольством Франції в Україні та Французьким інститутом в Україні. Так, програма концерту залучила до участі митців з обох сторін на базі Академічного симфонічного оркестру Національної філармонії України. Були виконані твори французьких та українських композиторів, що представило співпрацю та ще більше єднання країн в цій сфері [10].

Відповідно до співпраці української сторони у Франції, слід вказати, що вже з 2004 року свою роботу веде Культурно-інформаційний центр, що входить у склад Посольства України в цій державі [4]. Він охоплює значну за об'ємом діяльність. За його керівництва регулярно проводяться інформаційні, мистецькі, культурні та освітні заходи.

На території Франції значну роль в інформуванні населення, просування українських позицій веде Український Культурно-інформаційний центр, що розташований у Парижі [4]. Особливу значимість його підкреслює українська громада, що визначається в освітленні актуальних подій та проблем української сторони. Особливо це значимо в період інформаційної війни з боку Росії в мас-медіа та інших каналах. Тому для України робота цього центру має важливе значення для франко-українського співробітництва [5].

Відповідно до популяризації на території Франції української культурно-мистецької спадщини та історії в Гран Пале відбулася експозиція Національного музею історії України під назвою «Золото скіфських царів» у 2001 році [4]. Також у 2012-2013 роках виставки робіт видатного українського скульптора доби бароко І. Г. Пінзеля, що проходили в стінах всесвітньо-відомого музею Лувр [4].

Простежується також тривала співпраця держав у науковій сфері. Так, у 2018-2019 рр. разом із французькими мозковими центрами та науково-освітніми інститутами у Франції було проведено низку важливих культурно-інформаційних заходів [4]. Серед них особливо відзначається міжнародна

конференція «Україна – нова генерація», симпозіум «Україна та Європа: реалії та перспективи» у Сенаті Франції, також семінар в Національних Зборах Франції на тему «Маніпуляція інформацією в міжнародних відносинах: приклад України», зустріч з обговоренням в Національному інституті східних мов і цивілізацій «Голодомор: свідки і свідчення» [4].

Важливими для розгляду подіями проведення публічної дипломатії стали в Парижі фестиваль «Week End à l'Est», кінофестивалі «Нова хвиля українського кіно», українська участь у Паризькому книжковому салоні, у Канському кінофестивалю, Mifa Market в Аннесі та багатьох інших [4]. Всі вони продемонструвати сучасне мистецтво та культуру України. За допомогою таких фестивалів та зустрічей відбувається налаштування медійної платформи, що дозволяє поглибити співпрацю та взаємозв'язки митців.

Багато українських стилістів моди беруть участь у відомому на тижні моди Paris Fashion Week. У 2012 році колекції українських дизайнерів Л. Літковської та А. Белінського [4]. були представлені під час офіційної частини цього міжнародного заходу. У сфері музики, в Паризькій концертній залі ім. А. Корто була залучена сучасна українська академічна музика у постановці В. Троїцького [4].

З огляду подій окупації Криму, війни на Донбасі та російської агресії проти України, французька та міжнародна спільнота не залишила це без уваги. Відповідно у культурній сфері отримали важливе значення покази таких українських фільмів як «Кіборги», «Міф», «Невидимий батальйон» [4].

Також у Франції проходили публічні покази документального фільму «Процес», що був присвячений О. Сенцову [4]. До цього у країні відбувалися рухи за визволення його та інших українських політв'язнів Кремля. Французька сторона проводила підтримку українського режисера та письменника на усіх рівнях: від руху до зустрічі з президентом Франції Е. Макроном. Також Сенцову було присвоєно звання почесного громадянина Парижа [4; 9]. Інший фільм, під назвою «Міф», присвячений українському співаку-герою Василю Сліпаку, що мешкав та виступав у Парижі впродовж 20 років. З початком війни на сході України, він проводив кампанію зі збору коштів на підтримку

захисників та як доброволець боронив територію України. У 2016 році посмертно був нагороджений «Золотою Зіркою Героя» [5].

Значною для української сторони нагодою став другий Форум українських та франко-українських асоціацій та ініціатив, який проходив у столиці Франції, у Мерії 6-го округу французької столиці [4]. Відповідно, Форум 2019 року став можливістю для того, щоб українська сторона продемонструвала історичне багатство та культурне розмаїття життя громади у Франції. Також було простежено перспективи для подальшої франко-української взаємодії у визначених галузях. Програма Форуму включала: майстер-класи, історичні та тематичні дискусії, знайомство із українською музикою, кулінарні презентації та інше [4].

В окресленій сфері проходить тісна робота з культурно-освітньої співпраці. В нашому місті Запоріжжя працюють центри «Альянс Француз», що представлені культурно-мовною роботою та залучають до себе різні групи населення. Запорізький центр функціонує вже 25 років та проводить роботу з підвищення кваліфікації викладачів французької мови, надання освіти та культурної інтеграції. Альянс є офіційним екзаменаційним центром для здачі іспитів DELF та TEF, а також має право видавати диплом французьких установ [1].

Загалом по Україні було досліджено, що більше 200 тисяч громадян України вивчають французьку мову в школах та університетах, освітніх центрах, таких як «Альянс Француз» [4; 1] та Французького інституту в Україні. Окрім основної своєї роботи, ці заклади проводять популяризацією культури, історії, французького способу життя [10].

III. Висновки та прогнози

Франція є привабливим та важливим партнером для України. Ця держава визнала незалежність України майже одразу після її проголошення та встановила з нашою державою дипломатичні відносини. Варто зазначити, що співробітництво двох країн відбувається в багатьох сферах. В політичній сфері простежується досить тісний діалог на усіх рівнях. В політичній сфері Французька Республіка підтримує Україну щодо її територіальної цілісності та

засуджує агресію Росії. Франція організувала першу зустріч у «Нормандському форматі» та надає підтримку Україні щодо виконання нею Мінських угод [7].

В економічній сфері ці держави підтримують напрямок співробітництва. Українці закупають із Франції стратегічно важливі для нашої держави товари. Важливим є те, що Запорізький регіон є привабливим для французької сторони, особливо це стосується металургії, енергетики та машинобудування. Країни мають значний двосторонній торговельно-економічний оборот. В рамках двосторонніх відносин проходить тісна робота з культурно-освітньої співпраці, моди, кіно, поширення мов. Відбувається взаємна тенденція до популяризації як французького, так і українського культурного діалогу.

Важливим є наявний розвиток співробітництва між Францією та Запорізькою областю. Досить розвинутою є співпраця на культурно-освітньому рівні. В нашому місті представлені центри «Альянс Француз», що працюють у культурно-освітньому напрямку та залучають до себе різні групи населення [4].

На міжнародному рівні Французька Республіка всебічно підтримує курс України на шляху до євроінтеграції. Досвід Франції може стати дуже цінним у майбутньому розвитку нашої держави.

VII. Список використаних джерел та літератури

1. Bienvenue à l'Alliance Française Zaporojié! URL: <http://afzaporojie.com.ua/index.php/bienvenue-a-lalliance-francaise-zaporojie/> (дата звернення: 20.11.2020).

2. Двостороннє торговельно-економічне співробітництво між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/289-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 20.11.2020).

3. Його Високоповажність Пан Етьєн де Понсен, Надзвичайний і Повноважний Посол Франції в Україні. URL: <https://ua.ambafrance.org/Jogo-Visokopovazhniist-Pan-Et-ien-de-PONSEN-Nadzvichajnij-ii-Povnovazhnij-Posol> (дата звернення: 20.11.2020).

4. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/294-kulyturno-gumanitarne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 20.11.2020).
5. Культурно-інформаційний центр чи Український інститут? URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayiny/kulturno-informaciyuu-centr-chy-ukrayinskyu-instytut> (дата звернення: 20.11.2020).
6. Омельченко В. В. Надзвичайний і Повноважний Посол України у Франції. URL: <https://france.mfa.gov.ua/persons/vadim-omelchenko> (дата звернення: 20.11.2020).
7. Політичні відносини між Україною та Францією. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/287-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 20.11.2020).
8. Про офіційний візит французької бізнес-делегатії. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/19818/pro-ofitsiyuiy-vizit-frantsuzkoji-biznes-delegatsiji.html> (дата звернення: 20.11.2020).
9. Сенцов зустрівся з Макроном у Страсбурзі. URL: <https://www.unian.ua/politics/10704768-sencov-zustrivsvya-z-makronom-u-strasburzi-foto-video.html> (дата звернення: 20.11.2020).
10. Франція і Україна відзначають 25-ту річницю встановлення дипломатичних відносин. URL: <https://ua.ambafrance.org/Franciiya-ii-Ukrayina-viidznachayut-25-tu-riichnicyu-vstanovlennya> (дата звернення: 20.11.2020).

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Єфіменко Марина Юріївна, студентка II курсу, денної форми здобуття освіти, історичного факультету, спеціальності 291 міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

Освітньої програми: країнознавство, адреса електронної пошти: mary.efimenko.zp@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему:

«Вектори публічної дипломатії сучасної Франції» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернетсистеми, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

_____ (Єфіменко М.Ю.)

_____ (Казакова О.М.)